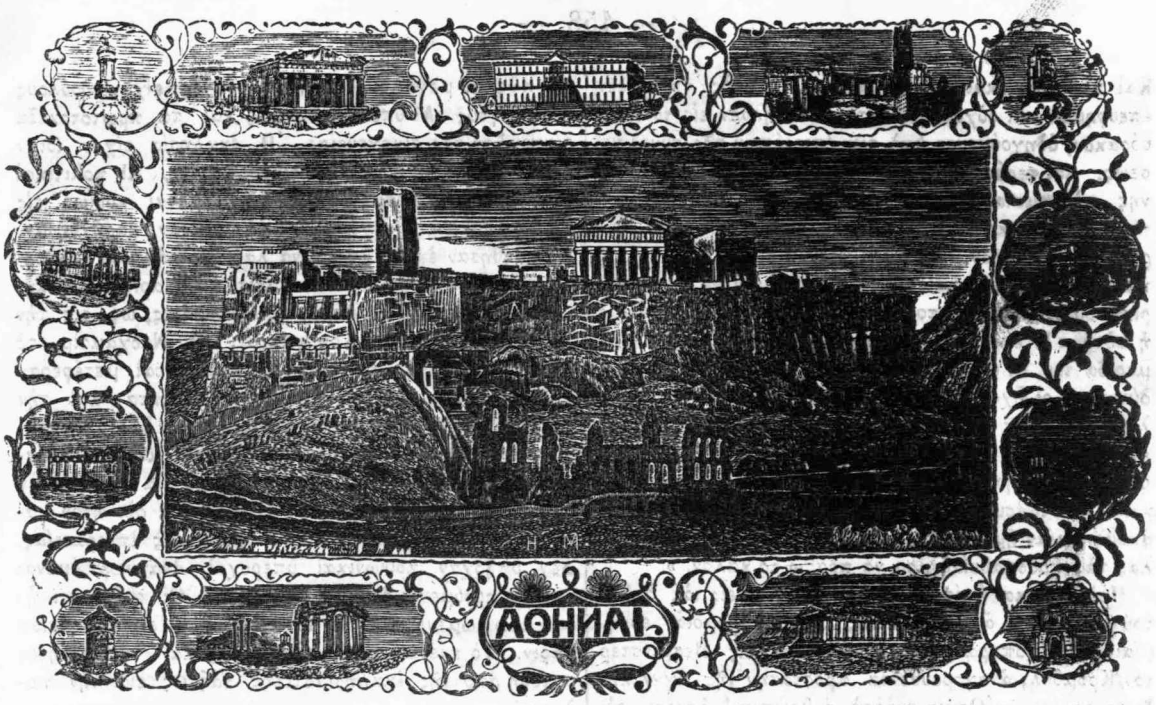

ΗΕΥΤΕΡΠΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Φυλλάδ. 92. *Τόμος.* *Δ'.*

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1851.

ΓΥΙΖΩΤΟΥ ΒΑΣΙΓΚΤΩΝ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Ὑπὸ Π. Ι. Χαλικιοπούλου.

(Συνέχεια Ἴδε φυλλάδ. 91.).

—o—

Οὐδεὶς ἄλλος, ἐκτὸς τοῦ Βασιγκτῶνος, βαδίσας ὁδὸν εὐθυτέραν, ἀναγορευθεὶς διὰ ψήφων πλειοτέρων, καὶ ἔχων σημασίαν μεγαλητέραν καὶ παρὰ πάντων ἀναγνωριζομένην, ὑψώθη ποτὲ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον. Κατὰ πρῶτον ἐδίστασε πολὺ ἂν ἔπρεπε νὰ δεχθῇ τὴν ἐξουσίαν. Παραιτηθεὶς τῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ, διεκήρυξε καὶ εἰλικρινῶς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει ζήσει ἐν εἰρήνῃ καὶ δὲν θέλει ἀναμιχθῇ διόλου εἰς τὰ δημόσια πράγματα. Δυσκολώτατον τοῦ ἐφαίνετο νὰ μεταβάλῃ σκοπὸν, καὶ νὰ θυσιάσῃ τὰς διαθέσεις καὶ τὴν ἀνάπαυσίν του, ἐπιχειρῶν ἔργον, τοῦ ὁποίου τ' ἀποτελέσματα ἐθεώρει πολὺ ἀβέβαια, καὶ ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἔμελλεν ἴσως νὰ κατακριθῇ ὡς ἀνακόλουθος καὶ φιλόδοξος. Ἡ συνέλευσις ἐβράδυνε νὰ συνέλθῃ. Ὁ διορισμὸς τοῦ Βασιγκτῶνος, ἂν καὶ γνωστὸς, δὲν τοῦ εἶχεν ἀκόμη κοινοποιηθῆ ἐπισήμως. «Τὸ κατ' ἐμὲ, ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον του Ἐδμοῦνδον Κνὸξ, θεωρῶ τὴν προθεσμίαν ταύτην ἀνατρεπτικήν. Σοῦ ἐξηγοῦμαι ἐμπιστευτικῶς, διότι ὁ κόσμος ὀλίγην ἴσως πίστιν θέλει δώσει εἰς τοὺς λόγους μου, ὅτι καθ' ὅλα μου τὰ βήματα πρὸς τὴν ἐξουσίαν, θέλω φέρει εἰς τὴν ψυχήν μου αἰσθήματα, ὡς ἔγγιστα ἀπαράλλακτα μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα αἰσθάνεται ὁ κατάδικος, φερόμενος εἰς τὸν τόπον τῆς τιμωρίας του. Τοσοῦτο δυσανασχετῶ, ἀναγκαζόμενος, περὶ τὰ τέλη ζωῆς ἐξαντληθείσης ὁλοκλήρου σχεδὸν εἰς τὰς δημοσίας φροντίδας, νὰ παραιτήσω διαμονὴν εἰρηνικὴν, διὰ νὰ βυθισθῶ εἰς πέλαγος δυσκολιῶν, ἐνῷ δὲν ἔχω οὔτε τὴν πολιτικὴν ἐκείνην ἐπιδεξιότητα, οὔτε τὰς γνώσεις, οὔτε τὰς κλίσεις, ὅσαι εἶναι ἀναγκαῖαι εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων πραγμάτων.» Λαβὼν τελοσπάντων τὸ διάγγελμα τοῦ διορισμοῦ του, ἀνεχώρησε. «Σήμερον, τὴν 16 ἀπριλίου, ὥραν δεκάτην, ἀπεχαιρέτησα τὸ Μόντ-Βερνὸν, ἀπεχαιρέτησα τὸν ἰδιωτικὸν βίον, ἀπεχαιρέτησα τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν. Βεβαρυμένην ἔχων τὴν καρδίαν ἀπὸ ἀλγεινὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα δὲν δύναμαι νὰ ἐκφράσω, ἀνεχώρησα, διευθυνόμενος εἰς τὸ Νεοβόρακον, ἀφοῦ ἅπαξ ἀπεφάσισα νὰ ὑπακούσω εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος μου, καὶ νὰ ὑπηρετήσω αὐτὴν, ἀλλὰ μικρὰ ἦτον ἡ ἐλπίς μου ὅτι θέλω δυνηθῆ νὰ ἐκπληρώσω ὅ,τι αὐτὴ προσδοκᾷ ἀπὸ ἐμέ.» Ἡ ὁδοιπορία του ἦτον αὐτόχρημα θρίαμβος.

Καὶ καθ' ὁδὸν, καὶ εἰς τὰς πόλεις, ὁ λαὸς συνέῤῥεεν ἐπευφημῶν καὶ εὐχόμενος αὐτόν. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ Νεοβόρακον, ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων τῆς συνελεύσεως, καὶ φερόμενος ἐπὶ λέμβου, κομψῶς ἐστολισμένης μὲ σημαίας καὶ παράσημα, καὶ ἐχούσης, ἀντὶ κωπηλατῶν, τρισκαίδεκα πρωράτας, ἐν ὀνόματι τῶν ἰσαρίθμων πολιτειῶν. Μεγίστη ἦτον ἡ συῤῥοὴ τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὸν λιμένα καὶ εἰς τὴν παραλίαν. Ἡ ἐσωτερικὴ ὅμως διάθεσις τοῦ Βασιγκτῶνος ἔμενε πάντοτε ἡ αὐτή. α' Ἡ κίνησις τῶν πλοίων, ἔγραφεν εἰς τὴν ἐφημερίδα του, αἱ σημαῖαι διὰ τῶν ὁποίων ἐκοσμοῦντο τὰ δίκρωτα, οἱ ἦχοι τῆς μουσικῆς, ὁ κρότος τῶν πυροβόλων, αἱ μέχρις οὐρανοῦ φθάνουσαι εὐφημίαι τοῦ λαοῦ, ἐνῷ διηρχόμην τὴν προκυμαίαν, ἐπροξένησαν εἰς τὴν ψυχήν μου συγκίνησίν τινα ἀλγεινὴν συνάμα καὶ γλυκεῖαν, διότι ἐσυλλογιζόμην τὰς ἀντιθέτους σκηνὰς, τῶν ὁποίων, μίαν ἡμέραν ἴσως, θέλω εἶσθαι θεατὴς, μ' ὅλας τὰς προσπαθείας μου νὰ πράξω τὸ καλόν. »

Πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως σχεδὸν αἰῶνος, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ταμέσεως, ἄπειρος ἐπισης λαὸς, παρόμοιαι εὐφημίαι καὶ προπαρασκευαὶ συνώδευσαν εἰς Βεσμίνστερ τὸν Κρόμβελ, ἀναγορευθέντα προστάτην τῆς ἀγγλικῆς δημοκρατίας. «Ὁποία συῤῥοὴ ἀνθρώπων! ὁποῖαι εὐφημίαι!» ἔλεγαν οἱ κόλακες αὐτοῦ· καὶ ὁ Κρόμβελ ἀνεκρίνετο. « Ἠθέλατε ἰδεῖ πολὺ περισσότερα, ἂν μ' ἐπήγαιναν νὰ μὲ κρεμάσουν. »

Παράδοξος ὁμοιότης, καὶ ἔνδοξος διαφορὰ μεταξὺ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν λόγων ἀνδρὸς μεγάλου, ἀλλὰ διεφθαρμένου, καὶ ἀνδρὸς μεγάλου, ἀλλ' ἐναρέτου.

Ὁ Βασιγκτὼν ᾐσθάνετο δικαίως ἀνησυχίαν τινὰ διὰ τὸ καθῆκον τὸ ὁποῖον ἀνεδέχετο. Ἂν ἡ ἀγχίνοια τοῦ συνετοῦ ἀνδρὸς εὑρεθῇ ἡνωμένη μὲ τὴν ἀροσίωσιν τοῦ ἥρωος, εἰς τὴν ἕνωσιν ταύτην ὑπάρχει ἡ μεγαλητέρα τῆς ἀνθρωπότητος τιμή. Τὸ ἔθνος, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὁδηγήσει εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν του, καὶ τὸ ὁποῖον τοῦ ἐζήτει κυβέρνησιν, μόλις μορφωθὲν, ὑπέκυπτεν ἀμέσως εἴς τινα τῶν κοινωνικῶν ἐκείνων μεταπλάσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν σκοτεινότατον μὲν τὸ μέλλον, λίαν δ' ἐπικίνδυνον τὴν ἐξουσίαν.

Πολλάκις ἐπανελήφθη, καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως παρεδέχθησαν, ὅτι εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀποικίας, πρὸ τοῦ χωρισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως, ἡ κατάστασις τῆς κοινωνίας καὶ τῶν πνευμάτων ἦτον οὐσιωδῶς δημοκρατική, καὶ ὅτι τὰ πάντα ἔτειναν εἰς τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς κυβερνήσεως.

Ἀλλ' ἡ δημοκρατικὴ κυβέρνησις δύναται νὰ διοικήσῃ, ὡς τῳόντι ἐδιοίκησε, κοινωνίας διαφερούσας μεγάλως μεταξύ των· μία δὲ καὶ ἡ αὐτὴ κοινωνία δύναται νὰ λάβῃ μεγάλας μεταμορφώσεις, καὶ μολοντοῦτο νὰ κυβερνᾶται δημοκρατικῶς.

Αἱ ἀγγλικαὶ ἀποικίαι ἐξηγήθησαν, ὅλαι σχεδὸν ἐπίσης, ὑπὲρ τῆς δημοκρατικῆς συντάξεως τῆς Πολιτείας. Καὶ εἰς τὰς ἀρκτῴας καὶ εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, ὡς τὴν Βιργινίαν καὶ τὰς Καρολίνας, τὸ Κονεκτικοὺτ καὶ τὴν Μασασσουσέτην, ἡ κοινὴ θέλησις ἦτον μία καὶ ἡ αὐτὴ περὶ τὸ εἶδος τῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ὅμως αἱ ἀποικίαι αὗται διέφερον πολὺ μεταξύ των, καὶ κατὰ τὴν κοινωνικὴν διοργάνωσιν καὶ κατὰ τὴν κατάστασιν καὶ τὰς σχέσεις τῶν κατοίκων αὐτῶν, καὶ ἡ διαφορὰ αὕτη παρετηρήθη πολλάκις.

Εἰς τὰς μεσημβρινὰς ἐπαρχίας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Βιργινίαν καὶ τὰς Καρολίνας, κύριοι τῶν γαιῶν ἦσαν γενικῶς οἱ μεγάλοι ἰδιοκτῆται, οἵτινες εἶχαν δούλους ἢ γεωργούς. Αἱ ὑποκαταστάσεις καὶ τὰ πρωτοτοκεῖα διαιώνιζαν τὰς οἰκογενείας. Ἡ ἐκκλησία εἶχεν ἰδίαν διοργάνωσιν, καὶ ἦτον προικοδοτημένη. Αἱ πολιτικαὶ τῆς Ἀγγλίας θεσμοθεσίαι, στηριζόμεναι κυρίως εἰς τὴν τιμαριωτικὴν ἀρχὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν παρήχθησαν, διετηρήθησαν ἐκεῖ, χωρὶς νὰ λάβωσι κἀμμίαν τροπολογίαν. Ἡ κοινωνικὴ κατάστασις ἦτον ἀριστοκρατική.

Εἰς τὰς ἀρκτῴας ἐπαρχίας ἐξεναντίας, ὡς εἰς τὴν Μασασσουσέτην, τὸ Κονεκτικοὺτ, τὸ Νεοχαμσὶρ, τὸ Ῥοδεσλὰνδ, κτλ. οἱ φυγάδες καθαρισταὶ μετέφεραν καὶ μετέδωκαν τὴν δημοκρατικὴν τραχύτητα καὶ τὴν θρησκομανίαν. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας δὲν ὑπῆρχαν, οὔτε δοῦλοι, οὔτε μεγάλοι ἰδιοκτῆται ἐν μέσῳ πληθυσμοῦ ὑποδεεστέρου, καὶ καθεὶς ἠδύνατο νὰ διαθέτῃ τὴν περιουσίαν του ὅπως ἤθελεν. Ἡ ἐκκλησία δὲν ἦτον καθιδρυμένη ἱεραρχικῶς καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐπικρατείας. Δὲν ὑπῆρχαν κοινωνικαὶ ὑπεροχαὶ, ἀναγνωριζόμεναι καὶ διατηρούμεναι δυνάμει τοῦ νόμου. Οἱ ἄνθρωποι ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ ἔργα των καὶ εἰς τὴν θείαν χάριν. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἰσότητος μετέβη ἀπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως εἰς τὴν πολιτικήν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς μεσημβρινὰς ἀποικίας, ὅπου ἐπεκράτουν αἱ ἀρχαὶ τῶν καθαριστῶν, αἴτια ἄλλα, ὀλίγον παρατηρηθέντα, μετέβαλλαν τὸν χαρακτῆρα τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, καὶ ἐτροποποίουν τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Μεγίστη ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ θρησκοδημοκρατικοῦ καὶ τοῦ πολιτοδημοκρατικοῦ πνεύματος. Τὸ πρῶτον ὅσον ζωηρὸν, ὅσον ἀτίθασσον ἂν ὑποτεθῇ, ἀντλεῖ ὅμως εἰς τὴν πηγήν του, καὶ διατηρεῖ εἰς τὴν ἐνέργειάν του, ἰσχυρόν τι στοιχεῖον ὑποταγῆς καὶ τάξεως, καὶ τὸ στοιχεῖον τοῦτο εἶναι τὸ σέβας. Οἱ καθαρισταί, μ' ὅλην των τὴν φιλοδοξίαν, ἐπροσκύνουν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ἕνα Κύριον, καὶ ὑπέβαλλαν εἰς τὴν ἐξουσίαν του τοὺς διαλογισμοὺς, τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς πράξεις των· καὶ ὅταν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς δὲν εἶχαν ἀφορμὴν νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν των κατὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐξουσίας, ὅταν αὐτεκυβερνῶντο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τότε ἡ εἰλικρίνεια τῆς πίστεως καὶ ἡ αὐστηρότης τῶν ἠθῶν αὐτῶν ἐπολέμουν τὴν ῥοπὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος πρὸς τὴν προσωπικὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν ἀταξίαν. Αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν, τοσοῦτο ἐπιβλεπόμεναι ὑπὸ τῶν πολιτῶν, καὶ τοσοῦτο εὐμετάστατοι οὖσαι, εἶχαν μολαταῦτα στηρίγματα ἰσχυρὰ, τὰ ὁποῖα καθίστανον αὐτὰς ἀκλονήτους, καὶ πολλάκις σκληρὰς εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐξουσίας των. Εἰς τὰς οἰκογενείας των τοσοῦτο ζηλοτύπους οὖσας τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ τοσοῦτο ἐχθρικῶς διακειμένας πρὸς πᾶσαν πολιτικὴν πολυτέλειαν, πρὸς πᾶσαν συμπεφωνημένην ὑπεροχὴν, ἡ πατρικὴ ἐξουσία ἦτον ἰσχυρὰ καὶ λίαν σεβαστή. Αἱ ὑποκαταστάσεις καὶ αἱ ἄνισοι διανομαὶ ἦσαν ἀπηγορευμέναι· ὁ πατὴρ ὅμως ἠδύνατο νὰ διαθέτῃ ἀπολύτως τὰ ὑπάρχοντά του, καὶ νὰ τὰ διανείμῃ κατ' ἀρέσκειαν εἰς τὰ τέκνα του. Ἐν γένει ἡ πολιτικὴ νομοθεσία δὲν ὑπέκειτο διόλου εἰς πολιτικὰ ἀξιώματα, ἀλλὰ διετήρει τὸν τύπον τῶν ἀρχαίων ἠθῶν. Ὅθεν τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα, ἂν καὶ ὑπερίσχυσε, περιωρίζετο ὅμως πανταχόθεν ἀπὸ φραγμοὺς καὶ ἐμπόδια.

Ἐξ ἄλλου μέρους ὑλική τις αἰτία, πρόσκαιρος μὲν, ἀλλὰ κρίσιμος, ἐπεσκίαζε καὶ ἐμπόδιζεν αὐτὸ νὰ κατασταθῇ κραταιόν. Εἰς τὰς πόλεις ὁ πληθυσμὸς ἦτον

μικρότατος. Εἰς τὰς πεδιάδας, ὁ λαὸς συνεκεντροῦτο πέριξ τῶν μεγαλητέρων ἰδιοκτητῶν, οἵτινες κοινῶς ἦσαν οἱ ἀγροδόται καὶ οἱ ἄρχοντες συγχρόνως τοῦ τόπου. Αἱ κοινωνικαὶ ἀρχαὶ ἦσαν δημοκρατικαὶ, ἀλλ' ἡ θέσις τῶν πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους δὲν ἦτον τοιαύτη. Τὰ ὄργανα πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἀρχῶν ἔλλειπαν. Ἡ ὑπεροχὴ ὑπῆρχεν εἰσέτι εἰς τὰς ἀνωτάτας τῆς κοινωνίας τάξεις. Ἀφ' ἑτέρου ὁ ἀριθμὸς, μικρὸς ὢν ἀκόμη, δὲν ἔδιδε μέγα βάρος εἰς τὴν πλάστιγγα διὰ νὰ κλίνῃ εἷς τὸ ἓν ἢ τὸ ἄλλο μέρος.

Ἀλλ' ἡ ἐπανάστασις, ἐπιταχύνασα τὴν ὡρίμασιν τῶν πραγμάτων, ὤθησε πρὸς τὴν δημοκρατίαν τὴν κοινωνίαν τῆς Ἀμερικῆς, ἥτις ὡρμήθη πρὸς αὐτὴν σύσσωμος καὶ κατεσπευσμένη.

Εἰς τὰς πολιτείας ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας τὰ ἀριστοκρατικὰ φρονήματα ὑπερίσχυσαν, ὡς εἰς τὴν Βιργινίαν, πολεμηθέντα, ἀμέσως κατεβλήθησαν Αἱ ὑποκαταστάσεις κατηργήθησαν. Ἡ Ἐκκλησία ἀπώλεσεν ὄχι μόνον τὰ προνόμιά της, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπίσημον ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας χαρακτῆρά της. Ἡ ἐκλογικὴ ἀρχὴ κατέκτησεν ὁλόκληρον τὴν κυβέρνησιν. Τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν κατήντησε σχεδὸν γενικόν. Ἡ πολιτικὴ νομοθεσία, μὴ λαβοῦσα τροπολογίαν τινὰ οὐσιώδη, ἔκλινεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν ἰσότητα.

Ἡ δημοκρατικὴ πρόοδος ἀπέβη μᾶλλον ἐπαισθητὴ καὶ εἰς τὰ πράγματα καὶ εἰς τοὺς νόμους. Εἰς τὰς πόλεις ὁ λαὸς ηὔξησεν ὄχι ὀλίγον, καὶ μὲ τὸν λαὸν ηὔξησε καὶ ὁ ὄχλος. Εἰς τὰς πεδιάδας, πρὸς δυσμὰς, πέραν τῶν Ἀληγανείων ὀρέων, μετανάσται ἐρχόμενοι μετὰ σπουδῆς καὶ ἀλληλοδιαδόχως, ἐσχημάτιζαν ἢ προητοιμάζοντο νὰ σχηματίσωσι νέας Πολιτείας, ἐχούσας λαὸν διεσπαρμένον, τυχοδιώκτην, παλαίοντα πανταχοῦ κατὰ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως, καὶ τῆς θηριωδίας τῶν ἀγρίων, ἐνῷ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτον ἡμιάγριος, λαὸν ἀγνοοῦντα καὶ τοὺς τύπους καὶ τοὺς τρόπους κοινωνίας προσδευούσης καὶ πολιτισμένης, καὶ κατεχόμενον ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμὸν τῆς ἀπομονώσεως καὶ τῶν παθῶν του, λαὸν τελοσπάντων τολμηρὸν, ἀγέρωχον, σκληρὸν, παράφορον. Πανταχοῦ λοιπὸν, τόσον εἰς τὰ παράλια, ὡς καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα, καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ πληθυσμὸς ἦ τον μέγας, ὡς καὶ εἰς τὰ μόλις ἐκχερσωθέντα δάση, ἐν μέσῳ τῆς ἐμπορικῆς φιλοπονίας καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, ὁ ἀριθμὸς, τὸ ἁπλοῦν ἄτομον, ἡ προσωπικὴ ἀνεξαρτησία, ἡ ἀρχαίτυπος ἰσότης, ὅλα τὰ δημοκρατικὰ στοιχεῖα ἐμεγαλύνοντο καὶ μετεδίδοντο, ἀναμιγνύμενα εἰς τὰ πράγματα τῆς ἐπικρατείας καὶ εἰς τὰς θεσμοθεσίας, καὶ κατελάμβαναν τὴν θέσιν ἐκείνην, ἥτις εἶχε προετοιμασθῆ εἰς αὐτὰ, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν κατεῖχαν.

Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν νοερὰν τάξιν ὑπῆρχεν ἡ ἰδία κίνησις, ἀλλὰ πολὺ ταχυτέρα, ἥτις παρέσυρε τὰ πνεύματα, καὶ αἱ ἰδέαι ὑπερεπήδων τὰ πράγματα. Καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς μᾶλλον πολιτισμένας Πολιτείας, καὶ τὰς μᾶλλον φρονίμους, αἱ ἀνατρεπτικώτεραι θεωρίαι ὄχι μόνον εὕρισκαν ὑποδοχὴν, ἀλλὰ καὶ ὑπερίσχυσαν. Αἱ γαῖαι τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, σωθεῖσαι ἀπὸ τὴν δῄμευσιν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, διὰ τῶν προσπαθειῶν ὅλων γενικῶς τῶν πολιτῶν, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς κοινὴ ἰδιοκτησία ὅλων ἐν γένει. Ὅστις τολμήσει νὰ προσβάλῃ τὴν ἀρχὴν ταύτην, λογίζεται ἐχθρὸς τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἶναι ἄξιος ἀγχόνης. Πρέπει ν' ἀκυρωθῶσιν ὅλα τὰ χρέη, δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ, καὶ νὰ καθιερωθῶσι νόμοι ἀγροτικοὶ, τοῦτο δὲ δύναται νὰ κατορθωθῇ διὰ χαρτονομίσματος, τὸ ὁποῖον νὰ κοπῇ ἄνευ ἐγγυήσεως, καὶ νὰ κυκλοφορῇ ἀναγκαστικῶς. Τὰς δημαγωγικὰς ταύτας πλάνας ἀπεδέχθη μέγα μέρος τοῦ λαοῦ τῆς Μασασσουσέτης, τοῦ Κουνεκτικοὺτ καὶ τοῦ Νεοχαμσὶρ, καὶ δώδεκα ἢ δεκαπέντε χιλιάδες ἀνδρῶν ὡπλίσθησαν διὰ νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτάς. Τὸ κακὸν τοῦτο ἐφαίνετο τοσοῦτο δεινὸν, ὥστε ὁ στενώτατος φίλος τοῦ Ἰεφερσῶνος, ὁ Μαδισὼν, ἀνὴρ ὅστις ἐλογίσθη μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν του, ἐθεώρει καταστραφεῖσαν τὴν ἀμερικανὴν κοινωνίαν, καὶ μόλις ἠδύνατο νὰ ἔχῃ περὶ αὐτῆς ἐλπίδα τινὰ μικροτάτην.

Δύω δυνάμεις διατηροῦν καὶ ἀναπτύσσουν τὸν βίον τῶν λαῶν, ἡ κοινωνικὴ κατάστασις καὶ ἡ πολιτικὴ διοργάνωσις αὐτῶν, ἤτοι αἱ κοινωνικαὶ ἐπιῤῥοαὶ, καὶ αἱ δημόσιαι ἐξουσίαι. Τῆς τελευταίας ταύτης δυνάμεως ἐστερεῖτο ἡ νέα τῆς Ἀμερικῆς ἐπικράτεια πολὺ περισσότερον ἀφ' ὅσον ἐστερεῖτο τῆς πρώτης. Εἰς κοινωνίαν τοσοῦτο ταραχώδη, καὶ εἰσέτι ἀσυναρμολόγητον, ἡ παλαιὰ κυβέρνησις εἶχεν ἐκλείψει, ἡ δὲ νέα δὲν εἶχεν ἀκόμη σχηματισθῆ. Ἀνέφερα ἀνωτέρω τὴν ἐξουδένωσιν τῆς συνελεύσεως, τοῦ μόνου τούτου δεσμοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων Πολιτειῶν, τῆς μόνης κεντρικῆς ἐξουσίας, ἐξουσίας ἥτις δὲν εἶχε οὔτε δικαίωμα, οὔτε δύναμιν, καὶ ἡ ὁποία ὑπέγραφε μὲν συνθήκας, διώριζε πρέσβεις, ἐπροκήρυττεν ὅτι ἡ κοινὴ ὠφέλεια ἀπῄτει τοιούτους νόμους, τοιούτους φόρους, τοιοῦτον στρατὸν, ἀλλὰ δὲν εἶχεν οἴκοθεν, οὔτε νόμους νὰ δημοσιεύσῃ, οὔτε δικαστὰς καὶ ὑπαλλήλους πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νόμων, οὔτε φόρους διὰ νὰ πληρόνῃ τοὺς πρέσβεις, τοὺς ὑπαλλήλους, τοὺς δικαστὰς, οὔτε στρατὸν διὰ νὰ εἰσπράττῃ τοὺς φόρους, καὶ ἐπιβάλλῃ τὸ χρέος εἰς τοὺς πολίτας νὰ σέβωνται τοὺς νόμους, τοὺς δικαστὰς καὶ τοὺς ὑπαλλήλους. Ἡ πολιτικὴ κατάστασις ἦτον πολὺ περισσότερον ἀσθενεστέρα, πολὺ περισσότερον ἀβέβαιος, τῆς κοινωνικῆς.

Τὸ σύνταγμα ἔγεινε πρὸς διόρθωσιν τοῦ κακοῦ τούτου διὰ τῆς καθιδρύσεως Ὁμοσπόνδου κυβερνήσεως. Ἐκ τοῦ συντάγματος παρήχθησαν δύω τινά. Ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις ἀποκατέστη εἰς τὸ ἑξῆς πραγματικὴ, καὶ συγχρόνως ὑψώθη εἰς τὴν περιωπὴν ἐκείνην, ἥτις τῆς ἥρμοζεν. Ἔμεινεν αὕτη ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος τῶν κυβερνήσεων τῶν Πολιτειῶν, ἐπετράπη εἰς αὐτὴν ἄμεσος ἐπὶ τῶν πολιτῶν ἐνέργεια, ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῶν τοπικῶν ἐξουσιῶν, καὶ ἐξησφαλίσθησαν εἰς αὐτὴν τὰ ἀναγκαῖα μέσα διὰ νὰ μεταδάλῃ τὰς θελήσεις της εἰς πράγματα, εἰς φόρους, εἰς δικαστὰς, εἰς ὑπαλλήλους, εἰς στρατιώτας. Ἡ κεντρικὴ αὕτη κυβέρνησις ἔλαβεν ἐσωτερικὴν διοργάνωσιν, στηριζομένην εἰς βάσεις ὀρθὰς καὶ ἀναλόγους· τὰ δικαιώματα καὶ αἱ σχέσεις τῶν διαφόρων ἐξουσιῶν ἐκανονίσθησαν μὲ πολλὴν λογικὴν ἀκρίβειαν, καὶ μὲ γνῶσιν ἐντελῆ τῶν ὅρων τῆς τάξεως καὶ τῆς ζωτικῆς δυνάμεως τῶν Πολιτειῶν· τοὐλάχιστον τὸ σύνταγμα ἐκεῖνο ἐπέτυχε καθ' ὅλα ταῦτα, προκειμένου λόγου περὶ δημοκρατικῆς κυβερνήσεως, καὶ τῆς κοινωνίας, τὴν ὁποίαν ἔμελλεν αὕτη νὰ κυβερνήσῃ.

Συγκρινομένου τοῦ συντάγματος τῶν ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν πρὸς τὴν ἀναρχίαν ἀπὸ τὴν ὁποίαν παρήχθη, πρέπει νὰ θαυμάζῃ τις διὰ παντὸς τὴν σοφίαν τῶν αὐτουργῶν αὐτοῦ, καὶ τῆς γενεᾶς ἥτις ἐξελέξατο καὶ ὑπεστήριξεν αὐτούς.

Ἀλλὰ τὸ σύνταγμα, ψηφισθὲν καὶ δημοσιευθὲν, ἦτον ἀκόμη λέξις κενή. Ἐδίδε μὲν τὰ μέσα πρὸς καταστολὴν τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ τὸ κακὸν εἰσέτι ὑφίστατο. Ἀπέναντι τῶν παρὰ τοῦ συντάγματος τούτου νομοθετηθεισῶν μεγάλων ἐξουσιῶν ὑπῆρχαν ἀκόμη τὰ πρὸ αὐτοῦ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν κατεπείγουσαν τὴν ἀνάγκην του, ὑπῆρχαν ἐπίσης τὰ ἐκ τῶν ἰδίων τούτων γεγονότων παραχθέντα κόμματα, τὰ ὁποῖα ἤθελαν τὴν κοινωνίαν ἐδικήν των, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ σύνταγμα ἐδικόν των, διὰ νὰ διατύπωσι καὶ ἐκείνην καὶ τοῦτο κατὰ τὰς ἰδέας των.

Τὸ ὄνομα τῶν κομμάτων τούτων προξενεῖ κατὰ πρῶτον ἔκπληξιν. Καὶ μολοντοῦτο, μεταξὺ τῶν ὁμοσπονδικῶν καὶ τῶν δημοκρατικῶν, δὲν ὑπῆρχεν οὐσιώδης τις καὶ ἀληθινὴ ἀντίθεσις. Εἰς τὴν Ὁλλανδίαν, κατὰ τὸν ΙΖ'. αἰῶνα, καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τούτων ἀκόμη, τὸ δημοκρατικὸν κόμμα εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπροσπάθησε νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ὁμοσπονδικὸν σύνδεσμον, τὴν κεντρικὴν κυβερνησιν· τὸ δὲ ἀριστοκρατικὸν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευσε τὰς τοπικὰς κυβερνήσεις, καὶ ὑπεράσπισε τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν. Ὁ λαὸς τῆς Ὁλλανδίας ὑπεστήριζε τὸν Γουλιέλμον τοῦ Νασσὼ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Στατχοῦδερ (α), καταδιώξας τὸν Ἰωάννην Βὶτ καὶ τοὺς προκρίτους τῶν πόλεων. Οἱ πεισματοδέστεροι ἐχθροὶ τῆς ὁμοσπονδικῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτῆς εἶναι οἱ εὐπατρίδαι τοῦ Σχουίτς καὶ τοῦ Οὐρί.

Πολλάκις τὰ κόμματα τῆς Ἀμερικῆς, ἐχαρακτηρίσθησαν διαφοροτρόπως. Τὸ κατὰ τῆς Ὁμοσπονδίας κόμμα ἰδιοποιεῖται τὸ ὄνομα τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, καὶ ἐθεώρει τὸ ἄλλο ὡς φιλομοναρχικὸν ἢ μονοκρατορικὸν, τὸ δὲ ὑπὲρ τῆς Ὁμοσπονδιας ἀπεκάλει τοὺς αὐτιπάλους του ἐχθροὺς τῆς ἑνώσεως. Ἀντεγκαλοῦντο λοιπὸν ἀμοιβαίως, καὶ τὸ μὲν ἐκατηγόρει τὸ ἄλλο ὡς μοναρχικὸν, τὸ δὲ ἐμέμφετο τὸ ἕτερον ὡς διῶκον τὴν ἀπομόνωσιν, τοῦτέστιν ὅτι ἀμφότερα ἤθελαν τὴν καταστροφὴν, τὸ μὲν τῆς δημοκρατίας, τὸ δὲ τῆς Ὁμοσπονδίας.

Διαβολαὶ μανιώδεις, ἢ πολεμικὰ στρατηγήματα ἦσαν αἱ ἀντεγκλήσεις αὗται, διότι ἀμφότερα τὰ κόμματα ἠσπάζοντο εἰλικρινῶς τὴν δημοκρατιαν καὶ τὴν συνένωσιν τῶν Πολιτειῶν. Τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα τὰ κόμματα ταῦτα ἔδιδαν τὸ ἓν πρὸς τὸ ἄλλο, χάριν ἀμοιβαίας δυσφημίας, ἦσαν πολὺ περισσότερον ψευδῆ παρ' ὅσον ἀτελεῖς καὶ ἀνάρμοστοι πρὸς ἀλλήλους ἦσαν οἱ πρῶτοι αὐτῶν χαρακτηρισμοί.

Πρακτικῶς, καὶ καθόσον ἀπεβλεπεν ἀμέσως τὰ πράγματα τῆς πατρίδος των, διεφώνουν μεταξύ των πολὺ ὀλιγώτερον παρ' ὅσον δὲν ἐξέφραζαν τοῦτο, ἢ δὲν τὸ ἐσυλλογίζοντο, κυριευόμενα ἀπὸ τὰ πάθη των. Εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς διαθέσεις των ὑπῆρχε ῥιζική τις διαφορα, οὐσιώδης καὶ διαρκής. Τὸ ὁμοσπονδικὸν κόμμα ἦτον συγχρόνως καὶ ἀριστοκρατικὸν, καὶ ἠγάπα τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἀνωτέρων τῆς κοινωνίας τάξεων, ὡς καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας. Τὸ δημοκρατικὸν κόμμα ἦτον συγχρόνως καὶ τὸ κόμμα τοῦ τόπου, θέλον συνάμα καὶ τὸν ἀριθμὸν ὑπερισχύοντα, καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν κυβερνήσεων τῶν Πολιτειῶν σχεδὸν ἀπεριόριστον.

Τοιουτοτρόπως, μεταξὺ τῶν εἰρημένων κομμάτων, ἐπρόκειτο περὶ τῆς κοινωνικῆς τάξεως, ὡς καὶ τῆς πολιτικῆς, περὶ τῆς διοργανίσεως τῆς κοινωνίας καὶ τῆς κυβερνήσεως συγχρόνως. Οὕτως, ὅλα τὰ μέγιστα καὶ αἰώνια ζητήματα, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐταράχθη καὶ ταράσσεται ὁ κόσμος, καὶ τὰ ὁποῖα ἀποβλέπουν ἄλλο τι πρόβλημα, πολὺ ἀνώτερον τῆς φύσεως καὶ τῆς τύχης τοῦ ἀνθρώπου, ἀπετέλουν τὰς κυρίας ἀφορμὰς τῶν διενέξεών των, καὶ ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τὰ ὀνόματα αὐτῶν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς οὕτω πως θορυβουμένης καὶ μορφουμένης κοινωνίας, ὁ Βασιγκτὼν, οὔτε φιλόδοξος ὢν, οὔτε θέλων ν' ἀπατᾷ ἑαυτὸν, μᾶλλον δὲ ἀπὸ αἴσθημα καθήκοντος παρὰ ἀπὸ εὐχαρίστησιν κινούμενος, καὶ μᾶλλον εἰς τὴν ἀλήθειαν πειθόμενος. παρὰ ἐλπίζων εἰς τὴν ἐπιτυχίαν, ἀνέλαβε τὸ ἔργον νὰ καθιδρύσῃ ἐπὶ ἑδραίων βάσεων τὴν κυβέρνησιν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν νεαρὸν σύνταγμα τὴν προτεραίαν μόλις εἶχε ψηφίσει.

Κυβερνήτης τῆς πατρίδος του ἀναδειχθεὶς, ἔφερε μαζί του εἰς τὴν ἐξουσίαν τὴν μεγίστην αὐτοῦ σημασίαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἀνεγνώριζαν καὶ παρεδέχοντο καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀντίπαλοί του. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἰδίου ἐξῆλθεν ὁ σοφὸς οὗτος λόγος. « Ἡ ἀτομικὴ σημασία δὲν ἀποτελεῖ τὴν κυβέρνησιν».

Ὑφισταμένης τῆς πάλης τῶν κομμάτων, ὀλίγον ἐνησχολεῖτο καὶ εἰς αὐτὰ ἀκόμη τὰ πράγματα, τὰ ἀφορῶντα τὴν κοινωνικὴν διοργάνωσιν. Τὰ ζητήματα ταῦτα εἶναι σκοτεινὰ καὶ ἀφανῆ, καὶ μόνοι οἱ περὶ τὴν φιλοσοφίαν καταγινόμενοι δύνανται καθαρῶς νὰ τ' ἀποκαλύψωσι, ἀφοῦ μετ' ἐπιστασίας παρατηρήσωσι τὰς κοινωνίας καθ' ὅλας αὐτῶν τὰς ἡλικίας.

Ὁ Βασιγκτὼν δὲν εἶχε πολλὰς γνώσεις θεωρητικὰς καὶ ἐπιστημονικάς. Τὸ 1787, προτοῦ μεταβῇ εἰς τὴν ἐν Φιλαδελφᾳ συντακτικὴν συνέλευσιν, ἀπεφάσισε νὰ μελετήσῃ, πρὸς φωτισμόν του, τὰ συντάγματα τῶν κυριοτέρων ὁμοσπονδιῶν, ἀρχαίων τε καὶ νέων. Ἐκ τῶν σημειώσεών του φαίνεται ὅτι συνέλλεξε μόνον γεγονότα, βοηθούμενος ἀπὸ τὰς ἁπλουστέρας τοῦ νοός του γνώσεις, ὀλίγον ὅμως ἠδυνήθη νὰ ἐμβατεύσῃ τὴν ἐσωτερικὴν τῶν πολυπλόκων συνδυασμῶν φύσιν τῶν συνταγμάτων ἐκείνων.

Καὶ ἐκ φύσεως ὁ Βασιγκτὼν ἔκλινε πρὸς τὴν δημοκρατικὴν κατάστασιν τῆς κοινωνιίας παρὰ πρὸς πᾶσαν ἄλλην οἱανδήποτε. Εἶχε νοῦν μᾶλλον εὐθὺν παρὰ μέγαν, ἦτον δίκαιος καὶ ἀτάραχος καὶ πλήρης ἀξιοπρεπείας, ἀλλ' ἀνεπίληπτος πάσης ἐμπαθοῦς καὶ ἀλαζόνος ἀξιώσεως· μᾶλλον δ' ἀγαπῶν τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ παρὰ τὴν ἐξουσίαν, δὲν προσεβάλλετο οὔτε ἠνωχλεῖτο διόλου ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα καὶ τὴν ἁπλότητα τῶν δημοκρατικῶν ἀξιωμάτων καὶ ἠθῶν, ἀλλ' ἀπεναντίας εὕρισκεν αὐτὰς ἁρμοζούσας εἰς τὰς διαθέσεις του, καὶ ἱκανοποιούσας τὸ λογικόν του. Ὀλίγον ἐφρόντιζε νὰ ἐξετάζῃ, μετὰ τῶν ὀπαδῶν τοῦ ἀριστοκρατικοῦ συστήματος, ἂν σοφότεροι συνδυασμοὶ, κατατάξεις, προνόμια, τεχνητοὶ φραγμοὶ, ἦσαν πράγματα ἀναγκαῖα πρὸς διατήρησιν τῆς κοινωνίας. Διῆγεν ἡσύχως ἐν τῷ μέσῳ λαοῦ ἴσου καὶ κυριάρχου, εὑρίσκων ἐντὸς αὐτοῦ τὴν νόμιμον δεσποτείαν του καὶ ὑποβαλλόμενος εἰς αὐτὴν ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας.

(α) Stathouder, ἢ Stadhouder, Τοποτηρητὴς ἢ Κυβερνήτης. Stadhouderat, ἡ ἐξουσία τοῦ Κυβερνήτου τούτου. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐδυστάθη καθ' ὃν χρόνον αἱ Κάτω χῶραι, ἀποτινάξασαι τὸν ἱσπανικὸν ζυγὸν, ἡνώθησαν εἰς ἓν Κράτος.

Ἀλλ' ὁσάκις τὸ ζήτημα μετέβαινεν ἀπὸ τῆς κοινωνικῆς τάξεως εἰς τὴν πολιτικὴν, ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ τῆς διοργανώσεως τῆς κυβερνήσεως, ἐκηρύττετο πάντοτε ὑπὲρ τῆς ὁμοσπονδίας, καὶ κατὰ τῶν τοπικῶν ἀξιώσεων, ὡς καὶ κατ' ἐκείνων τοῦ λαοῦ, ὀπαδὸς τῆς ἑνώσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας παρουσιαζόμενος.

Ὑπὸ τὴν σημασίαν τῶν ἀρχῶν τούτων ἀνυψώθη, καὶ ἀνυψώθη διὰ ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τοῦ θριάμβου αὐτῶν.

Ἀλλ' ἡ ἀνύψωσίς του δὲν ἦτον νίκη κόμματος, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε ἐχάρη, οὔτε ἐλυπήθη κανεὶς δι' αὐτήν. Ὄχι μόνον τὸ κοινὸν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίπαλοί του ἐθεώρουν αὐτὸν ἐκτὸς καὶ ὑπεράνω τῶν κομμάτων. « Ὁ μόνος ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ Ἰεφερσὼν, ὅστις εἰς τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας ἀπέκτησε τὴν ἐμπιστοσύνην ὅλων . . . , οἱ λοιποὶ ὅλοι, κομματάρχαι μόνον εἶναι, καὶ τίποτε περισσότερον, »

Ἀδιακόπως ἐδίωκε τὸ ὡραῖον τοῦτο προνόμιον: « Ἐπιθυμῶ νὰ διατηρῶ τὴν διάνοιαν καὶ τὰς πράξεις μου, αἵτινες εἶναι ἀποτελέσματα τοῦ διαλογισμοῦ μου, ἐλευθέρας καὶ ἀνεξαρτήτους, ὡς εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος ὁ ἀήρ· ἂν ἡ κακή μου τύχη τὸ θέλῃ, νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κυβερνήσεως, θέλω ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας αὐτῆς, χωρὶς νὰ δώσω κανενὸς εἴδους ὑπόσχεσιν περὶ οὐδενὸς πράγματος. Ὅ,τιδήποτε καὶ ἂν δημοσιευθῇ περὶ ἐμοῦ, δὲν θέλω ἀντεγκαλέσει ποτὲ κάνένα, καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἀποφασίσω ποτὲ νὰ δικαιολογηθῶ κἄν. Ὅλα ταῦτα δὲν χρησιμεύουν εἰς ἄλλο παρὰ εἰς τὴν εὐγλωττίαν. Οἱ ἄνθρωποι διαφέρουν μεταξύ των κατὰ τὸν νοῦν, ὡς διαφέρουν καὶ κατὰ τὰ πρόσωπα. Ὅταν εἰς τὰς πράξεις των ὁρμῶνται ἀπὸ εἰλικρίνειαν, τότε δὲν δύνανται νὰ καταχριθῶσι διὰ τὰς ἰδέας των, ὡς δὲν δύνανται καὶ διὰ τὴν μορφήν των. Αἱ διαφωνίαι εἰς τὴν πολιτικὴν εἶναι ἀναπόφευκτοι, καὶ ἴσως ἀναγκαῖαι μέχρι τινός. Ἀλλὰ λυποῦμαι ἐγκαρδίως βλέπων ἄνδρας τινὰς εὐφυεῖς, οἵτινες, ἂν καὶ ἔχωσι πατριωτισμὸν, καὶ γενικῶς ὅλοι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν διώκωσι, καὶ ἐπίσης εἰλικρινῶς πρὸς αὐτὸν βαδίζωσι, μολαταῦτα δὲν φαίνονται, ὅσον ἔπρεπε, ἀνεκτικοὶ καὶ συγκαταβατικοὶ, ὁσάκις κρίνωσι περὶ τῶν ἀμοιβαίων δοξασιῶν καὶ πράξεων. » Ἀποστρεφόμενος τοὺς προσωπικοὺς διαπληκτισμοὺς, τὰ πάθη καὶ τὰς εἰσηγήσεις τῶν φίλων του, ὡς καὶ τῶν ἐχθρῶν του, ἐτήρει τὴν διαγωγὴν ταύτην ὡς κανόνα τῆς πολιτικῆς του, καὶ ἔδιδεν εἰς ταύτην τὸ ἀληθινὸν ὄνομά της, ἀποκαλῶν αὐτὴν πολιτικὴν τοῦ μέσου ὅρου. (α)

Ἡ πολιτικὴ αὕτη ἔχει πολλὰς τὰς δυσχερείας, καὶ μόνη ἡ θέλησις, ὅσον ἱκανὴ καὶ σταθερὰ ἂν ὑποτεθῇ, δὲν ἀρκεῖ πάντοτε εἰς τὸν βαδίζοντα τὴν ὁδὸν αὐτῆς. Ὁ Βασιγκτὼν ἐπέτυχε, διότι καὶ ὁ νοῦς καὶ ὁ φυσικὸς χαρακτὴρ καὶ οἱ σκοποὶ αὐτοῦ ἔκλιναν εἰς τὴν πολιτικὴν ταύτην. Δὲν ἀνῆκεν εἰς κάνὲν τῶν κομμάτων τῆς πατρίδος του, καὶ οἱ συμπολῖται του, κρίνοντες περὶ αὐτοῦ τοιουτοτρόπως, ἐξεπλήρουν ἔργον ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης.

Ἔμπειρος καὶ δραστήριος ὢν, εἶχεν ἀποκτήσει εὐθύτητά τινα εἰς τὰς κρίσεις του, ἀξίαν θαυμασμοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀπῄτει συστηματικῶς ὥστε αἱ γνῶμαί του νὰ ὑπερισχύωσι πάντοτε. Ἐλεύθερος πάσης προκαταλήψεως, δὲν ὑποχρεοῦτο ποτὲ νὰ συμμορφωθῇ μὲ κάμμίαν προεξηγηθεῖσαν ἀρχήν. Ὅθεν δὲν ἦτον ἀπότομος εἰς τὰς κρίσεις του, ἀλλ' οὔτε ἀνεδέχετο ἀγῶνας φιλοτιμίας ἢ ἀντιζηλίας νοερᾶς. Ὁσάκις ἐνίκα, οἱ ἀντίπαλοί του δὲν ἐθεώρουν τὴν νίκην του ὡς στοίχημα τὸ ὁποῖον ἔχασαν, οὔτε ὡς καταδίκην γενικήν. Ἐθριάμβευεν ὄχι ἐν ὀνόματι τῆς ὑπεροχῆς τοῦ νοός του, ἀλλ' ἐν ὀνόματι τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῆς ἀνάγκης.

Ἀλλ' ὁ θρίαμβός του δὲν ἦτον γεγονὸς ἄνευ ἠθικότητος, δὲν ἦτον ἁπλοῦν ἀποτέλεσμα ἐπιδεξιότητος, ἢ ἰσχύος, ἢ τύχης. Θεωρίαν κάμμίαν δὲν ἠκολούθει, ἀλλ' ἦτον ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ εἶχεν αὐτὴν ὡς γνώμονα τῆς διαγωγῆς του. Δὲν ἐδίωκε τὴν νίκην ἰδέας τινὸς κατὰ τῶν πρεσβευόντων τὴν ἐναντίαν ἰδέαν· ἀλλ' ἐνήργει πάντοτε ὑπὲρ μόνου τοῦ συμφέροντος καὶ μὲ μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἐπιτυχίας. Πάντα δὲν ἔπραττεν ἂν δὲν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε δίκαιον. Ὅθεν τὰ ἔργα του, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχαν συστηματικόν τινα χαρακτῆρα, δυνάμενον νὰ ταπεινώσῃ τοὺς ἀντιπάλους του, εἶχαν μολοντοῦτο χαρακτῆρα τινὰ ἠθικὸν, ἐπιβάλλοντα εἰς αὐτοὺς τὸ σέβας.

Εἶχε προσέτι ὁ Βασιγκτὼν πεποίθησιν ἰσχυροτάτην εἰς τὴν ἐξαίρετον ἀφιλοκέρδειάν του. Ἡ ἀρετὴ αὕτη εἶναι λαμπὰς φωτεινοτάτη, εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι εὐχαρίστως ἐμπιστεύονται· εἶναι δύναμις μεγίστη, ἥτις ἑλκύει τὰς ψυχὰς, καὶ ἐξασφαλίζει συγχρόνως τὰ συμφέροντα, ὥστε νὰ μὴ προσφερθῶσι ταῦτα ὁλοκαύτωμα, μήτε νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὄργανα, εἰς προσωπικοὺς καὶ φιλοδόξους σκοπούς.

Ἡ πρώτη αὐτοῦ πρᾶξις, ὁ σχηματισμὸς τοῦ ὑπουργείου του, ἦτον ἡ ἐναργεστέρα ἀπόδειξις τῆς ἀμεροληψίας του.

Ἐκάλεσεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο τοὺς ἀκολούθους τέσσαρας ἄνδρας· τὸν Ἀμιλτῶνα καὶ τὸν Κνὸξ ἐκ τοῦ Ὁμοσπονδικοῦ κόμματος, τὸν Ἰεφερσῶνα καὶ τὸν Ῥανδὸλφ ἐκ τοῦ δημοκρατικοῦ. Ὁ Κνὸξ ἦτον στρατιώτης τίμιος, ἀλλ' ἀνὴρ μέτριος καὶ εὐμεταχείριστος· ὁ Ῥανδὸλφ, ἦτον ἄστατος εἰς τὰς κρίσεις του, ὀλίγης πίστεως ἄξιος, καὶ ἄχι ὁλωσδιόλου ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς. Ὁ Ἰεφερσὼν καὶ ὁ Ἀμιλτὼν, ἄνδρες ἀμεμπτοι, εἰλικρινεῖς, ζηλωταὶ, ἱκανοὶ, ἦσαν οἱ ἀληθεῖς ἀρχηγοὶ τῶν δύω κομμάτων.

(Ἀκολουθεῖ).

(α) Πολιτικός τις ἀνὴρ τῆς Ἑλλάδος, ὅστις θεωρεῖται ὡς πρεσβεύων τὴν πολιτικὴν τοῦ juste milieu, ἀπεκάλεσεν αὐτὴν πολιτικὴν τοῦ μηδὲν ἄγαν.

Ο ΑΛΗΘΗΣ ΦΙΛΟΣ.

Ὑπὸ Ἀλ: Δουμᾶ.

—o—

Ἂν τις νυκτοπλάνης ἐραστὴς διέβαινεν εἰς τὰς δύω μετὰ τὸ μεσονύκτιον, τὴν ἑορτὴν τῆς Ἁγ: Εὐλαλίας, εἰς τὴν γωνίαν, ἔνθα συναπαντῶνται ἡ ὁδὸς τῶν Νηστευτῶν καὶ ἡ τῆς Ἀτραποῦ, θόρυβος ἐκκωφαίνων μουσικῶν σαλπίγγων ἤθελε τὸν κάμει νὰ στρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν δευτέραν ὀροφὴν οἰκίας ἐ-

πὶ τοῦ προσώπου τῆς ὁποίας ὑπῆρχε πίναξ ἐκ λευκοφαίου κηρωτοῦ πανίου, ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμένα ταῦτα:

« Χ. Δ. Βιστερμάννος υἱὸς καὶ ἀνεψιὸς ἐκ Μολώσης ». Τὰ παραθύρια, ὁπόθεν ἐξήρχοντο αἱ συμφωνίαι αὗται τῶν σαλπίγγων, ἠκτινοβόλουν ὡς κάμινοι ἐν καιρῷ νυκτὸς· σκιαὶ μαῦραι διήρχοντο ἔμπροσθεν τῶν διαφανῶν λάμψεών των, πετῶσαι ἐν τῷ μέσῳ τῶν περιστροφῶν τῶν βαλλισμῶν, εἰς δὲ τὸ μῆκος τοῦ πεζοδρομίου ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τῆς ὁδοῦ μέχρι τῆς ἄλλης, σειρὰ ὀχημάτων μὲ ἁμαξηλάτας ὑπνώττοντας, ἀνέμενον τὸ τέλος τοῦ χοροῦ, οὗ ὁ θόρυβος ἀντήχει καθ' ὅλην τὴν συνοικίαν.

Τὴν στιγμὴν τούτην ἅμαξά τις, ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας οἱ Ἄγγλοι καλοῦσι Βρούγαμ, ἔφθασεν ὁρμητικῶς ἐρχομένη ἐκ τοῦ προαστείου τῶν Ἰχθυοπωλῶν καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς ἀνεωγμένης θύρας, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἐχασμῶντο οἱ ὑπηρέται. Ἐνῷ δὲ ὁ ἵππος ἐμύχθιζεν ἀνορθῶν τὴν θαλερὰν χαίτην του, νέος τις κατέβη ἀπὸ τοῦ ὀχήματος καὶ ῥίψας τὸ παλετό του (μανδύας ἱσπανικὸς) εἰς τὸν πρὸ ὀλίγου καταβάντα τῆς ἕδρας ἱππότροφόν του, ἀνέβη ἐλαφρῶς τὰ δύο ὀροφώματα καὶ εἰσῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ τῶν Κ. Κ. Χ. Δ. Βιστερμάννων υἱοῦ καὶ ἀνεψιοῦ.

Οἱ πλεῖστοι τῶν προσκεκλημένων ἀνεχώρουν ἤδη, ἀλλ' οἱ μένοντες ἦσαν ἔτι τόσοι, ὥστε δὲν ἀπαιτεῖτο ὀλιγώτερος τῶν τριῶν τεταρτῶν τῆς ὥρας χρόνος εἰς τὸν ἐπιτηδειότερον κολυμβητὴν διὰ νὰ μεταβῇ ἀπὸ τὸν πρόδομον εἰς τὸν ἀπέναντι μακρυνὸν θάλαμον, ἔνθα οἱ παίζοντες τὸ βίστ (Wist) ἐμάχοντο ἀγρίως καὶ σιωπηλῶς. Ὑπηρέται κρατοῦντες δίσκους, εἰς παραμυθίαν καὶ ἀναψυχὴν τῶν ἐξηντλημένων χορευτῶν, περιεστρέφοντο δυσχερῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐκείνου ὠκεανοῦ, τοῦ ἀκαταπαύστως συγκυκωμένου ἀπὸ τὴν ἰδιότροπον πόλκαν.

Χάρις εἰς τὴν θορυβώδη σύγχυσιν τῆς ὥρας ἐκείνης, ὁ νέηλυς εἰσῆλθεν ἀπαρατήρητος μέχρι τῆς θύρας στοᾶς, ἔνθα, ὡς περιηγητὴς κεκοπιακώς, ἐστάθη.

Ἀπὸ τῆς θύρας ταύτης ἠδύνατο νὰ βλέπῃ ἐν ταὐτῷ τήν τε αἴθουσαν, ἐν ᾗ ἐγίνετο ὁ περισσότερος χορός, καὶ τὸ μέρος ἔνθα ἦσαν συνηγμένοι οἱ ὀκνηροὶ παντὸς εἴδους καὶ φύλου· οἱ ἀείποτε τουτέστι γέροντες, συμβολαιογράφοι καὶ αἱ οὐδέποτε γυναῖκες ἐπίκληροι χεῖραι (donairiéres). Ὁ θόρυβος τῶν ἰδιαιτέρων συνδιαλέξεων ἑνούμενος μὲ τὴν ταραχὴν τῶν ὀρχουμένων, ἐβόμβει εἰς τὸ ῥεμβῶδές του οὖς, χωρὶς οὗτος νὰ προσέχῃ εἰς τοὺς διακεκομμένους λόγους, ὧν οἱ ψιθυρισμοὶ ἠκούοντο πέριξ αὐτοῦ.

Ἐνῷ ἐθεώρει χωρὶς νὰ βλέπῃ, ἔχων τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους του, τὴν ῥάχιν του ἐστηριγμένην ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, κύριός τις φέρων χρυσᾶ δίοπτρα, ὑπενδύτην λευκὸν καὶ ἄλυσιν ὡρολογίου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐκ Σαρδίου λίθου κλεὶς ἔπαιζεν ἐπὶ στρογγύλης κοιλίας, τὸν ἤγγιξεν ἐλαφρῶς μὲ τὸν δάκτυλον.

— Πῶς! εἶσθε ἐδῶ κύριε βαρῶνε· τί μοὶ ἔλεγε λοιπὸν ἡ θυγάτηρ μου; ἀνέκραξεν ὁ τὸν Σάρδιον λίθον ἔχων.

— Ἐξακολούθησε, κύριε, τί σοὶ ἔλεγεν ἡ Κ. θυγάτηρ σου; εἶπεν ὁ βαρῶνος, ἐξεγερθεὶς αἰφνιδίως τῆς ναρκώσεώς του ἀπὸ τὴν ἀπότομον ταύτην ἐρώτησιν.

— Ἐ! μοὶ ἔλεγεν ὅτι ἀνεχώρησας χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῇς τὴν ἀντόρχησιν, ἣν σοὶ ὑπεσχέθη.

— Τί ἔκαμε λοιπὸν ἡ μνήμη μου εἰς τὴν δεσποσύνην Βιστερμάννου καὶ τὴν κατηγορεῖ οὕτως.

Ὁ Κ. Βιστερμάννος ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τί ἔκαμεν ἡ μνήμη τοῦ νέου βαρώνου εἰς τὴν θυγατέρα του· θέλων δὲ νὰ ἀποκριθῇ καὶ μὴ ἔχων τί νὰ εἴπῃ, περιέπλεξε φράσεις τινὰς καὶ ἐτελείωσε ταύτας μὲ πλατεῖν γέλωτα.

— Δύο ὧραι εἶναι ἀφ' ὅτου ζητῶ τὴν δεσποσύνην Εὐλαλίαν, ὑπέλαβεν ὁ βαρῶνος, ἀφοῦ δ' ἀπέκαμα ἀναζητῶν ἐνεδρεύω εἰς τὴν εἴσοδον τῆς στοᾶς ταύτης, ὡς πειρατὴς εἰς τὴν εἴσοδον στενοῦ τινος, ἵνα καταλάβω τὴν δεσποσύνην Εὐλαλίαν, ἅμα ἤθελε διαβῇ ἐντεῦθεν.

— Πολὺ ἠθέλετε ἀκόμη ἐνεδρεύει, ἀπεκρίθη ἤδη ὁ Κ. Βιστερμάννος, ἡ Εὐλαλία εἶνε εἰς τὴν κυανὴν παστάδα παρὰ τῇ μητρὶ αὐτῆς, ἀλλὰ σπεύσατε, ἡ ὀρχήστρα δίδει τὸ σημεῖον.

— Εὐχαριστῶ, ἀνέκραξεν ὁ βαρῶνος καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν κυανὴν παστάδα μὲ ὕφος ἀνθρώπου, ἀπαγωμένου εἰς τὴν φυλακὴν μεταξὺ δύο δικαστικῶν ὑπαλλήλων.

— Φαίνεται, διελογίζετο, ὅτι ἀπῄτησα ἀντόρχησιν ἀπὸ τὴν δεσποσύνην Βιστερμάννου. Ὁ διάβολος νὰ μ' ἐπάρῃ ἂν ἐνθυμούμην τι περὶ αὐτοῦ! Ἐψεύσθην σχεδὸν ὁμοίως μὲ ὑπουργόν, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ βουλὴ τῷ κάμνει ἐπερωτήσεις· ἀλλὰ διὰ τί πάλιν νὰ μὲ βιάσουν νὰ ἐνθυμηθῶ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον τόσον εἰλικρινῶς ἐλησμόνησα!

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ νέος, τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ὁ Κ. Βιστερμάννος ἐκάλεσε βαρῶνον, ἐφάνη εἰς τὴν κυανὴν παστάδα, ἡ δεσποσύνη Βιστερμάννου περιέφερε περὶ ἑαυτὴν βλέμματα ἀνήσυχα.

Ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ νέοι, ὅλοι διαφόρως προσκλινεῖς πρὸ αὐτῆς, ἀντεποιοῦντο τὴν τιμὴν τοῦ νὰ ἀντικαταστήσωσι τὸν ἀπόντα συγχορευτήν της. Ἤδη ὁ εἷς αὐτῶν ἔλαβε τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων τῆς νεανίδος, ὅτε αὕτη ἀποσύρασα ζωηρῶς τὴν χεῖρά της, ἀνέκραξεν:

— Εὐχαριστῶ, ἀξαδελφέ μου, ἰδοὺ ὁ Κ. Δουφρένιος.

Τὸ βλέμμα, ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἡ χειρονομία τῆς δεσποσύνης Βιστερμάννου, ἔδιδον εἰς τοὺς λόγους της δύναμιν, ἥτις ἠδύνατο πάντα ἄλλον νὰ μαγεύσῃ πλὴν τοῦ βαρώνου Δουφρενίου, διότι ἦτο πλέον τι ἢ ἁπλῆ εὐγένεια· καὶ ὅμως ὁ βαρῶνος εὑρίσκετο

εἰς τοιαύτην τοῦ πνεύματος διάθεσιν, καθ' ἣν οὔτε βλέπει τις, οὔτε ἐννοεῖ.

Μόλον τοῦτο ἐχαιρέτησε τὴν δεσποσύνην Βιστερμάννου, ἐζήτησε διὰ βραχέων συγγνώμην ὅτι ἐβράδυνε, τῇ προσέφερε τὸν βραχίονα καὶ εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὴν παστάδα, ἔνθα οἱ χορευταὶ ἦσαν πεπυκνωμένοι ὡς οἱ μεστωμένοι στάχυες εἰς τοὺς ἀγρούς.

Τότε δὲ ἡ βοὴ τῆς ὀρχήστρας, οἱ λαμπροὶ ἦχοι τῶν ὀρειχαλκίνων ὀργάνων, ὁ θόρυβος καὶ ἡ συγκίνησις τοῦ χοροῦ, ἀπέσπασαν τὸν βαρῶνον Δουφρένιον ἀπὸ τὸν ῥεμβασμόν του καὶ εἰς τὰ χείλη τῆς δεσποσύνης Βιστερμάννου ἐπανήγαγον τὸ ἕνεκα τῆς ψυχρᾶς σοβαρότητος τὸ συγχορευτοῦ της φυγαδευθὲν μειδίαμα.

Καθ' ἣν στιγμὴν αἱ τελευταῖαι τῆς μουσικῆς συμφωνίαι κατέπαυον καὶ τὰ ζεύγη ἔλυον τοὺς εἰς τὸν χορὸν συνδεδεμένους βραχίονάς των, ἡ ἀνθοδέσμη τῆς δεσποσύνης Βιστερμαννου ἐξωλίσθησε τῶν χειρῶν της καὶ κάλυξ ῥόδου ἀπεσπάσθη αὐτῆς.

Ὁ Κ. Δουφρένιος ἔκυψε γοργῶς καὶ τὸ ἀνέλαβε.

— Τὰ ἔλαβα καὶ τὰ φυλάττω, εἶπε μὲ τὸν ἐπιπόλαιον ἐκεῖνον τρόπον, ὃν ἔχουσιν ὅλοι οἱ χορευταὶ εἰς τὰς ὀρχήσεις.

— Ὄχι, ὑπέλαβε ζωηρῶς ἡ Εὐλαλία· ἐπειδὴ ἠξεύρω ὅτι δὲν λαμβάνεις τίποτε, σοὶ τὸ δίδω.

Καὶ τοῦ χαμοκεράσου μᾶλλον πορφυρόεσσα ἀπῆλθε ταχεῖα ὡς ἔλαφος.

Ὁ δὲ Κ. Δουφρένιος ἐπανῆλθε βραδέως εἰς τὴν σκοπιάν του, συστρέφων μεταξὺ τῶν δακτύλων του τὸ ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἠγνόει πως εἶχε λάβει, ὅτε χείρ τις προσήγγισεν αἴφνης τὴν ἐδικήν του.

— Λοιπόν! φίλτατέ μοι Ὄσκαρ, τί φρονεῖς περὶ τῆς δεσποσύνης Βιστερμάννου; τὸν ἠρώτησε νέος τις ξανθὸς, κλίνων πρὸς τὸ οὖς του.

— Ἐγώ! ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ μὲ ὕφος ἀνθρώπου, εἰς ὃν προτείνεται ἐρώτησις μωρά.

— Ναί, σύ!

— Ἀλλά, τί διάβολον θέλεις, ἀγαπητέ μοι Λέων, νὰ φρονῶ περὶ αὐτῆς.

— Ὅ, τι θέλεις φρόνει καὶ μετέπειτα εἰπὲ καὶ ἐμὲ τὴν σκέψιν σου· βλέπων δέ τις τὸ ἐκπεπληγμένον ὕφος σου, ἤθελεν ἐκλάβει ὅτι ἔρχεσαι ἀπὸ τὴν Κίναν καὶ ὅτι ἐγὼ σοὶ ὁμιλῶ Ἰαπονικά.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν σκέπτομαι τίποτε.

— Τόσῳ χειρότερα.

— Καὶ διατί; ἂν ἔχωμεν τὴν ἄδειαν νὰ ἐρωτήσωμεν;

— Διότι τὸ τίποτε δὲν ἀξίζει τίποτε, ἡ δὲ δεσποσύνη Βιστερμάννου ἀξίζει κάτι περισσότερον.

— Ἴσως· ἀπεκρίθη ψυχρῶς ὁ Ὄσκαρ.

— Τώρα δὰ ὁμιλεῖς ὡς Ῥωμαῖος αὐτοκράτωρ· καὶ ὅμως πρὸ μικροῦ ὡμίλεις ὡς ἐρωτικὸς Θύρσις.

— Πρὸ μικροῦ ἐγὼ ἐχόρευα.

— Τότε ὁ χορὸς εἶχε λοιπὸν δίκαιον.

— Ἀ! ἀγαπητέ μοι Λέων, ἂν καὶ ἦσαι ὑπογραμματεὺς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν, δὲν πιστεύω ὅτι εἶναι τόσον ἀνάγκη νὰ λαλῇς ὡς πρωτόκολλον μέχρι καὶ τῶν παστάδων τοῦ Κ. Βιστερμάννου, ἐμπόρου Ἀλσακινοῦ. Ἐξηγήσου λοιπόν, σὲ παρακαλῶ.

— Μάλιστα.

— Κ' ἐγὼ ἀκούω.

— Ἀλλὰ πρῶτον συγχώρησόν με, ἀγαπητέ μοι Ὄσκαρ, νὰ ἀρχίσω τὴν ἔκθεσίν μου δι' ἑνὸς νέου ἐρωτήματος. Πῶς εὑρίσκεις τὴν δεσποσύνην Βιστερμάννου;

— Δὲν εἶν' ἄσχημος, ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ.

— Αὕτη ἡ ἀπόκρισις ἂν τὴν ἤκουαν, ἤθελε κάμει ὅλην τὴν οἰκογένειαν νὰ τὰ χαλάσῃ μαζῆ σου, ὥστε θὰ προσέξω νὰ μὴ τὴν εἴπω εἰς κἀνένα.

— Εὐχαριστῶ.

— Θὰ εὐχαριστήσῃς ἀργότερα· ἀλλ' ἐν πρώτοις βλέπεις καλῶς τὴν δεσποσύνην Βιστερμάννου.

— Ἑκατοντάκις μέχρι τοῦδε τὴν εἶδον.

— Διακοσιάκις ἴσως· ἀλλ' ἀφεύκτως δὲν τὴν γνωρίζεις.

Ὁ Κ. Δουφρένιος ὑπεχώρησεν εἰς τοὺς λόγους τοῦ φίλου του Λέοντος καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἦτον ἡ δεσποσύνη Βιστερμάννου.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ Εὐλαλία, γυρίζουσα τὸν ἀγκῶνα ἐπί τινος ἑστίας, ἐμάδει βραδέως μίαν ἀνθοδέσμην, συνομιλοῦσα μὲ μίαν τῶν φίλων της. Ἡ ἄνετος ἐκείνη θέσις της ηὔξανε τὴν κομψότητα τοῦ ἀναστήματός της καὶ τὴν ὡραιότητα τῶν λευκοτέρων τοῦ ἀλαβάστρου χειρῶν της.

Ὁ Ὄσκαρ ἐθεώρησε στιγμάς τινας αὐτήν.

— Λέγω ὅτι εἶναι χαριεστάτη, ἂν θέλῃς, ἐπανέλαβε χωρὶς νὰ ἀποστρέψῃ ἀπ' ἐκείνης τοὺς ὀφθαλμούς.

— Θέλω ὅ,τι εἶναι.

— Ἔστω, εἶναι χαρίεσσα, χαριεστάτη καὶ τι περισσότερον, μετὰ ταῦτα;

— Μετὰ ταῦτα, ἰδού· ἡ ἐκ μετάξης αὐτὴ κόμη, τὸ γλυκὺ αὐτὸ καὶ ῥεμβῶδες πρόσωπόν της, οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ὀφθαλμοί της, ὁ ὑπὸ τὸ βαμβακόπτιλον ἐξαφανιζόμενος ποῦς της, ὅλη αὐτὴ ἡ νεότης, ἡ ἀθωότης, ἡ χάρις καὶ ὅλα τὰ θέλγητρα ταῦτα, γνωρίζεις ἐπὶ τίνος στυλοβάτου στηρίζονται; ἐπὶ ἑνὸς ἑκατομμυρίου!

— Τῳόντι ὁ στυλοβάτης εἶναι οὐκ ὀλίγον εὐάρεστος καὶ τερπνὸς εἰς ἀκοήν.

— Ἀληθινά;

— Ἔπρεπε νὰ ἦμαι ἀνόητος ἂν ἐφρόνουν ἄλλως.

— Ὁ Ὅμηρος αὐτὸς, ὅστις ἦτο μέγας ὀνοματοθέτης, μόλις ἤθελε δυνηθῇ ν' ἀπαριθμήσῃ τὰς δέσμας τῶν καλλικότων, καὶ μαδαπολαμίων, καὶ ἰακονάτων, καὶ κοτονάδων, καὶ μνιγλινῶν, καὶ ἰνδιανῶν, καὶ ἄλλων ὑφασμάτων τῶν ἐν Ἀλσάκῃ κατεστευασμένων, ὅσα κλείει ἐντὸς αὐτῆς ἡ μικρὰ ἐκείνη χείρ.

— Ὁ Ὁμηρικός σου κατάλογος τῶν δεσμῶν εἶναι ἀμίμητος.

— Λοιπόν, ἂν θέλῃς, ἡ μικρὰ χεὶρ καὶ πᾶν ὅ,τι αὕτη περιέχει εἶναι ἰδικά σου.

— Ὁμιλῶ σαφῶς;

— Τόσον σαφῶς, ὥστε ἐξεπλάγην εἰς ἐμὲ νὰ τύχωσι τόσα!

— Εἰς σέ.

— Πράγματα, φίλε μου, φέρε πράγματα, ἀποδείξεις, ὡς λέγουσιν αἱ ἐφημερίδες τῆς ἀντιπολιτεύσεως.

— Καὶ θέλεις ἄλλην ἀπόδειξιν ἀπὸ τὸ ἐνέχυρον τὸ ὁποῖον κρατεῖς εἰς τὴν χεῖρα καὶ τοὺς λόγους οἵτινες τὸ συνώδευσαν.

— Ἄ! βλέπω εἶσαι ἀπ' ἐκείνους, οἵτινες ἀναγινώσκουσιν ἐποποιίαν ὅλην εἰς ἓν μειδίαμα καὶ τραγῳδίαν εἰς ἓν βλέμμα. Ἐκ μέρους μου, σὲ βεβαιῶ ὅτι δὲν βλέπω εἰς τὸ πλῆθος τῶν φράσεων, αἵτινες ἀκούονται εἰς τὸν χορόν, εἰμὴ σειρὰν λέξεων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐαρέστως συνδεδεμένων, ἀλλ' οὐδέποτε πράγματα.

— Εἶσαι μετριόφρων. Ἀλλ' ἐπειδὴ θέλεις καὶ ἄλλα δείγματα, ἰδού...

— Λέγε.

— Εἶσαι βαρῶνος καὶ ἔχεις εἰσόδημα 10,000 λίρας κατ' ἔτος.

— Τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεώς σου εἶναι ἀκριβές· ἀλλὰ δὲν εἶμαι βέβαιος ἂν καὶ τὸ δεύτερον ἦναι ἐπίσης.

Ὁ Λέων πρὸς ταῦτα ἐμειδίασε.

— Τέλος πάντων θέλεις τὰς ἔχει, ὑπέλαβεν.

— Βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ στενάξας.

— Ἐκτὸς τούτου εἶσαι εἰσηγητὴς τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας καὶ ἀπὸ τὴν διοικητικὴν ταύτην μάζαν γίνονται εἰσηγηταὶ διὰ νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ γίνωσι καὶ νομάρχαι.

— Ἐλπίζω.

— Κἀγὼ εἰμὶ βέβαιος περὶ τούτου· ὁ θεῖός σου, ὁ πατρίκιος τῆς Γαλλίας, δὲν συμπεριλαμβάνεται εἰς τὸν νέον ὑπουργικὸν συνδυασμόν;

— Μάλιστα.

— Ἡ Δεσποσύνη Εὐλαλία Βιστερμάννου γενομένη σύζυγός σου θέλει εἶσθαι βαρονίς, ὅπερ εἶναι κολακευτικώτατον εἰς κόρην ἔχουσαν τόσα *μαδαπολάμια*· θὰ συχνάζῃ εἰς τοὺς χοροὺς τῆς αὐλῆς, θὰ φέρῃ μαζῆ καὶ τὴν μάμαν της· ὁ γάμος τῆς Εὐλαλίας μὲ τὴν νομαρχίαν σου, ἀνοίγει, εἰς ὅλην τῶν χονδρῶν αὐτῶν ἐμπόρων τὴν οἰκογένειαν, τὰς πύλας κόσμου, τὸν ὁποῖον φαντάζονται λαμπρότερον μὲν τοῦ Ἐλδοράδου, μαγικώτερον δὲ τῶν κήπων τῆς Ἀρμίδας, φαιδρότερον δὲ τῆς νήσου τῆς Καλυψοῦς. Σὲ τὸ λέγω· εἶσαι προωρισμένος διὰ τὸν Μηνύτορα· ἡ κυρία Βιστερμάννου θὰ λέγῃ λαλοῦσα περὶ σοῦ· « Ὁ γαμβρός μου ὁ νομάρχης. » Διὰ τῆς ἐπιρροῆς σου θέλεις κρεμάσει ἓν κομμάτιον ἐρυθρᾶς ταινίας εἰς τὴν κομβιοδόχην τοῦ Κ. Βιστερμάννου, ἐπὶ προφάσει τοῦ ὅτι θὰ κατασκευάζῃ τὰ ὑφάσματα ἅτινα πωλεῖ· καὶ ἔπειτα λέγεις ὅτι θὰ σοὶ ἀρνηθῇ τὴν θυγατέρα του! ἡ ἀνθρώπινος μωρία, καθόσον γνωρίζω, δὲν ἔδωσεν ἀκόμη τὴν παραίτησίν της!

— Ἀληθῆ θὰ ἦσαν ταῦτα, ὑπέλαβεν ὁ Ὄσκαρ, ὅστις εἶχεν ἀκούσει ἄνευ γέλωτος τὴν μακρὰν περίοδον τοῦ φίλου του Λέοντος, ὅτε, ἂν ἤθελέ τις νὰ μεταχειρισθῇ ὡς κερδοσκοπίαν τὴν ἀγαθὴν ταύτην καὶ ἀφελῆ μωρίαν, τῆς ὁποίας τόσον μετέχουσιν αἱ πράξεις τῶν ἀνθρώπων.

— Καὶ μετέπειτα, ἐξηκολούθησεν ὁ Λέων, ὅστις ἐξήπτετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὁμιλῶν, ὅλη ἡ οἰκογένεια σὲ λατρεύει· μάτην ἀποποιεῖσαι ἰσχυρογνωμόνως τὰ δεῖπνα, εἰς ἃ σὲ προσκαλεῖ Βιστερμάννος ὁ πατήρ· διότι συνεχῶς ἐπαναλαμβάνει τὰς προσκλήσεις του. Ἡ Κ. Βιστερμάννου ἐξίστατται ἐρωτικῶς εἰς τὴν τομὴν, καὶ τὸ χρῶμα τῶν ὑπενδυτῶν σου καὶ γνωρίζει ἕκαστος τί σημαίνουσιν αἱ ἐκστάσεις αὗται, γινόμεναι ἀπὸ πενθεράν. Κάμε, κάμε ταχέως τὴν ἀπόφασιν καὶ πλέον δὲν σοὶ μένει ἄλλο εἰμὴ νὰ προσδιορίσῃς τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου.

— Ὅλα αὐτὰ εἶναι καλά, εἶπεν ὁ Ὄσκαρ μὲ βαθὺν στεναγμὸν, ἀλλ' εἶναι ἀδύνατον.

— Διὰ τί;

Ὁ Ὄσκαρ ἔκλινε πρὸς τὸν Λέοντα ζωηρῶς, καὶ τῷ εἶπε λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὖς.

— Ἀ! διάβολε! ἀνέκραξεν ὁ Λέων.

Ὁ Ὄσκαρ ἐσιώπησε καὶ ἔσεισε θλιβερῶς τὴν κεφαλήν. Ἡ δὲ μορφή του ἐφαίνετο λέγουσα· « Τί θέλεις νὰ κάμω! Τετέλεσται! »

— Αὐτὴ, ὑπέλαβεν ὁ Λέων, εἶναι ἱστορία, ἧς οὐδὲ λέξιν ἐγνώριζον. Ἀλλὰ πῶς τὸ πρᾶγμα διέτρεξεν;

Ὁ Ὄσκαρ ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Ἔ! τί ἐξεύρω κ' ἐγώ; εἰπέ με σὺ διὰ τί ὁ ἄνεμος πνέει, καὶ διὰ τί ἡ βροχὴ πίπτει; Εὑρέθην αἴφνης ἐμπεπτωκὸς εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὡς τὸ πτηνὸν εἰς τὴν παγίδα, ἤρχισε καὶ θέλει τελειώσει χωρὶς νὰ γνωρίζω πῶς.

— Εἰπέ μοι τοὐλάχιστον πῶς συνέβη, ὥστε ἐγὼ νὰ μὴ μάθω οὐδὲν περὶ τούτου.

— Πολλοὶ ἀγῶνες τεράστειοι διπλωματίας ἀπηιτοῦντο διὰ νὰ κρύψω τὸ μυστήριον τοῦτο ἀπὸ πάντα ὀφθαλμόν· ἂν ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐγνώριζέ τι περὶ αὐτοῦ, ἤθελεν ἀμέσως μὲ διορίσει πρέσβυν. Ἀλλὰ μόλις παρέλθουν τρεῖς ἑβδομάδες, τὰ προάστεια τῆς πόλεως θὰ γνωρίζουν τὴν ἱστορίαν ταύτην κάλλιον ἐμοῦ.

— Καὶ δὲν δύνασαι λοιπὸν ν' ἀπαλλαχθῇς; ἠρώτησεν ὁ Λέων, σύρων τὸν Ὄσκαρ εἰς μονήρη τινὰ κοιτῶνα ἔνθα ἠδύναντο νὰ ὁμιλῶσιν ἐλευθέρως.

— Ἄ! πῶς φαίνεσαι ὅτι δὲν τὴν γνωρίζεις διόλου! ἀνέκραξεν ὁ Ὄσκαρ πεσὼν ἐπὶ ἀνακλίντρου. Ἡ Ἀγάθη δὲν ἔχει μῶμον εἰς τὴν ὡραιότητα.

— Ὁποία ἀπιστία!

— Εἶναι ὡς ὁ κισσὸς, πνίγει πᾶν ὅ,τι περιπλακῇ, ὁ ἔρως της μὲ ἐμποδίζει νὰ ἀναπνεύσω.

— Καὶ σὲ ἀγαπᾷ λοιπὸν πολύ;

— Μὲ ἀγαπᾷ πολύ, τίς νὰ τὸ πιστεύῃ; τὴν ἀπήντησα ἓν ἑσπέρας μετημφιεσμένην εἰς τὸν χορὸν τοῦ Ποικίλου θεάτρου· ἀκούεις; τοῦ Ποικίλου θεάτρου!

— Φεῦ!

— Εἶναι δύο ἔτη ἕκτοτε καὶ ἰδοὺ εἰκοσιτέσσαρες μῆνες ἀφ' ὅτου εἴμεθα ὁμοῦ.

— Εἶναι πολύ.

— Εἰπὲ μᾶλλον αἰώνιον.

— Ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἀπομνημονεύει

τοιαῦτα παραδείγματα μακροβιότητος, ἀλλὰ δὲν τὰ πιστεύω.

— Τὸ πρᾶγμα καταντᾷ γελοῖον, ἀλλὰ τὸ κακὸν δὲν περιορίζεται ἕως ἐδῶ .... Ἰδοὺ τρεῖς ἢ τέσσαρες μῆνες ἀφ' ὅτου ἡ αὐτὴ στέγη μᾶς στεγάζει.

Ὁ Λέων ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας καὶ ὕψωσε τὰ ὄμματα εἰς τὸν οὐρανόν.

— Εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὄσκαρ, αὕτη κατῴκει τὴν νέαν ὁδὸν τοῦ Ἁγ. Γεωργίου καὶ ἐγὼ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἐδλέρου· τὸ πρᾶγμα ἦτο κόσμιον καὶ δὲν εἴλκυε τὴν προσοχὴν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἐλησμόνησε νὰ ἐνοικιάσῃ οἰκίαν, ἀφοῦ παρῄτησε τὴν πρώτην!

— Ἀ! Θεέ μου!

— Ἡ ἀβουλία αὕτη ....

— Σὺ, ἄνθρωπος εἰλικρινὴς, ὀνομάζεις τοῦτο ἀβουλίαν;

— Ἄ! ἡ μηχανουργία αὕτη, ἂν θέλῃς, ἔφερε τὴν Ἀγάθην εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἐδλέρου.

— Καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ;

— Διαβολε! ἔπρεπε νὰ τὴν ἀφήσω εἰς τὴν θύραν;

— Δὲν βλέπω τι ἄτοπον.

— Τότε ἤθελεν εἰσέλθει ἀπὸ τὸ παράθυρον.

— Καὶ διατί πάλιν νὰ κάθεσαι εἰς τὰ χαμηλά;

— Ἀστειεύεσαι, Λέων, καὶ δὲν τὸ ἐπιθυμῶ τόσον πολύ.

— Ὁμιλῶ σπουδαίως, ὡς τραγικὸς ὑποκριτής· ἀλλὰ, φίλτατέ μοι Ὄσκαρ, πρέπει ν' ἀπαλλαχθῇς ἐπ' αὐτὸν τὸν πειρασμὸν ὁπωσδήποτε.

— Εἶναι ἀδύνατον· δὲν μὲ ἀφίνει. Ἡ Ἀγάθη ἔχει γλυκύτητα ἀμεταβλητον καὶ εὐγένειαν ἀσύγκριτον. Προλαμβάνει τὰς ἐπιθυμίας μου ὅλας· ἤθελε νὰ ἀναχωρήσῃ καὶ ἐγὼ νομίζω τὴν ἐμπόδισα.

— Ἄφρων!

— Τί τὰ θέλεις· ἔλεγε συνεχῶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐνοικιάσῃ τὸ ἄνωθεν τοῦ κατωγαίου ὀρόφωμα οἰκίας, κειμένης ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Βωγυράρδου.

— Ὅταν ἔλεγε νὰ ὑπάγῃ τόσον μακρὰν, ἐδείκνυεν ὅτι δὲν ἐπεθύμει ν' ἀπομακρυνθῇ ὅλως διόλου.

— Νομίζεις;

— Βεβαιως.

— Τῷ ὄντι, εἶναι δυνατόν· ἔπειτα τὴν ἠγάπων ἀκόμη.

— Ὁποίαν ἡλικίαν ἔχεις, Ὄσκαρ;

— Εἰκοσιεννέα ἐτῶν.

— Ἰδοὺ, ἡ καρδία σου μένει ὀπίσω δύο πεντατηρίδας· εἶναι ἑκκαιδεκαέτις ἡ καρδία σου.

— Δὲν πταίω εἰς τοῦτο ἐγὼ καὶ δὲν εἶμαι ὑπεύθυνος. Ἡ Ἀγάθη ἐβουλήθη, ἄκοντος ἐμοῦ, νὰ προξενήσῃ τὴν εὐδαιμονίαν μου καὶ ἐπέτυχεν ὀλίγον εἰς τὰς πρώτας ἑβδομάδας· ἀλλ' ἅμα ἐννόησα ὅτι ἡ εὐδαιμονία αὕτη ἐκινδύνευε νὰ γείνῃ διηνεκὴς, ἔφριξα εἰς τὴν στάσιν μου.

— Ἰδοὺ ἓν τῶν συμβάντων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα προκαλοῦσι τὴν αὐτοχειρίαν. Δυστυχῆ Ὄσκαρ!

— Ὅ,τι θέλω, τὸ κάμνει· ἡ Ἀγάθη εἶναι ὅλη μέλι καὶ γάλα ... ἀλλὰ καὶ οὐδὲν πικρότερον τῶν τοιούτων σακχαρικῶν.

— Καὶ δαπανηρότερον ἐνταῦτῷ.

— Ἀληθές! ἡ Ἀγάθη δὲν εἶναι μὲν ἄσωτος, ἐξ ἐναντίας μάλιστα· ἀλλὰ τί δύναταί τις νὰ ἀρνηθῇ εἰς γυναῖκα, ἥτις οὐδέποτε οὐδὲν ἐζήτησε;

— Καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζουν αἱ δέκα χιλιάδες φράγκα τοῦ εἰσοδήματός σου.

— Τὸ γνωρίζουν τὰ κεφάλαια· ἐπειδὴ τὰ εἰσοδήματα οὐδ' ἐπρόφθασαν νὰ τὸ παρατηρήσουν. Καὶ μ' ὅλα ταῦτα, τί ἔχω νὰ τῇ μεμφθῶ; Ἂν ἐκείνη, ὑπώπτευεν ὀλίγον τὴν ἀμηχανίαν μου, ἤθελε πωλήσει ὅλους τοὺς στολισμούς της καὶ ἤθελε μὲ δανείσει χρήματα.

Ὁ Λέων ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Ἰδοὺ ἀφιλοκέρδεια, ἥτις μὲ τρομάζει· προτιμωτέρα θὰ ἦτον ὀλίγη κακία.

Ὁ Ὄσκαρ ἐστέναξεν.

— Ἀκόμη ἑξαμηνος τοιαύτη ἀρετὴ, προσέθεσεν ὁ Λέων, καὶ εἶσαι ἐξώλης.

— Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποχωρισθῶ ἀπὸ τὴν Ἀγάθην ἀπαιτεῖται κάποια αἰτία, ἐνῷ ἐγὼ οὐδὲ πρόφασιν ἔχω.

— Ἂν δὲ τὴν ἐγκαταλείψῃς ἁπλῶς, ἀφίνων τὰ ἔπιπλα εἰς τὸ δωμάτιον, τὴν κυρίαν εἰς τὸν κοιτῶνά της καὶ τὴν κλεῖδα εἰς τὴν θύραν;

— Θὰ μαθῇ παραυτα τὴν αἰτίαν.

— Ἀδιάφορον!

— Καθὼς καταλαμβάνω δὲν ἐγεύθης ποτὲ τὰς μυστηριώδεις γλυκύτητας τῶν τοιούτων ἑνώσεων. Ὁ ἔρως τῆς Ἀγαθης εἶναι τοῦ ὀρειχάλκου ἀδαμαντότερος. Οὐδὲ βῆμα κάμνω χωρὶς νὰ εὕρω εἰς τοὺς πόδας μου τὴν ἅλυσον τοῦ ἔρωτός της, ἧς τὴν ἄκραν, ὅσον μακρὰν καὶ ἂν εὑρίσκωμαι, κρατεῖ μὲ τὴν χεῖρά της. Ἰδοὺ, τὸ ἑσπέρας ἀκόμη τοῦτο ἦλθον εἰς τὸν χορὸν, ἵνα ἀποφύγω ... εἶχεν ἡμικρανίαν, νευρισμοὺς .... ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἱ μάμμαι μας ὠνόμαζον ἄλλοτε ὑστερικά. Ἔκλαιε βλεπουσά με ἀναχωροῦντα, καὶ ἐβιάσθην νὰ ἐπιστρέψω πρὸς αὐτὴν τὸ μεσονύκτιον ἵνα τῆς σφίγξω τὴν χεῖρα καὶ ἡσυχάσω τὴν ἀόριστον ἀνησυχίαν της μὲ ἀορίστους λόγους.

— Ἀδιάφορον ... ἂν ἤμην ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν σου, πάντα ἤθελα κάμει μίαν δοκιμήν.

— Ἀλλὰ γνωρίζεις ὅτι μὲ τοὺς κυανοῦς ὀφθαλμούς της καὶ μὲ τὴν ὁμοίαν μὲ ἄγγελον ἐξωρισμένον φυσιογνωμίαν της, ἡ Ἀγάθη εἶναι γυνὴ, δυναμένη νὰ μὲ διώξῃ παρ' ὅλους τοῖς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀλσάκῃ Βιστερμάννοις, νὰ λειποθυμήσῃ πρὸ τῶν ποδῶν τῆς οἰκοδεσποίνης, καὶ ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, νὰ φαρμακευθῇ καὶ ἐνώπιον τῶν συγγενῶν.

— Λοιπὸν αὐτὴ εἶναι δαίμων καὶ ὄχι ἄγγελος.

— Νυμφεύθητι λοιπὸν μετὰ τοσοῦτον σκανδαλώδη σκηνήν! Οἱ ἔμποροι τῆς ὁδοῦ Ἀτραποῦ δὲν ἔχουσιν ὄρεξιν προφανῆ δὶ ἀνθρώπους ἐμπνέοντας τόσον ἄγρια παθη. Ὁ Κ. Βιστερμάννος ἤθελε προσφέρει ὀλίγον ῥοδόξυδον εἰς τὴν Ἀγάθην μου, καὶ ἤθελε διαταξει νὰ ἔλθῃ μία καλὴ ἅμαξα, ὅπου θὰ μᾶς ἔκλειαν λίαν φιλοφρόνως καὶ τοὺς δύω, τὸν ἕνα πλησίον τοῦ ἄλλου,

καὶ δὲν ἤθελα βλέπει πλέον τὴν Εὐλαλίαν, εἰμὴ κατ' ὄναρ.

Ὁ Λέων ἐτυμπάνιζε μὲ τὸ ἄκρον τῶν δακτύλων του ἐπὶ τῆς αὐλαίας, ἀκούων τὸν Ὄσκαρ· ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἐζήτει μέσον διεκφυγῆς τοῦ φίλου του ἐκ τῆς θέσεως ταύτης, τὴν ὁποίαν ἐγέννησε μὲν ἡ τύχη, ἐστερέωσε δὲ ἡ ἕξις. Ἐπί τινας στιγμὰς οἱ δύο φίλοι διετήρησαν σιωπήν· ἀλλ' ὁ Ὄσκαρ ἀνέλαβε τὸν λόγον μὲ φωνὴν πολὺ ἐντονωτέραν:

— Ἰδού, φίλτατέ μοι Λέων, ἡ ἀνάγκη, ἥτις μ' ὅλον τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτάμου, μὲ κάμνει σχεδὸν νὰ τὴν βδελύττωμαι· ὑπάρχουσι στιγμαὶ, καθ' ἃς τὴν μισῶ. Δὲν ὑποφέρω νὰ μ' ἔχῃ ὑποδεδουλωμένον μὲ τὰς χάριτάς της. Εἰπὲ περὶ τῆς καρδίας μου ὅ,τι θέλεις, τοῦτο εἶναι· καὶ ὁ συλλογισμὸς δὲν δύναταί τι ποσῶς νὰ μεταβάλῃ. Εἶναι ὁ λογισμὸς τοῦ ῥιψοκινδυνεύοντος μέλλοντός μου, τοῦ κωλυομένου ἐνεστῶτός μου, τῆς καταστρεφομένης ἐλευθερίας μου, ἀγνοῶ· θέλεις μοὶ εἰπεῖ ἴσως ὅτι εἶναι καρπὸς τῆς φυσικῆς ἀχαριστίας τοῦ ἀνθρώπου, σύμφημι· ἀλλὰ πάντοτε εἶναι ἀληθὲς ὅτι δυσανασχετῶ, βλέπων ἑαυτὸν δεδεμένον μὲ τοσοῦτον ἰσχυροὺς ὅσον καὶ ἀοράτους δεσμούς. Ἄ! πρόφασιν! ἂς εὕρισκα μίαν πρόφασιν! ἔδιδα ὅλα τὰ λείψανα τῆς περιουσίας μου! τοὐλάχιστον τότε ἠδυνάμην νὰ τὴν φύγω· ἀλλὰ τώρα εἶναι ἀδύνατον· ἐνῷ μάλιστα οὐδὲ ἓν ἁμάρτημα τῇ εὑρίσκω. Καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον σοὶ λέγω, κάνεὶς ἄλλος δὲν τὸ γνωρίζει, μολονότι ἄλλος τις πρὸ σοῦ ἀνεκάλυψε τὰς σχέσεις μας.

— Ἄ! εἶπεν ὁ Λέων, ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν, ἄλλος τις ἔσχισε τὸ κάλυμμα τῆς ἀγνώστου εὐτυχίας σου!

— Ναὶ... ὁ Ἰούλιος Δερβ.ὼ, ὁ νηπιόθεν φίλος μου, καθ' ἑκάστην ἔρχεται εἰς τὸν οἶκόν μου, καθ' ἑκάστην βλέπει τὴν Ἀγάθην καὶ μὲ νομίζει εὐτυχέστατον.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ Λέων, θλίβων διὰ τῆς χειρὸς τὸν βραχίονα τοῦ Ὄσκαρ, ἔχεις φίλον καὶ ἐκείνη δὲν σὲ προσέδει;

Ὁ Ὄσκαρ ἐθεώρησεν ἀσκαρδαμυκτὶ τὸν Λέοντα καὶ μειδίαμα λεπτὸν ἐπήνθη ἐπὶ τῶν χειλέων του.

— Ἔχεις δίκαιον, εἶπε, θέλει μὲ προδώσει.

Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν συνδιάλεξιν ταύτην, πρωΐαν τινὰ τοῦ φεβρουαρίου ὁ Ὄσκαρ ἐνδεδυμένος τὸν κοιτωνίτην, ἀνεγίνωσκε παρὰ τῇ ἑστίᾳ ἐφημερίδα τινά. Ἡ Ἀγάθη περιεφέρετο πέριξ αὐτοῦ ἔχουσα τὸ σῶμα κεκαλυμμένον μὲ μέγαν κασημίρινον ἐπενδύτην, ἐσφιγμένον εἰς τὴν μέσην διὰ ζωστῆρος, τὴν κόμην ἀνάδετον καὶ εἰς τοὺς πόδας φοροῦσα συρτὰ σάνδαλα.

Ζωηρὰ καὶ εὐκίνητος ὡς πτηνὸν, ἐτερέτιζεν ἄκρως χείλεσιν ἆσμά τι, διορθόνουσα καὶ μεταδιορθόνουσα τὰ ἐπιπλα καὶ ἀμοίβουσα μὲ μειδίαμα τὰ βλέμματα, ὅσα τῇ ἔῤῥιπτε λάθρα ὁ βαρῶνος. Ἦτο δὲ γυνὴ λεπτὴ ὡς ὄφις, εὔκαμπτος, χαρίεσσα, ἔχουσα τὴν θεωρίαν φιλάρεσκον καὶ φύσει ἀρέσκουσαν.

Ἔλα, εἶπε, θὰ τελειώσῃς πλέον αὐτὴν τὴν ἐφημερίδα σου; δεκάκις τοὐλάχιστον διέτρεξας αὐτὴν ἀπὸ τὰ ἄνω μέχρι τῶν κάτω.

— Στοχάζεσαι;

— Ἰδού! πάλιν τὴν ἐκτυλίσσεις. Ἤθελα νὰ ἠξεύρω τί περιέχει λοιπὸν αὐτὸ τὸ βρωμόχαρτον!

— Εἶναι περὶ τοῦ Μολδο-Βλαχικοῦ ζητήματος.

— Τί εἶναι;

— Εἶναι ἓν ζήτημα ἐσπαργανωμένον, τὸ ὁποῖον αἱ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων ἀναλικνίζουσι.

— Διὰ νὰ τὸ ἀποκοιμίσωσι;

— Βέβαια.

Ὁ Ὄσκαρ ἔθεσε τὴν ἐφημερίδα εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἑστίας, ἐσκάλευσε τὸ πῦρ, ἔφερε τὰς πτύχας τοῦ ἱματίου του εἰς τὰς κνήμας του, ἐξέτεινε τοὺς πόδας παρὰ τῇ ἑστίᾳ καὶ παρετήρησε τὸ ἐκκρεμές, οὗ τὸ κεκρυμμένον ἐλατήριον ἦχει τὸν μονότονον αὐτοῦ τόνον, ὅστις προηγεῖται τῆς κρούσεως.

— Ἕνδεκα ὧραι! ἀνέκραξε, καὶ ὁ Ἰούλιας δὲν ἐφάνη.

Ἡ Ἀγάθη ἔθεσεν ἐπὶ τῆς πινακοθήκης ἓν σινικὸν σκεῦος, τὸ ὁποῖον ἀπέμαξε καὶ ἐνατένισεν ἐπὶ τοῦ ἐκκρεμοῦς.

— Μόλις ἕνδεκα ὧραι, εἶπε· δὲν εἶναι δὰ τόσον ἀργά.

— Ἀλλ' ἐλησμόνησας ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ εἰς τὰς δέκα ἥμισυ;

— Τωόντι... μήπως εἶναι ἀσθενής;

— Ὁ Ἰούλιος ἔχει σιδηρᾶν ὑγείαν, καὶ δύναται νὰ φιλονεικήσῃ μὲ τὸν Ναπολέοντα, τὸν ἱστάμενον ἐπὶ τῆς Βενδομείου στήλης. Στοιχηματίζω ὅτι θὰ κοιμᾶται ὕπνον ἐλαφρόν.

— Ἴσως ἂν διαβαίνων, ἐμβῆκεν εἰς τῆς Κ. Φ... ἥτις χθὲς εἰς τὸ μελόδραμα εἶχεν ὀλίγην ἡμικρανίαν, καὶ ὁ Ἰούλιος τὴν ἔβλεπε μὲ ἕνα κάποιον τρόπον...

— Μὲ ὁποῖον;

— Ὤχ! Μὲ ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἔχει, ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ φιλιωθῇ μέ τινα ἄνθρωπον...

— Αὐτός;

— Καὶ διὰ τί, μήπως αὐτὸς εἶναι διάφορος τῶν ἄλλων;

— Δὲν γνωρίζεις λοιπὸν τὸν Ἰούλιον!

— Πῶς; Μήπως τάχα εἶναι ἐξ ὀρειχάλκου ὡς τὸ ἀγαλμάτιον τοῦτο, ἢ ἐκ φορφουρίου ὡς ἡ κούκλα αὕτη;

— Δὲν ἠξεύρω· ἓν μόνον ἐξεύρω ὅτι δὲν εἶναι ἐκ τῶν κοινῶν ἀνθρώπων· ἡ καρδία του εἶναι ὡς βαυκάλιον, ἐν ᾧ πᾶν τὸ κατατιθέμενον θνήσκει.

Ἡ Ἀγάθη ἤρχισε νὰ γελᾷ, καὶ:

— Νομίζεις ὅτι δὲν ἀποτίνει ὅ,τι τῷ δανείζουσι, ὑπέλαβε.

— Καὶ τί θέλεις νὰ ἀποτίσῃ, καλέ! αὐτὸς εἶναι γῆ ἀνήρατος. Γνωρίζω μίαν δυστυχῆ Μαγδαληνὴν, ἥτις ἔσπειρε πολὺ ἐπὶ τῆς χέρσου ταύτης γῆς καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ θερίσῃ τίποτε.

— Πῶς γίνεται! ἀνέκραξεν ἡ Ἀγάθη, ἀποστέλλουσα τοὺς βοστρύχους της.

— Ἀλλὰ δὲν πταίει αὐτός· διότι αἱ γυναῖκες ἔχουσι τοσαύτην ἐπιῤῥοὴν ἐπ' αὐτοῦ, ὅσην ἡ μουσικὴ τοῦ Ῥοσσίνη εἰς ἕνα κωφόν.

— Ὁ δυστυχής! εἶπεν ἡ Ἀγάθη συμπαθητικῶς.

— Ἡ ὡραιοτέρα τοῦ κόσμου ἂν ἦτον, καὶ ἂν εἶχεν ὀφθαλμοὺς, χεῖρας, πόδας, ὀδόντας καὶ κόμην ὡς τὰ ἰδικά σου, δὲν ἤθελε δώσει τὴν ἐλαχίστην προσοχήν.

— Ἄ! τὸν ἀδέξιον! ὑπέλαβεν ἡ Ἀγάθη, λείχουσα μὲ τὴν γλῶσσαν τὰ χείλη της, ὡς γαλῆ πίνουσα γάλα.

— Ἐγὼ σὲ βεβαιῶ ὅτι ὁ Ἰούλιος εἶναι τῆς Γιβραλτάρης ἀπορθητότερος, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὄσκαρ.

— Εἶσαι βέβαιος; ἐγὼ τὸν εἶδον ἐνίοτε μελαγχολικὸν καὶ τρυφερὸν ὡς μαθητὴν τοῦ Γυμνασίου.

— Ἴσως διότι ὠνειροπόλει τὴν στολὴν τοῦ νέου ἔτους, ἢ τὰ περδίκια τοῦ τελευταίου ἔτους.

— Φεῦ! οἰκτείρω τὴν πρώτην γυναῖκα, ἥτις θέλει τὸν ἀγαπήσει.

— Καὶ ἐγὼ ἐκείνην, ἥτις πρώτη τὸν πλανήσει. Εἰς τὰς ὥρας τῶν ποιητικῶν ἐξομολογήσεών του, ὁ Ἰούλιος θέλει νὰ παρομοιάζῃ ἑαυτὸν μὲ ἠφαίστιον ὄρος ὑπὸ τὴν χιόνα κοιμώμενον. Ἂν θέσῃς ἐκεῖ πῦρ, λέγει, θέλει ἐπέλθει φοβερὰ ἀνάφλεξις.

— Ἄ! Θεέ μου!

— Ἀλλὰ, προσθέτει, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξ ὧν θέλουν ἐξέλθει οἱ σπινθῆρες τῆς πυρκαϊᾶς, εἰσέτι δὲν εἶδαν τὸ φῶς.

— Ὁ αὐθάδης! Πόσον ἀξιζει ὥστε ἐπιδέξιά τις νὰ τὸν καταστήσῃ τρελλὸν ἀπὸ ἔρωτα!

— Ὡς πρὸς τοῦτο προσκαλῶ ὅλας τὰς πανούργους γυναῖκας· τίποτε δὲν θὰ κάμουν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ συνομιλία των διεκόπη ἀπὸ τὴν κροῦσιν τοῦ κώδωνος.

— Τέλος, ἰδοὺ ὁ Ἰούλιος! ἀνέκραξεν ὁ Ὄσκαρ, ἐγερθεὶς ἐκ τῆς ἕδρας του.

Ἡ Ἀγαθη ἐθεάθη προσεκτικῶς ἐντὸς τοῦ κατόπτρου, ἠυτρέπισε τὰ τρίχαπτα τοῦ κεκρυφάλου της.

Ὁ Ἰούλιος εἰσῆλθε, καὶ ὁ Ὄσκαρ διέταξε νὰ παρασκευάσωσι ταχέως τὸ δεῖπνον.

Μίαν ἢ δύω ὥρας μετὰ ταῦτα, ὁ Ὄσκαρ ἐνθυμήθη αἴφνης, ὅτι ὑπόθεσίς τις τὸν προσεκάλει ποῦ· ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Ἀγάθην τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τοῦ Ἰουλίου καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὰ προάστεια.

— Μὲ βλέπεις, φίλτατε Ἰούλιε, πολὺ τεθλιμμένον, τῷ εἶπεν ὁ Ὄσκαρ, ἅμα ἐμακρύνθησαν ἑκατὸν περίπου βήματα.

— Σύ! τί λοιπὸν ἔχεις;

— Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ σοὶ τὸ ἐκφράσω, ἀλλ' ἐπαναπαύομαι ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἡμῶν φιλίας.

— Λέγε· γνωρίζεις τὴν ἐχεμύθειάν μου, ὅσον δὲ διὰ τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην μου...

— Εὐχαριστῶ, Ἰούλιε, εὐχαριστῶ· ἀλλ' εἰπέ με ἐν πρώτοις ἐλευθέρως, δὲν παρετήρησας ἐν καιρῷ τοῦ δείπνου τίποτε, τίποτε;

— Ὄχι, μὰ τὴν πίστιν μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰούλιος.

— Δὲν παρετήρησας ὅτι ἡ Ἀγάθη ἦτο μελαγχολική, ῥεμβώδης καὶ δύστροπος,

— Αὕτη; οὐδέποτε τὴν εὗρον χαριεστέραν καὶ ζωηροτέραν. Ἐκελάδει ὡς χελιδὼν ἐν καιρῷ ἔαρος.

— Ὑπεκρίνετο.

— Τότε, φίλτατε, γνωρίζω πολλοὺς θεατρικοὺς ὑποκριτὰς ὀνομαστοὺς, καὶ μὴ εὐδοκιμοῦντας τόσον πολὺ εἰς τὴν κωμῳδίαν.

— Ὅλαι αἱ γυναῖκες εἰς τοὺς κοιτῶνάς των εἶναι Μὰρς καὶ Ῥαχήλ. (α) Ἡ Ἀγάθη, σοὶ λέγω, εἶναι πολὺ τεθλιμμένη.

(α) Περίφημαι ὑποκρίτριαι.

— Διὰ τί;

— Δι' ὅ,τι ἀκριβῶς ἀγνοῶ.

— Μήπως τὴν δυσηρέστησας κατά τι;

— Ὄχι· δὲν γνωρίζεις αὐτὴν τὴν γυναῖκα· εἶναι θησαυρὸς ἀνεκτίμητος. Οὐδέποτε ἔχει ἰδιοτροπίαν, οὐδέποτε ἐπιθυμίαν· τοὐναντίον ἔχει ψυχὴν ὡς τὸ γάλα, ὡς τὸ δέρμα της· ὁποῖον νέφος ἦλθε διὰ τῆς διαυγοῦς ταύτης, ὡς ἰταλικὴ λίμνη, ψυχῆς;

— Ἂν ἡ καρδία αὕτη ἦνε τοσοῦτον καθαρὰ, πῶς δὲν βλέπεις αὐτὴν μέχρι τοῦ πυθμένος;

— Ἀγνοεῖς ὅτι καὶ ἡ εἰλικρινεστέρα γυνὴ κρύπτει ἐνίοτε εἰς τὸ βάθος τοῦ νοὸς τὶ, τὸ ὁποῖον δὲν λέγει;

Ὁ Ὄσκαρ ἠτένιζε τὸ ἔδαφος, ὅλως εἰς σκέψεις ἔκδοτος· ὁ δὲ Ἰούλιος ἐθεώρει τοὺς πύργους πέριξ τῆς ἁγίας Μαγδαληνῆς, ζητῶν νὰ μαντεύσῃ ὁποῖος μυστικὸς λογισμὸς ἐτάραττε τὴν ψυχὴν τῆς Ἀγάθης.

— Ἴσως ἔχω καὶ ἄδικον νὰ μεμψιμοιρῶ, εἶπε τέλος ὁ Ὄσκαρ· ἴσως ἡ Ἀγάθη σιωπᾷ διὰ τρυφερόν τι αἴσθημα.

— Τὶ ἐννοεῖς;

— Ναί· ἡ Ἀγάθη φοβοῦμαι μήπως ἀγαπᾷ ἄλλον τινὰ καὶ δὲν τολμᾷ νὰ τὸ ὁμολογήσῃ· ἡ λύπη της προέρχεται ἀπὸ τὸν μεταξὺ τοῦ ἔρωτός της καὶ τῆς ἀπελπισίας μου διαπληκτισμόν.

— Ἐγὼ δὲν διέκρινά τι τοιοῦτον εἰς αὐτὴν· ἁπλῆ ὑπόνοια.

— Ἀλλ' εἰς τὰ τοιαῦτα πράγματα ἡ ὑπόνοια εἶναι σχεδὸν ἀλήθεια· τὸ ὁρμέμφυτον τῆς καρδίας πολὺ ὀλίγον ἀπατᾷ. Χθὲς ἀκόμη ἡ Ἀγάθη εἶχε τὰ ὄμματα ἐσβεσμένα καὶ τὰς παρείας ὠχρὰς, ὡς λευκόῤῥοδον· ἓν μυθιστόρημα, ἔλεγε, μυθιστόρημα βεβαίως τοῦ ὁποίου αὐτὴ ἦτον ἡ ἡρωΐς, τὴν εἶχε ταράξει ὅλην τὴν νύκτα. Τὸ πρωὶ τὴν εἶδον ἀπομάσσουσαν ἓν δάκρυ· διὰ τὶ κλαίει; Ἀλλὰ καὶ ἡ φαιδρότης της αὐτὴ μὲ λυπεῖ, διότι εἶνε πολὺ θορυβώδης, εἶνε φαιδρότης νεκρική, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ καρδία εἶναι ὅλως ξένη. Θέλεις ἀκόμη καὶ ἄλλας ἀποδείξεις; ἔχω ἀπείρους· αἱ ἀναίτιοι ἀνειροπολήσεις της, οἱ ἄσκοποι γέλωτές της, αἱ ἄλογοι μακραὶ σιωπαί της. τὸ ἄστατον τῆς διαθέσεώς της, τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα χύνει αἴφνης καὶ ἄνευ λόγου, οἱ ἄγνωστοι συλλογισμοί, οἵτινες τὴν προσηλόνουσι παρὰ τῇ ἑστίᾳ, τὰ ῥεμβώδη βλέμματά της, αἱ ἐπὶ τῶν γονάτων κρεμάμεναι χεῖρές της, ἡ ἐπὶ τοῦ στήθους κεκλιμένη κεφαλή, αἱ αἰφνίδιοι χαυνώσεις, αἵτινες τὴν καθιστῶσιν ὠχροτέραν τοῦ καλοῦ κρίνου, οἱ ἀκατανόητοι ἐρεθισμοί της, οἵτινες τὴν κάμνουν νὰ σκιρτᾷ ὡς δορκὰς, καὶ τί νὰ σοὶ εἴπω! εἶνε φλὸξ σαλευομένη καὶ διαφόρως ἀλλοιουμένη ἀλλ' ἀεὶποτε χαρίεσσα καὶ θελκτική, καὶ ἤθελέ τις εἰπεῖ, ὅτι ὁ ἀόρατος τῆς Ἀφροδίτης κεστὸς κυματίζει πέριξ τῶν πλευρῶν της καὶ τὴν καθιστᾷ, ὅ,τι καὶ ἂν πράττῃ, ἐρασμιωτάτην, καὶ νομίζω ὅτι σήμερον τὴν ἀγαπῶ περισσότερον ἢ χθές.

Ὁ Ὄσκαρ τελειόνων τὸν διὰ δρᾶμα κατάλληλον μονόλογόν του, ἐφαίνετο κατανυχθείς· ὁ Ἰούλιος τοῦ ἔλαβε τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἔσφιγξε σιωπηλῶς.

— Ἄκουσον, εἶπεν ὁ βαρῶνος, ἀφοῦ κατεπράϋνε ὀλίγον τὴν συγκίνησίν του, σοὶ ζητῶ μίαν χάριν· δύναμαι νὰ ἐλπίσω ἀπὸ τὴν φιλίαν σου;

— Λέγε· εἶμαι ὑπὸ τὰς διαταγάς σου.

— Ἐλθὲ τὴν ἑσπέραν ταύτην εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐγὼ θὰ λείπω ἐπί τινι προφάσει καὶ σὺ ἐξέτασον πλαγίως τὴν Ἀγάθην περὶ τούτων, πλὴν μὴ τῇ εἴπῃς ὅτι ἐγὼ σ' εἶπά τι.

— Μένε ἥσυχος.

— Ἐμβάθυνε εἰς τὴν τηκομένην ταύτην ψυχήν, ἐξέτασον τὴν πληγὴν καὶ θεράπευσον αὐτήν, ἂν δυνηθῇς. Καὶ πρὸ πάντων μὴ τῇ ἀναφέρῃς τίποτε περὶ τῆς συνδιαλέξεώς μας ταύτης· διότι τότε ἤθελε συσταλῇ πρὸς ἑαυτὴν καὶ κλείσει ὡς τὸ φυτὸν « μ ή μ ο υ ἄ π τ ο υ. »

— Ἐπιτηδειότης καὶ μυστικότης, ἔσεται τὸ σύνθημά μου.

— Πολὺ καλά. Καὶ ἂν εὕρῃς τὴν τρομερὰν ἀλήθειαν, μὴ διστάσῃς νὰ μοὶ τὴν ἀποκαλύψῃς. Γνωρίζεις ὅτι τὸ κακὸν εἶνε ἐνίοτε ἧττον λυπηρὸν τοῦ φόβου τοῦ κακοῦ.

— Ἡ ἀλήθεια τοῦ ἀφορισμοῦ τούτου, ἐπιδέχεται μέν τινα ἀμφισβήτησιν, πλὴν ἡσύχει, καὶ θέλω πράξει πᾶν ὅ,τι ἐπιθυμεῖς.

Ἐν τούτοις τὰ παντα συνέβησαν κατ' εὐχὴν· εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν ὥραν, ὁ Ἰούλιος ἐφανη εἰς τὴν ὁδὸν Ἑδλέρου, ὁ Ὄσκαρ ἐξῆλθε μετά τινας στιγμὰς ἐπὶ προφάσει ὅτι εἶχεν ἀνάγκην κατεπειγουσαν καὶ ὁ Ἰούλιος ἔμεινε μόνος μετὰ τῆς Ἀγάθης.

Εἰς τὴν γωνίαν τοῦ βουλεβάρτου ὁ Ὄσκαρ ἤναψεν ἓν σιγάρον καὶ διευθύνθη πρὸς τὴν Τορτόνην, ἔνθα ἀπήντησε τὸν Λέοντα ἀναγινώσκοντα τὰς ἑσπερινὰς ἐφημερίδας.

— Λοιπὸν! ἀνέκραξεν ἐρωτῶν τὸν Ὄσκαρ διὰ τοῦ βλέμματος, ἐσκέφθης περὶ τῆς τελευταίας συνδιαλέξεώς μας;

— Πολλάκις.

— Καὶ μετὰ ταῦτα;

— Μετὰ ταῦτα, ἤναψα δύο ἄνθρακας· τὴν περιέργειαν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἀγάθης καὶ τὸ συμφέρον εἰς τὴν τοῦ Ἰουλίου.

—Εἶσαι ἄνθρωπος ἐπιδέξιος, ὑπέλαβεν ὁ Λέων, κλίνων ἐνώπιον τοῦ Ὄσκαρ.

— Ἡ ἐπιδεξιότης μου προέρχεται, φίλε, ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν· ἡ ἐπιτηδειότης ἔρχεται ὅταν ὁ ἔρως ἀναχωρεῖ.

— Τὴν στιγμὴν ταύτην φθάνει καὶ ὁ γάμος· ἂς καπνίσωμεν χάριν τοῦ ὑμεναίου σου! ἀνέκραξεν ὁ Λέων ἀνάπτων τὸ σιγάρον του ἀπὸ τὸ τοῦ Ὄσκαρ.

Μετὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ Ὄσκαρ ἐφοίτα συνεχέστερον εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Βιστερμάννων, ἔνθα δὲν ἀπέφευγε πλέον, ὡς πρότερον, τὰς προσκλήσεις ἐν τοῖς γεύμασι, ἐμειδια ἀκούων τὰς μακρὰς παρεκβάσεις ὅλων τῶν Βιστερμάννων περὶ κατασκευῆς καὶ πωλήσεων τῶν μαδαπολαμίων, ἐχειροκρότει τὴν κυρίαν Εὐλαλίαν τραγῳδοῦσαν εἰς τὸ κύμβαλον, καὶ ὑπερεθαύμαζεν ὅλα τὰ παραπετάσματα, ἅτινα ἐποίκιλλεν ἡ ὑπομονητικὴ τῆς Κ. Βιστερμάννου χείρ.

Τὸ ἐν τῇ ὁδῷ Ἑδλέρῳ κατώγαιον ἔχανε τὸν ἐνοικιάστορα κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν. Ἀλλὰ διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας ἀπουσίας, ὁ Ὄσκαρ εὕρισκεν ἀπείρους προφάσεις. Τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἐπνίγετο ἀπὸ τὰς ἐργασίας, αἱ νυκτεριναὶ συνεδριάσεις ἦσαν ἀδιάκοποι, αἱ ἀγωγαὶ ἦσαν πολυπληθεῖς καὶ ἔπρεπεν οἱ πάρεδροι νὰ τὰς διαλύσωσι. Φάκελλοι ὑπερμεγέθεις ἦσαν σεσωρευμένοι ἐπὶ τοῦ γραφείου τοῦ Ὄσκαρ· ὁ ὑπουργὸς ἐπερίμενε μακρὰν ἔκθεσιν νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ καθυποβάλλῃ εἰς τὰς Βουλάς. Τέλος πάντων ὁ Ὄσκαρ οὐδὲ μιαν στιγμὴν ἀναπαύσεως εἶχεν ὁ ταλαίπωρος! Ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε ἐφέρετο φιλοφρονεστέρως πρὸς τὴν Ἀγάθην· τὴν διηνεκῆ ἀπουσίαν του ἀνεπλήρου μὲ μεγάλας φιλοφροσύνας. Ὅταν δὲν ἤρχετο εἰς τὸν οἶκον (καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει τὴν ἀγωνίαν του) ἡ Ἀγάθη ἐλάμβανε, στελλόμενον παρ' αὐτοῦ, εἰσητήριον εἰς τὸ θέατρον, ἔνθα παρίστατο τὸ περιφημότερον δρᾶμα τοῦ συρμοῦ. Εἶχον δὲ μείνει σύμφωνοι ὁ Ἰούλος νὰ τὴν συντροφεύῃ, καὶ ὁ Ὄσκαρ νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ τοὺς παραλαμβάνῃ εἰς τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, ἐνίοτε ἤρχετο καὶ ἐν τῷ μέσῳ, ἄλλοτε δὲ παντάπασιν· ἄλλοτε πάλιν ὅτε ἦσαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου, τοὺς ἔφερεν εἰς ξενοδοχεῖόν τι, ἢ εἰς τὸ καφφενεῖον τῶν Παρισίων καὶ τοὺς ἄφινεν εἰς τὰ μεταδόρπια, κλαίων τὴν τύχην του. Ἐνίοτε, τὴν πρωΐαν, ἡ Ἀγάθη εὕρισκεν εἰς τὴν δακτυλιοθήκην της νέους κόσμους λιθοκολλήτους, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐπί τινος ἕδρας μίαν τηβεννίδα ἢ ἓν τρίχαπτον. Ὁ Ὄσκαρ ἦτο περιποιητικώτατος, ἀλλὰ δὲν ἔμενέ ποτε οἴκαδε, ἐνῷ ὁ Ἰούλιος ἦτο σχεδὸν πάντοτε ἐκεῖ.

Ἐ! λοιπὸν! ἠρώτα ὁ Λέων τὸν Ὄσκαρ, ἂν ποτὲ συνηπήντα αὐτὸν, πῶς πηγαίνουν τὰ σχέδιά σου;

— Προσδεύουν, ἀπεκρίνατο ἐκεῖνος.

— Ἀλλὰ βραδέως.

— Τοῦτέστιν ἀσφαλῶς.

— Ἄ!

— Τὰ συμπτώματα εἶνε σοβαρά. Χθὲς ἔμελλον νὰ ἐνταμωθῶ μὲ τὴν Ἀγάθην εἰς τὰ παλαιὰ Ἀνάκτορα. Δὲν ὑπῆγα καὶ οὐδὲ μὲ ἠρώτησε διὰ τί.

— Ὦ! ἡ σιωπὴ αὕτη εἶναι βεβαιωτική.

Ὁ Ὄσκαρ ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Ἂν νυμφευθῶ, ὑπέλαβε, θέλω νὰ νυμφευθῶ ἀφοῦ λάβω ἐντελῆ βεβαιότητα.

— Ἡ ἐντελὴς βεβαιότης δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον τοῦτον.

Ὁ Ὄσκαρ ἔρριψε βλέμμα βαθὺ ἐπὶ τοῦ Λέοντος.

— Ἡ μεθοδός μου εἶνε ἀσφαλής, ὑπέλαβε, διότι εἶνε ἀρχαῖα ὡς ὁ κόσμος. Κάμνω ὡς ὁ βασιλεὺς Κανδαύλης· ὁ δὲ Ἰούλιος ὡς ὁ Γύγης.

Μετά τινα χρόνον, ὁ Ὄσκαρ λίαν σκεπτικὸς, προσγεύετο, ἡ δὲ Ἀγαθη βλέπουσα τὴν ἀφωνίαν του, τὸν ἠρώτησε τί ἔχει.

— Τί ἔχω, ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ, αἴ! τίποτε.

— Κάτι μὲ κρύπτεις.

— Φοντίζεις πολὺ νὰ τὸ μάθῃς;

— Ἀναμφιβόλως.

— Λοιπὸν! αἱ 50 000 φρ: ἅτινα εἶχον καταθέσει παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ μου, ἐπέταξαν.

— Αἱ 50000 φρ: δι' ὧν ἐσκόπευες νὰ ἀγοράσῃς ἓν ἀγροκήπιον;

— Ναί, αὐταί.

— Καὶ τί τὰς ἔκαμες λοιπόν;

— Τὰς μετεχειρισθην εἰς ἐπιχείρησίν τινα, ἐξ ἧς ἤλπιζον νὰ ὠφεληθῶ εἰκοσιπέντε τοῖς ἑκατὸν κέρδος·

ἀλλὰ, καθὼς ὅλαι αἱ τοιαῦται πολυκερδεῖς ἐπιχειρήσεις, μ' ἔφερεν ἑκατὸν τοῖς ἑκατὸν ζημίαν.

— Ὦ! Θεέ μου! καὶ θὰ μείνωμεν τὸ θέρος ἐν Παρισίοις ὡς ἔμποροι τῆς ὁδοῦ Ἅγ. Μαρτίνου!

— Κατ' εὐτυχιαν ὁ Ἰούλιος μέλλει νὰ κληρονομήσῃ 100,000 φρ: τὰ ὁποῖα ἀποθνήσκουν ἀπὸ ἄσθμα, καὶ θέλει ἀγοράσει ἐξοχὴν εἰς τὸ Μοντμορενοῦ, ὥστε δὲν χάνομεν τίποτε.

Ἡ Ἀγάθη ὅλη ἔκδοτος εἰς συλλογισμοὺς, δὲν ἀπεκρίθη.

— Μὴ δά! ὑπέλαβεν ὁ Ὄσκαρ, ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα τῆς Ἀγάθης. Διὰ πενῆντα παλαιογραμμάτια χιλίων φράγκων νὰ λυπῆσαι. Ἂς ἀφήσωμεν αὐτὰ καὶ ἂς σκεφθῶμεν περὶ ἄλλων πραγμάτων.

— Ὅπως θέλεις, εἶπε ψυχρῶς ἡ Ἀγάθη, ἀποσύρουσα τὴν χεῖρά της.

— Σοὶ εἶπον περὶ τοῦ Ἰουλίου, πρὸ ὀλίγου;

— Ναί· εἶπεν ἡ Ἀγάθη, ὑψώσασα τὴν κεφαλήν.

— Βεβαιοῦσιν ὅτι ὁ Ἰούλιος εὗρε τὴν Κλεοπάτραν του καὶ ἡττήθη μάλιστα, λέγουσιν.

— Ἄ! εἶπεν ἡ Ἀγάθη, ἐρυθριῶσα.

— Δὲν μοὶ εἶπον μὲν τὸ ὄνομα τῆς ἡρωΐδος ταύτης, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὄσκαρ χωρὶς νὰ δείξῃ ὅτι ἐπρόσεξεν εἰς τὴν ταραχὴν τῆς Ἀγάθης, ἀλλὰ διηγοῦνται ἁπλῶς, ὅτι εἶναι ἰταλὶς τραγῳδίστρια, ἐλθοῦσα ἀρτίως εἰς Παρισίους, καὶ ἦν ἐγνώρισε τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Φλωρεντίᾳ.

Ὁ μικρὸς τῆς Ἀγάθης ποῦς ἐκτύπα τὸν τάπητα, ἐνῷ ὡμίλει ὁ βαρῶνος, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶχεν ὄμματα χωρὶς νὰ ὁρᾷ, καὶ ὦτα χωρὶς ν' ἀκούῃ. Ἐξηκολούθησεν ἐπί τινα χρόνον οὕτω διακείμενος, ἔλαβε μετέπειτα ἕνα τῶν ὀγκωδῶν φακέλλων, διέτρεξε τὰς μαύρας σελίδας, καὶ ἐξῆλθε προφασιζόμενος ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ἐνῷ ἔμελλε νὰ διευθυνθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κ. Βιστερμάννου.

Ὁ Ἰούλιος, νέος δειλὸς, ἐδέχθη μὲν κατὰ πρῶτον εὐχαρίστως τὴν παράκλησιν, ἣν τῷ εἶχε κάμει ὁ φίλος του Ὄσκαρ· ἀλλ' ὅταν ἔμελλε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐξηγήσεις, εὑρέθη λίαν τεθορυβημένος. Ὁ λογισμὸς τοῦ μυστηριώδους ἐκείνου ἔρωτος, ὅστις ἔπαλλεν εἰς γυναικὸς καρδίαν, τὸν ἐτάραττεν ἀκουσίως καὶ συνεκίνει τοὺς λόγους του, ὧν δὲν ἦτο πλέον κύριος. Ἡ Ἀγαθη ἐμάντευσε τοῦτο καὶ ὑπερηυχαριστήθη· τῇ ἐφανη ὅτι ἂν ἤθελε τὸν δοκιμάσει, ἤθελεν εὕρει τὸ σαθρὸν τοῦ θώρακος τῆς ἀδιαφορίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ φαντασία τοῦ Ὄσκαρ εἶχεν ἐνδύσει τοῦ φίλου του· ἀλλὰ ταυτοχρόνως, ἐνῷ ἡ ταραχὴ τοῦ Ἰουλίου ἐγαργάλιζε τὰς λεπτοτέρας τῆς καρδιας του ἶνας, ἡ συστολὴ, ἣν ἀνεκαλυπτεν εἰς αὐτὸν, παρώξυνε τὴν περιέργειαν τῆς Ἀγαθης καὶ ηὔξανε τὴν μυστικὴν ἐπιθυμιαν τοῦ νὰ δαμάσῃ τὸν ἀγριον αὐτὸν Ἱππόλυτον.

Ὁ δὲ Ἱππόλυτος, τὰς πρώτας ἡμέρας, ἔδοσεν ἀκριβῆ λόγον τῶν παρατηρήσεών του πρὸς τὸν Ὄσκαρ, ἐνῷ ἐκεῖνος δὲν ἔδειξε πολλὴν σπουδὴν νὰ τὸν ἀκούσῃ, ὅπερ ἀπέδιδεν ὁ Ἰούλιος εἰς τὰς ἀγωνίας ψυχῆς, ἥτις φριττεν νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Ἰούλιος δὲν παρετήρησέ τι, ἔλεγεν, ἐπαληθεῦον τὰς ὑποψίας τοῦ Ὄσκαρ. Βεβαίως ἡ Ἀγάθη ἦτο τεταραγμένη, ἀνήσυχος· ἀλλὰ τὰ συμπτώματα δὲν ἦσαν τόσον ἰσχυρὰ, ὥστε νὰ συμπεράνῃ τις τὴν ὕπαρξιν παθους τινός.

Ὁ Ὄσκαρ πρὸς ταῦτα ἐκίνει τὴν κεφαλήν, ὡς τις αἱρετικὸς, εἰς ὃν μισσιονάριός τις δεικνύει τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἀνεστέναζε.

— Σὲ εὐχαριστῶ, ἔλεγε τῷ Ἰουλίῳ· ἀλλὰ θὰ μάθῃς ὅτι αἱ προαισθήσεις μου δὲν ἐψεύσθησαν.

Ἀργότερα, ὁ Ἰούλιος συνέτεμε τὰς πρὸς τὸν Ὄσκαρ ἐκθέσεις, καὶ τελευτῶν τὰς ἠμέλησεν ὅλως. Εἶναι ἀληθὲς ὅμως ὅτι ὁ εἰσηγητὴς δὲν τὸν ἠρώτα περὶ τούτου.

Ἐνῷ αἱ ἐξομολογήσεις τοῦ Ἰουλίου καὶ αἱ φιλικαὶ ἐκχύσεις τοῦ Ὄσκαρ καθίσταντο σπανιώτεραι, ἐξ ἐναντίας αἱ ἐπισκέψεις τοῦ βαρώνου εἰς τοὺς Βιστερμάννους ἐγείνοντο συνεχέστεραι. Ἐδείπνει ἐκεῖ τακτικῶς τρὶς τῆς ἑβδομάδος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ μαΐου αἱ ἐπισκέψεις ἦσαν καθημεριναί, καὶ ὁ Κ. Βιστερμάννος ἐλυπεῖτο ἂν παρήρχοντο δύο ἡμέραι χωρὶς νὰ φανῇ.

Καθ' ὃν καιρὸν ἀρχίζουν νὰ βλαστάνωσιν αἱ πασχαλέαι, ὁ Ὄσκαρ εἰσελθὼν ἡμέραν τινὰ ἐξ ἀπροόπτου εἰς τὸν θάλαμον τῆς Ἀγάθης, κατέλαβεν αὐτὴν, σπεύδουσαν νὰ κρύψῃ εἰς τοὺς κόλπους της ἓν χαρτίον.

— Ἄ! Θεέ μου! εἶπεν αὕτη μ' ἐτρόμαξες.

— Εἶναι παραδοξον, ἔλεγε, θέτων τὸν πῖλόν του διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ μελόδραμα, ἔνθα ἡ οἰκογένεια τῶν Βιστερμάννων τὸν ἐπερίμενεν, ὅτι οἱ ἐρῶντες ὡς καὶ οἱ συνωμόται, δὲν δύνανται νὰ μὴ γραψωσιν.

Ὁ Ὄσκαρ ἔκτοτε μετεχειρίσθη ὅλην του τὴν ἐπιτηδειότητα διὰ ν' ἀνακαλύψῃ κανὲν τῶν χαρτίων ἐκείνων, τὰ ὁποία ἡ φίλη του ἔκρυπτε τόσον γρήγορα. Κατέβαλε πρὸς τοῦτο ὑπομονὴν γλῆς, καὶ πανουργίαν πιθήκου· τρεῖς δὲ ἡμέρας παρῆλθον ἔκτοτε καὶ ἐπέτυχε νὰ εὕρῃ ἓν αὐτῶν, οὗ ἡ ἄκρα ἦτον ἐξῳθεν τοῦ κιβωτίου

— Ἰδοὺ φῶς φανερὸν, ἐψιθύρισεν, ἀναγνοὺς ὅλον τὸ γραμμάτιον· δὲν δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι ὁ Ἰούλιος εἶναι κρυψίνους.

— Λοιπόν! τί νέα; τὸν ἠρώτησεν ὁ Δέων τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ μελόδραμα.

— Λοιπόν! φιλτατέ μοι, αὔριον ὁ θεῖος μου ὁ πατρίκιος τῆς Γαλλίας, θέλει ὑπάγει εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κ. Βιστερμάννου καὶ ζητήσει τὴν χεῖρα τῆς κυρίας θυγατρός του διὰ τὸν Κ. βαρῶνον Ὄσκαρ Δουφρένιον, εἰσηγητὴν παρὰ τῷ συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας.

— Ἔχεις λοιπὸν πρόφασιν;

— Ἐντελῶς.

— Ὁ Δέων ἐμειδίασε. Πάντοτε ὑπῆρξες εὐτυχής, εἶπε.

Τὴν ἑπομενην Κυριακὴν, ὁ Ὄσκαρ, ἡ Ἀγάθη, καὶ ὁ Ἰούλιος ἀνεχώρησαν ἀπὸ πρωΐας διὰ Μοντμορενσὺ ἔνθα ἔμελλον νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν οἰκίαν, ἣν ἐπρόκειτο ὁ Ἰούλιος νὰ ἀγοράσῃ.

Ἡ ἡμέρα ἦτον ὡραία· χελιδόνες τινὲς διέγραφον τὸν λυκοῦν οὐρανὸν μὲ τὰς ἄκρας τῶν μαύρων πτερύγων των· τα ἴα ἠρωματίζον τὴν χλόην τῶν δασῶν καὶ ἡ χλιαρὰ αὔρα ὑπήνοιγε τοὺς νέους κάλυκας τῶν ἀνθέων.

Γεῦμα ὑπὸ τοῦ Ὄσκαρ προητοιμασμένον, ἥνωσε τοὺς τρεῖς φίλους εἰς τὸν Λευκὸν Ἵππον παρὰ τῷ ἀρχαίῳ Λεδούκῳ, ἔνθα τοσαῦται γενναῖαι Παρισινῶν Δαφνίδων καὶ χλοῶν εἶχον καταφύγει ἄλλοτε.

Τὸ γεῦμα ὑπῆρξεν εὐφρόσυνον καθ' ὑπερβολὴν· εἰς τὸ ἐπιδειπνον, ὁ Ὄσκαρ ἔκενωσε γοργῶς ποτήριον ἰσοχειλὲς ὑπὸ οἶνου Καμπανίου, ἔλαβε τὰς χεῖρας τοῦ Ἰουλίου καὶ τῆς Ἀγάθης, καὶ ἐθεώρησεν ἀμφοτέρους ἀφώνως.

Ὁ Ἰούλιος ὠχρίασε καὶ ἡ Ἀγάθη ἐρυθρίασε μέχρι τῶν βλεφάρων.

— Φίλοι μου, ἀνέκραξεν ὁ Ὄσκαρ, τὰ πάντα γιγνώσκω.

Οἱ δύο ἔνοχοι ἐφρικίασαν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Σᾶς ζητῶ συγχώρησιν, ὑπέλαβεν ὁ Ὄσκαρ, ἂν μεταχειριζῶμαι τοιοῦτον τετριμμένον τρόπον· ἀλλὰ δὲν γνωρίζω καλλιτέραν, ἵνα ἐν ὀλίγαις λέξεσι περιγράψω τὴν κατάστασίν μας.

— Ἀλλὰ . . . ἀνέκραξεν ἡ Ἀγάθη, μὴ θέλουσα νὰ ὁμολογήσῃ πρὶν τῆς πάλης, ὡς γυνή, τὴν ἧττα.

Ὁ Ἰούλιος ἔκαμε μίαν χειρονομίαν, καὶ ὁ Ὄσκαρ, πρὶν οὗτος δυνηθῇ νὰ εἴπῃ τι περισσότερον, ὑπέλαβε:

— Σὺ δὲν θὰ θελήσῃς νὰ μοὶ τὸ ἀρνηθῇς· εἶσαι ἀνὴρ, καὶ πρὸς τούτοις ἔχω ἀποδείξεις.

Ἡ Ἀγάθη ἔνευσε τὴν κεφαλήν, καὶ ὠχρίασεν ὁμοίως, ἀγνοοῦσα τί μέλλει νὰ συμβῇ.

— Ὄσκαρ, ἀνέκραξεν ὁ Ἰούλιος, εἶμαι ὑπὸ τὰς διαταγάς σου.

Καὶ ἐγὼ, φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ Ὄσκαρ καταπίνων ἕτερον ποτήριον Καμπανίου οἴνου, ἂν ἤθελον νὰ σὲ φονεύσω, δὲν σὲ προσεκάλουν νὰ συνδειπνήσωμεν! Ἅ πόσον μ' ἀδικεῖτε ἀμφότεροι! Νὰ χάσῃ τις ἑνταυτῷ τὸν καλήτερον φίλον του, καὶ τὴν γυναῖκα τὴν ὁποίαν λατρεύει. . . Δὲν θέλετε ἐννοήσει ποτὲ, τὰ ὅσα ὑπέφερα! Ἤλθε στιγμὴ καθ' ἣν ἀπεφάσισα νὰ φονευθῶ . . . μ' ἤρχετο, Ἀγάθη, ὅταν σ' ἔβλεπα τόσον ὡραίαν, νὰ σὲ πνίξω μὲ τὸ προσκεφάλαιον ὡς τὴν Δεσδεμόναν τοῦ Σακεσπήρου, καὶ σέ, Ἰούλιε, ὅταν μία παραπεσοῦσα ἐπιστολή μοὶ ἐδήλωσε τὰ πάντα, μ' ἦλθε νὰ τρέξω καὶ νὰ σοῦ ἀνοίξω μὲ τὸ ξίφος τὸ ἄπιστον στῆθος! ἀλλ' ἀγνοῶ ὁποία δύναμις μὲ ἐμπόδισε! Δοξάζω τώρα τὸν Θεὸν ὅτι ἐκρατήθην· ὦ! πόσον συνεζῶμεν εὐτυχεῖς. Τώρα μοῦ ἀφαιρέσατε τὰς ὀνειροπολήσεις τῆς νεότητός μου καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ὡρίμου ἡλικίας μου! Ἀ. φίλοι μου, τί σᾶς ἔκαμα; ἤδη μένω μόνος.

Ὁ Ἰούλιος ὢν ἐκ φύσεως εἰλικρινὴς, κατενύχθη εἰς τοὺς λόγους τούτους καὶ ῥιφθεὶς εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ φίλου του.

— Συγχώρησόν με, ἀνέκραξεν.

— Ἂς σὲ συγχωρήσω! ὑπέλαβεν ἐκεῖνος· ἀλλὰ μᾶλλον ἔνοχος δὲν ἦμην ἐγὼ ὅστις σὲ ὡδήγησα εἰς τὴν Ἀγάθην; Ἦτο δυνατὸν νὰ τὴν ἴδῃς καὶ νὰ μὴ τὴν ἀγαπήσῃς;

Εἰς τὴν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἀπελπισίας του προελθοῦσαν κατὰ τὸ φαινόμενον κολακείαν ταύτην, ἡ Ἀγάθη ἔφερεν ἓν ῥινόμακτρον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της καὶ ἔθεσε τὸ μέτωπόν της εἰς τὸν ὦμον τοῦ Ὄσκαρ.

— Ἐπὶ δύο ἔτη ἐζήσαμεν ἡσύχως, ἐξηκολούθησεν ὁ Ὄσκαρ· αὕτη θέλει εἶσθαι εὐτυχὴς μετὰ σοῦ, Ἰούλιε, ὡς ἤμην μετ' αὐτῆς. Μοὶ τὸ ὑπόσχεσαι;

Εἰς τὴν δέησιν ταύτην ὁ Ἰούλιος ἔσφιγξε σιωπηλῶς τὴν χεῖρα τοῦ Ὄσκαρ.

Ἡ Ἀγάθη αὐτὴ νευρική, ὡς ὅλαι αἱ γυναῖκες, ἠσθάνθη τὰ ὄμματά της κάθυγρα ἀπὸ δάκρυα.

— Ἀλλὰ σύ; εἶπεν.

— Ὦ! ἐγὼ, θέλω περιηγηθεῖ, θέλω ὑπάγει εἰς τὸν ἀγρόν. . . . Τί γνωρίζω καὶ ἐγὼ; θὰ λησμονήσω. . . .

— Καὶ θὰ ἠμπορέσῃς; ἀνέκραξεν ἀφελῶς ὁ Ἰούλιος.

Ὁ Ὄσκαρ δὲν ἀπεκρίθη παντελῶς· λαβὼν δὲ μεταξὺ τῶν δύο χειρῶν του τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀγάθης, τὴν ἐνηγκαλίσθη τοσοῦτον περιπαθῶς, ὥστε ἡ Ἀγάθη ἀπελπίσθη περὶ τῆς θεραπείας της.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ Ὄσκαρ ἀνεχώρει διά τινα ἀγρὸν, ὃν εἶχεν ὁ Κ. Βιστερμάννος εἰς τὸ Βερρύ. Ἡ αἴτησις ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὁ γάμος ἔμελλε νὰ τελεσθῇ μετὰ ἓξ ἑβδομάδας εἰς τὴν ἐξοχήν.

Ὅταν ὁ Ὄσκαρ ἐπέστρεψεν εἰς Παρισίους, ὁ Ἰούλιος ἠγάπα ἐμμανῶς τὴν Ἀγάθην· ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ μικρὸν ξενοδοχεῖον κατὰ τὴν ὁδὸν Ἱπποστάσια τῶν Ἀρτησιανῶν, ἵνα κρύψωσιν ἀπὸ βεβήλους ὀφθαλμοὺς τὸν ἔρωτά των. Ἀλλὰ τὰ 100000 φράγκ., ἅτινα ἀπέθησκον ἀπὸ ἄσθμα, ἀνέζων πάντοτε, καὶ ὁ Ὄσκαρ ἐδάνεισεν εἰς τὸν Ἰούλιον 7 ἕως 8 χιλιάδας λίτρας, διὰ νὰ πληρώσῃ τὸν θαλαμοστόλον τοῦ ξενοδοχείου.

— Εὐθηνὰ τὴν ἐγλύτωσες, εἶπεν ὁ Λέων, πρὸς ὃν ὁ Ὄσκαρ ἔκαμε λεπτομερῆ ἔκθεσιν τῶν διατρεξάντων. Ὅταν ὁ θεῖος μετὰ τῶν 100000 φρ. ἐκπνεύσῃ, ἡ Ἀγάθη θέλει νυμφευθῆ τὸν Ἰούλιον.

— Ἔμπρὸς εἰς τὴν ὁδὸν Ἀτραπὸν, καὶ ἂς ἀποδώσωμεν χάριτας εἰς τὸν βασιλέα Κανδαύλην, ἀνέκραξεν ὁ Ὄσκαρ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΕΙΣ ΛΟΝΔΙΝΟΝ.

Συγγραφὴ Φραγκίσκου Βέϋ, μετάφρασις Ἀλεξάνδρου Ἰωαννίδου.

(Συνέχεια, ἴδε φυλ. 91.)

—ο—

— Ἐν Γαλλίᾳ ὅμως ἡ ἀνατροφὴ παντὸς νέου συμπληροῦται διὰ τρόπου πάντῃ τοῦ ὑμετέρου διαφόρου· μόνον δὲ μέσον καὶ μόνον πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἐλατήριον λογίζεται ἡ στοργὴ, αἱ συγγενικαὶ συμπάθειαι . . .

— Παρ' ἡμῖν ὅμως, ἐξηκολούθησεν ὁ φίλος μου θεολόγος, τὸ καταλληλότερον πρὸς εὐδαιμονίαν ἐθνικὴν μέσον νομίζεται ἡ ἔλλειψις τῶν συμπαθειῶν τούτων. Ἑκάστη οἰκογένεια μετρᾷ τὰ τέκνα αὐτῆς κατὰ δωδεκάδας, καὶ ἀναγκάζεται νὰ μεταβάλῃ αἴθουσάν τινα εἰς διδασκαλεῖον πρὸς τὴν παιδικὴν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν. Μία δὲ τῶν συνεπειῶν τῆς γονιμότητος τῶν μητέρων ἡμῶν εἶναι ἡ γέννησις πολυπληθῶν θηλέων, ὧν ὁ ἀριθμὸς, ὡς ποὸς τὸν τοῦ Λονδίνου πληθυσμὸν μόνον, ὑπερτερεῖ τὸν τῶν ἀῤῥένων κατὰ διακοσίας χιλιάδας. Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι τὸ ἀκαταλόγιστον τοῦτο τῶν νεανίδων πλῆθος καταγίνεται ἀδιαλείπτως ἐπὶ τῇ θήρᾳ συζύγων, ὅπερ ἀναγκάζει τοὺς νέους, καὶ ἓν τῶν κυριωτέρων αὐτῶν καθηκόντων γίνεται, νὰ ὑ-

περασπίζωνται παντοίαις δυνάμεσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Προσθέσατε δὲ εἰς τὴν ὑλικὴν, οὕτως εἰπεῖν, αἰτίαν ταύτην καὶ τὸ ἐκ τῶν θρησκευτικῶν ἀρχῶν ἀποτέλεσμα, τὸ παραχθὲν ἐκ τῶν ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν Ἐῤῥίκου τοῦ Η' μετὰ τῆς πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ. Θηλάσασα τὸ αἷμα δύω ἀνασσῶν, αἳ ἀπώλοντο ὑπὸ τῆς συκοφαντίας, καταδιωχθεῖσα πρῶτον μὲν ὑπὸ τῆς Μαρίας Τουδὼς, καὶ βραδύτερον, διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς τῶν γυναικῶν, ὑπὸ τῶν τελευταίων Στυαρτιδῶν, ἀναστομωθεῖσα τρόπον τινὰ καὶ σκληρυνθεῖσα ὑπὸ τῶν τῆς Βιβλου παραδόσεων, ἡ Ἀγγλικανικὴ θρησκεία εἶναι σκληρὰ καὶ αὐστηροτάτη πρὸς τὸ γυναικεῖον φῦλον, τὸ ὁποῖον δεσμεύει καὶ κατὰ τῶν θελγήτρων καὶ ῥᾳδιουργιῶν τοῦ ὁποίου προφυλάσσει καὶ καθιστᾷ προσεκτικὸν τὸν ἄνθρωπον, μετ' ἐπιμονῆς τινὸς ἀκαταλογίστου,

Αἱ ἁγίαι γραφαὶ βρύθουσι τρομερῶν παραδειγμάτων κινούντων τὸ πρὸς τὰς γυναῖκας μῖσος, εἷον τὸ τῆς Εὔας, τῆς Βησθαβίας, τῆς Δαλιδᾶς. Καθ' ἡμᾶς ἡ γυνὴ εἶναι ἐχθρὸς ἄσπονδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, κατακρατοῦσα ἀσθενῆ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν διακυβεύουσα καὶ δεσμεύουσα. Πόσον ἐπιτυχῶς καὶ ἁρμοδίως ἀνακράζει τις τῶν ὑμετέρων ποιητῶν. « Amour, tu perdis Troie! » Ὅτε μετέφρασα τὸν μῦθον τοῦ Λαφονταίνου, εἰς ὃν ὁ στῖχος οὗτος ἀπαντᾶται, ἤμην δωδεκαετής, καὶ ὁ στῖχος οὗτος ἀνεχαίτισε τὸν διδάσκαλόν μου, ὑψώσαντα τοὺς ὀφθαλμούς, στενάξαντα ἐκ βαθέων τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ εἰπόντα μετὰ πεποιθήσεως.—Ἀλλοίμονον! εἶναι ἀληθές!...

— Ὦ τὸν δύστηνον ἄνθρωπον! ἀλλ' ἡ περίστασις αὕτη εἶναι συγκινητικωτάτη, σᾶς βεβαιῶ. Ἐξακολουθήσατε, φίλε μου, διότι ἡ διήγησίς σας μοὶ ἐκίνησε τὰ μέγιστα τὴν περιέργειαν.

Μοὶ ἐφαίνετο δὲ ὅτι ὑπὸ τὸ γενικὸν καὶ ἀόριστον ἐκεῖνο σχῆμα, ὁ Κ. Lyonnel ἐσχεδίαζε τὸ ἠθικὸν μέρος τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἱστορίας. Καὶ περὶ τούτου δὲν ἔπρεπε νὰ ἀμφιβάλλω ποσῶς· διότι ὁ Ἄγγλος δὲν ἀγαπᾷ ποτε νὰ ὁμιλῇ ἀμέσως περὶ ἑαυτοῦ.

— Καὶ πῶς νὰ μὴ φρίττῃ τις, (ἐξηκολούθησεν ὁ φίλος μου) βλέπων ἑαυτὸν περικυκλούμενον ὑπὸ σωροῦ τρομεροῦ, ὑπὸ φάλαγγος θυγατέρων εἰς ἡλικίαν γάμου, ὡς ἡμεῖς, ἀνεθραμμένας μὲ ἀρχὰς ἀνεξαρτησίας, ὡς ἡμεῖς, μεμονομένας ἐκ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν, καὶ θεωρούσας τὴν ἀγαμίαν, τὴν μεγίστην ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου συμφοράν. Οὖσαι δὲ διακριτικαὶ καὶ ὀλίγον μυστηριώδεις δὲν ἐξομολογοῦνταί ποτε ἑκουσίως εἰς τὰς μητέρας αὐτῶν τὰς ἐπιθυμίας των. Ἀντικείμενα δὲ γινόμεναι τῆς τῶν ἀνδρῶν ἀπιστίας, καὶ προικισμέναι διὰ τοῦ ἐνστίκτου ἐκείνου τῆς ἀντιδράσεως καὶ τῆς πάλης τοῦ ἐμῥύτου εἰς τὸ φῦλον αὐτῶν, ὀφείλουσι νὰ θριαμβεύωσιν αὗται κατὰ τῶν προλήψεων ἡμῶν καὶ νὰ προσπαθῶσι νὰ ἀρέσκωσιν, ἵνα μὴ μείνωσιν ἄγαμοι.

Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι αἱ μητέρες καὶ αἱ πρεσβύτεραι ἡμῶν ἀδελφαί, μεγίστην αἰσθανόμεναι πρὸς ἡμᾶς συμπάθειαν, μᾶς ἐνισχύουσι κατὰ τῶν δελεασμάτων τῶν νεανίδων καὶ σκληρύνουσαι τρόπον τινὰ τὴν καρδίαν χρησιμεύουσιν ἡμῖν ὡς μέντορες, ἐνῷ ἐξ ἄλλου μέρους αἱ νεάνιδες ἐνασχολοῦνται καὶ ἐξασκοῦσι τὴν τέχνην μετὰ πλείονος σοβαρότητος καὶ κοσμιότητος, τοῦ νὰ ἐμπνεύσωσι δηλ. εἰς εὐαίσθητόν τινα καρδίαν αἴσθημά τι σοβαρόν, ὅπερ τὰ μέγιστα ἀποφεύγουσιν οἱ νέοι παρ' ἡμῖν. Βλέπετε τὸ αὐστηρὸν καὶ ἠθικὸν τῆς διαγωγῆς ταύτης!

Τὸ ἀπρόοπτον τοῦτο συμπέρασμα παρ' ὀλίγον νὰ μοὶ προξενήσῃ ἄσβεστον γέλωτα.

— Καὶ πῶς! ἐπανέλαβεν ὁ θεολόγος, δὲν δικαιοῦτε λοιπὸν τὴν ὑπεροχὴν τῶν ἐθίμων ἡμῶν! ὑμεῖς οἱ ὑπανδρεύοντες τὰς θυγατέρας ὑμῶν χωρὶς τῆς συγκαταθέσεώς της, χωρὶς νὰ συγχωρήσητε εἰς αὐτὰς νὰ γνωρίσωσι, νὰ ἐκτιμήσωσι τὸν ἄνδρα, ἀφ' οὗ ἅπαν αὐτῶν ἐξαρτᾶται τὸ μέλλον· ὑμεῖς, ἐν ἑνὶ λόγῳ, οἵτινες περιβάλλετε τὴν ἕνωσιν ταύτην δι' ὀλίγων μόνον ἐγγυήσεων, καὶ οἵτινες ἀποδίδετε εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἀπεκδύθη πρὸ τοῦ βωμοῦ. Συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τὰ ἔθιμά σας ὄζουσι βαρβαρότητος.

— Σᾶς λέγω εἰλικρινῶς, τῷ ἀπεκρίθην, ὅτι μοὶ φαίνεσθε ὡς φυλὴ ἀγρίων.

— Σκέφθητε ἐν τούτοις! Παρ' ἡμῖν ὁ ὑμέναιος καθίσταται ἀληθῶς εὐαγγελικὸς καὶ παραγόμενος οὐχὶ ἐκ συμφέροντος, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀμοιβαίας τῶν ἐνουμένων κλίσεως. Ἔπειτα, αἱ τοιαῦται ἑνώσεις μεταξὺ συζύγων, οἵτινες ἠδυνήθησαν νὰ σπουδάσωσιν ἀλλήλους καὶ νὰ γνωρίσωσι τὰς ἀμοιβαίας αὐτῶν ὀρέξεις καὶ χαρακτῆρας, αἱ τοιαῦται, λέγω, ἑνώσεις εὐδαιμονοῦσιν ἐπὶ τέλους, ὡς ἀμέτοχοι ἰδιοτροπιῶν, ἀποτυχίας, καὶ δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι δυσκόλως ἀπαντᾷ τις παρ' ἡμῖν ἀνδρόγυνα μὴ συμφωνοῦντα. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν ἔχει οὕτω καὶ εἰς τὴν ἤπειρόν σας.

— Βεβαίως ὄχι, ἐὰν πιστεύητε τὰς ὑπερβολὰς τῶν μυθιστοριογράφων, ἀλλὰ πίστευσόν με, φίλε μου, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἐπίσης κοινὴ ἐν Γαλλίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ νήσῳ ὑμῶν.

— Τὸ παραδέχομαι· ἐν τούτοις παρατηρήσατε ὅτι οὐδὲν ἄτοπον συμβαίνει ποτὲ ἐνταῦθα ὡς ἐκ τῆς ἐλευθερίας τῶν νεανίδων.

— Χάρις εἰς τὴν φροντίδα, τὴν ὁποίαν οἱ γονεῖς λαμβάνουσιν, ὡς ἔλεγεν ἡ Κ. δε-Σεβινιὲ, νὰ περικαίωσι καὶ νὰ ἀποψυχραίνωσι τὴν καρδίαν σας μέχρι τῶν εἴκοσιν ἐτῶν.

— Οὐδεὶς φθόνος. Εἴμεθα σύζυγοι ἀξιόλογοι. Περιπλέον, αἱ γυναῖκες ὑπανδρευόμεναι ἀπεκδύονται παρ' ἡμῖν τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν αἱ ἡμέτεραι λαμβάνουσιν. Αἱ γυναῖκες τῆς Γαλλίας ἔχουσιν ἀνάγκην διασκεδάσεων, ἐνῷ οἱ ἡμέτεραι κορεσθεῖσαι αὐτῶν ἀποσύρονται καὶ διάγουσιν οἰκουροῦσαι τὸ πλεῖστον. Ποῖαι εἶναι εὐτυχέστεραι;

— Ἀλλὰ μὴ ἐμβαίνωμεν εἰς ταῖς ἰδεῶν τοσοῦτον βαθέων. Ἐξηγήσατέ μοι μόνον ἃς παρακαλῶ, διατί μοὶ ἐνεπιστεύθησαν, τὴν πρωΐαν, εἰς τὸν κῆπον τοῦ Βάσιγκτων, νεάνιδά τινα χαριεστάτην, καὶ . . .

— Τί; πῶς; Καὶ διὰ τόσον μικρὸν πρᾶγμα μὲ περιπλέκετε πρὸ μιᾶς ὥρας εἰς τὰς ὁμιλίας ταύ-

τας. Δὲν παρετηρήσατε λοιπὸν ὅτι ἡ μὶς Β. . . . ὀφείλει νὰ ἐνισχύσῃ τὴν κρίσιν αὐτῆς διὰ τῆς πείρας, καὶ ὅτι διὰ τῆς συναναστροφῆς πολλῶν ἀνθρώπων ἀποκτᾷ τὴν δύναμιν τοῦ νὰ κατασιγάζῃ τὰς πλάνας τῆς φαντασίας καὶ τὰ θέλγητρα τῶν ἰδιοτροπιῶν! Εὐτυχὴς ὁ ἄνθρωπος, ὃν θέλει προτιμήσει ὡς σύζυγόν της! Πλούσιος ἢ πτωχὸς θέλει ἀποκτήσει τὴν χεῖρα καὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς, ἀλλ' ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι δὲν θέλει τὴν ἐκθαμβώσει ποτέ.

Ἤρχισα ἤδη νὰ ἐννοῶ διατί οἱ Ἄγγλοι εἶναι δειλοί, ὀλίγον μυστηριώδεις, περιεσκεμμένοι καὶ σπανίως ἐλευθέριοι· διατί πορεύονται τεταπεινωμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς, ἀδιάφοροι πρὸς τὰ τῶν γυναικῶν θέλγητρα, καὶ ψυχροὶ πρὸς πᾶν αὐτῶν ὡραϊσμα φυσικὸν ἢ ἐπίκτητον. Εἴσθε, κύριοί μου, αἱ κυρίαι τῆς Ἀγγλίας, θαυμασίως ἀποκαθιστῶντες αὐτάς.

— Ἐθεσθέντες νὰ θριαμβεύωμεν κατὰ τῶν κλίσεων ἡμῶν, αἳ ὑπὸ σοβαρὰν ἐκλαμβανόμεναι ἔποψιν, δὲν ἐναβρυνόμεθα ποσῶς ἐπὶ τούτῳ. Διάγομεν δὲ τὴν νεότητα ἡμῶν ἐλευθέρως καὶ μετὰ στενοτάτης μετὰ τῶν νεανίδων συναναστροφῆς, ἀπιστοῦντες ἀείποτε πρὸς αὐτάς, καὶ ἀείποτε ἕτοιμοι εἰς τὸ καταθλίβειν τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν γενόμενα αἰσθήματα.

— Ἀλλ' ἡ φύσις . . .

— Ἀνάγκη νὰ τὴν νικήσωμεν· μάλιστα δὲ διὰ τῆς θρησκείας, ἀείποτε τοῦτο συνιστώσης ἡμῖν! Διότι τίς λέγεται γενναῖος, εἰμὴ ὁ δυνάμενος νὰ συνέχῃ καὶ κρατῇ τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ἱμέρους τῆς καρδίας του. Ἡ ἐξωτερικὴ ἡμῶν γαλήνη ὁμοιάζει τὴν ἡσυχίαν τῶν ἀναλαμβανόντων ἀσθενῶν, ἡ δὲ ψυχρότης τὴν ψυχρότητα τῶν πυροληθέντων ἐρειπίων. Δύναμαι νὰ σᾶς ἀναφέρω ἀνθρώπους πολλοὺς, οἵτινες περιῆλθον τὸν κόσμον ἅπαντα, κατατρυχόμενοι ὑπὸ πυρός τινος καὶ ἐνεργείας μυστηριώδους, ἥτις ἀνέδειξεν αὐτοὺς μεγάλους, καὶ ἄλλους οἵτινες, ἀποβαλόντες διὰ παντὸς τὴν ἡσυχίαν αὐτῶν, καὶ παραιτούμενοι πάσης γηΐνου ἀπολαύσεως, βλέπουσι τὸ μέλλον αὐτῶν κεκλεισμένον καὶ σκοτεινὸν, καὶ ἐπὶ τέλους λησμονοῦνται, μονότονόν τινα, μελαγχολικὸν καὶ γαλήνιον διάγοντες βίον.

— Μόνον, ἐπρόσθεσεν ὁ φίλος μου μετά τινα σκέψιν, καθιστώμεθα ψυχροὶ εἴτε ἐκ μνησικακίας εἴτε ἐκ τῶν ἀναμνήσεων ἡμῶν παρακινούμενοι. Μάθετε δὲ, κύριέ μου, ὅτι εἰς οὐδὲν τοῦ κόσμου μέρος αἱ γυναῖκες ὑπερτεροῦσι τὰς Ἀγγλίδας ὡς πρὸς τὰς ἐρωτοτροπίας, ἐξαιρουμένης τῆς συζυγικῆς αὐτῶν εἰλικρινείας καὶ τῆς λογιστικότητος, ἥτις ἐπέρχεται ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον αὐτῶν. Ἀλλ' ἰδοὺ τὸ West minster Bridge! ὕπαγε, κοιμήθητι ἐν γαλήνῃ. Καλὴν νύκτα! Οἱ παγετώδεις μου λόγοι καὶ τρόποι, ὦ Παρισινέ! διαλύονται ἐνώπιον τοῦ ἡφαιστείου πυρὸς τῶν ματαίων σου λόγων...

Ὑποθέτω ὅτι αἱ πομπώδεις αὗται λέξεις ἦσαν ἀπομνημόνευσίς τις. Ἀντὶ δὲ νὰ πορευθῶ πρὸς τὸ καταλυμά μου ἤρχισα νὰ περιπλανῶμαι εἰς τὰς ὁδοὺς ἵνα σκεφθῶ ἐπὶ τῶν ὅσων ἤκουσα. Ἀνηρχόμην λοιπὸν πρὸς τὴν ὁδὸν Lisle ἀνεταισθήτως, καὶ ὑπὸ ἐνστίκτου τῆς συνηθείας ὁδηγούμενος ἴσως, διελθὼν διὰ τοῦ Coventry, κατῆλθον αὖθις διὰ τοῦ Hay-Marhet. Πρὸς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Jermin παρ' ὀλίγον νὰ πέσω ἐπί τινος ἀφῃρημένου ἀνθρώπου, βραδέως περιπατοῦντος, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδιαλείπτως ἐπὶ τῶν πεζοδρομείων ἔχοντος. Ὑψωσα τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνεγνώρισα τὸν θεολόγον μου Lyonnel Barks, κατηφῆ ἔχοντα τὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἦθος βιβαρυμένον. Ἐπίστευα ὅτι θὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν κλίνην του πρὸ πολλοῦ· διὸ καὶ ἐξεπλάγην τὰ μέγιστα ἐκ τῆς συναντήσεως ταύτης· οὗτος δὲ χωρὶς νὰ φανῇ ποσῶς ἐκπληττόμενος. — Ἀγαπᾶτε νὰ φάγωμεν κάνένα ἀστακὸν, μοὶ λέγει μετὰ φλέγματος τῷ ὄντι βρετανικοῦ.

Τὰ oyster-rooms ἦσαν πεφωτισμένα καὶ πλήρη θαμώνων. Ὁ Lyonnel ἐκλέξας ἕνα ἀστακὸν ἐζήτησεν ἵνα πίῃ ῥακή. Διαρκοῦντος τοῦ δείπνου, ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν ὑπῆρξεν ὀλίγον ἀηδής, διότι δὲν ἐπανελήφθη τὸ ἀντικείμενον τῆς ἑσπέρας, καὶ ἡ βάναυσος τῶν περὶ ἡμᾶς δειπνούντων εὐθυμία δὲν ἠδυνήθη φαίνεται νὰ διασκεδάσῃ τὴν λύπην τοῦ νεανιευομένου φίλου μου. Ἐξερχόμενοι δὲ τοῦ καφενείου ἐκείνου ἀπηντήσαμεν κυρίαν τινὰ μετὰ ταχύτητος καὶ ἀταξίας ἐνδεδυμένην, ἥτις μᾶς ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποτελειώσῃ τὰ λείψανα τοῦ ἀστακοῦ, ὃν κατελείπομεν ἡμιβεβρωμένον, καὶ νὰ πίῃ ποτήριόν τι ῥακῆς! Ὁ Lyonnel στραφεὶς προσέφερεν αὐτῇ ποτήριον ῥακῆς καὶ ἐξήλθομεν.

Μέλλοντες δὲ νὰ χωρισθῶμεν κατά τινα ὁδὸν, μοὶ λέγει.

— Ὑγίαινε, φίλτατε, νομίζω ὅτι δὲν θέλω πλέον σᾶς ἐπανείδει εἰς Λονδῖνον.

— Καὶ διατί;

— Διότι αὔριον ἀναχωρῶ διὰ τὴν Καλκούτταν.

— Καὶ διατὶ δὲν μοὶ ἀναφέρετε τίποτε περὶ τοῦ ταξειδίου σας τούτου οὔτε χθὲς, οὔτε σήμερον.

— Συγχωρήσατέ μοι· ἀλλὰ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀνεμνήσθην πράγματός τινος. . .

— Ἀλλὰ τί ἐνθυμήθητε λοιπὸν, διὰ τὸν Θεὸν, τὸ πρᾶγμα λοιπὸν τοῦτο θὰ ᾖναι πολὺ σπουδαῖον; . . .

— Ἐλησμόνησα, ἰδέτε τὶ ἀνοησία! νὰ μετρήσω τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τάγγου. . .

Καταλαμβάνει ἕκαστος ὅτι οἱ οὕτω ἰδιορρύθμοι ἄνθρωποι εἰσὶν ἐχέμυθοι καὶ σταθεροί. Ἀποχαιρετήσας λοιπὸν, παρῄτησα αὐτὸν πλήρης θλίψεως. Οὗτος δὲ παρατηρήσας τὴν ταραχήν μου ἐμειδίασε, μοὶ ἔσφιγξε τὴν χεῖρα καὶ ἀπεμακρύνθη πλήρης θαῤῥους καὶ ἀξιοπρεπείας.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ ἥλιος ἐκαλύπτετο ὑπὸ νεφῶν, ἡ ἀτμοσφαῖρα ἦν κατηφὴς ποικιλομένη ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπὸ χνοωδῶν τινῶν καὶ ποικιλοχρόων νεφελῶν ἐπὶ τοῦ βαθέως κυανοῦ τοῦ οὐρανοῦ διαγραφομένων ζωγραφικώτατα. Βαρυνθεὶς τὴν τῆς πόλεως τύρβην, ἀπεγοητευμένος σχεδὸν ἐκ τῶν πολλῶν τῆς προτεραίας ἐντυπώσεων, ᾐσθανόμην τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀναπνεύσω ἀέρα καθαρώτερον. Ἡ ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν ἄλσεων διορωμένη ἐξοχὴ μοὶ ἐνέπνεε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τρέξω πρὸς τοὺς ἀγροὺς καὶ νὰ ἀναπαύσω ὀλίγον τὴν κεκοπιακυῖαν ὅρασίν μου ἐπὶ τῆς

ποασίνου καὶ ἠρέμου χλόης. Φθὰς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον εὗρον τοὺς συμπατριώτας μου, οἵτινες ἐκπληροῦντες εὐσυνειδήτως καὶ μεθοδικῶς τὸ πρόγραμμα τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν, ἔμελον νὰ διέλθωσι τὴν ἡμέραν ἐκείνην περιηγούμενοι εἰς Hampton-Court. Περὶ τὰς ἐννέα λοιπὸν καὶ ἡμίσειαν ἀναβάντες ἐπὶ παντοφορείων παρὰ τὴν ὁδὸν Πικαδίλλυ, ἣν διετρέξαμεν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν, εἴδομεν ἑαυτοὺς εὐχαρίστως ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ Λονδίνου.

Ἐν τούτοις χωρία πολυπληθῆ φαίνονται ὡς συνεχόμενα μετὰ τῆς πόλεως, ἥτις τάχιον ἢ βράδιον θέλει τὰ κατακλείσει ἐντὸς τῆς ἀδδηφάγου περιφερείας αὐτῆς. Κάποτε διορᾷ τις τὸν Τάμεσιν, στενοχωρούμενον καὶ σμικρυνόμενον ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ, καὶ μετὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην καὶ σκολιὰν τῆς Ῥιχμόνδης ὁδόν. Ἡ παρὰ τὴν περιφέρειαν ταύτην διαμονὴ τῶν ἀρχαίων τῆς Ἀγγλίας βασιλέων ἐγένετο παραίτιος τοῦ νὰ κτισθῇ χωρίον τι, ὅπερ ὡς ἐκ τῆς πρὸς τὸ ἄλσος προσπελάσεως αὐτοῦ ηὔξησε βαθμηδὸν εἰς πόλιν. Καθ' ὅσον ἀνηρχόμεθα τὸν λόφον δι' ὁδοῦ εὐρείας καὶ ἀναπεπταμένης, ὁ ὁρίζων ἐπεκτείνετο μετὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς, καὶ φθάσαντες πρὸ τοῦ the Star and Garter, μεγαλοπρεποῦς ξενοδοχείου παρὰ τὸν φραγμὸν τοῦ ἄλσους, ἔνθα διέμεινέ ποτε ὁ βασιλεὺς Λουδοβῖκος Φίλιππος, παρετηρήσαμεν θέαν τινὰ λαμπροτάτην καὶ ἐθαυμάσαμεν ἅπασαν αὐτῆς τὴν μεγαλοπρέπειαν ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ ὁροπεδίου, τοῦ ὑπὸ ἀρχαίων καὶ ὑψηκαρήνων κεκαλυμμένου δένδρων. Ἡ διάσημος αὕτη θέα ἀναμιμνήσκει τὴν θέσιν τοῦ Saint Cloud. Ἀποτελεῖται δὲ ὑπὸ μεγαλοπρεποῦς τινος εὐρέος ὁρίζοντος, ὑπὸ λοφίσκων ταπεινῶν καὶ χλοοσκεπῶν περικυκλομένου. Ἐν τῇ ὑπ' αὐτῶν σχηματιζομένῃ κοιλάδι, ὁ Τάμεσις, ἕρπων ὑπὸ τὰ χόρτα καὶ ἀνανακλῶν τὸν οὐράνιον θόλον, ἀφανίζεται ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπὸ πυκνῆς τινος φιλυρῶν πτελεῶν καὶ δρυῶν ὁμάδος. Πανταχοῦ δὲ λειμῶνες ἀναφαίνονται εὔροοι ὑπὸ πολυπληθῶν ποιμνίων κατεχόμενοι· πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ Ῥιχμόνδη ἀναπτύσσεται ἀμφιθεατροειδῶς, ἀνερχομένη μεχρὶ τοῦ ποταμοῦ, τοῦ ἰδιορρύθμων τινῶν οἰκοδομῶν καὶ λέμβων φιλοκάλως ἐξειργασμένων ἐμψυχουμένου. Ἡ μικρὰ αὕτη Ἐδὲμ ἀποπνέει μὲν γαλήνην ἀγροτικὴν, οὐχ ἧττον ὅμως δὲν ἔμεινεν ἀνεπηρέαστος ἀπὸ τῆς ζωῆς καὶ τῆς τύρβης τῆς πόλεως.

Ἐξηπλώθημεν ἐπὶ τῶν χόρτων ἐπί τινα χρόνον, ἔπειτα ἀνέβημεν αὖθις ἐπὶ τῶν παντοφορείων, ἅτινα διευθύνθησαν εἰς Hampton-Court. Καθ' ὁδὸν διήλθομεν διὰ τῆς οἰκίας τοῦ Πώπ, καὶ πορρωτέρω ἐνώπιον εἴδους τινος ἐρημητηρίου, ἀρχαίας καὶ αὐστηρᾶς ἀρχιτεκτονικῆς, ὅπερ ὡς λέγουσιν ἐγένετο διαμονὴ τοῦ Βρίμβελλ.

Οὐδὲν μαγικώτερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον τῆς πρώτης τοῦ Hampton-Court θέας, κατοπτευομένης ἀπὸ τῆς ἐσχατιᾶς διόδου τινος ἀποτελουμένης ὑπὸ καστανεῶν, φιλυρῶν καὶ ἐλατῶν θαυμασίως εἰς καλλονὴν καὶ μέγεθος ἀνεπτυγμένων. Ὑπὸ δὲ τὰς σκοτεινὰς καὶ λαβυρινθώδεις ἀλωὰς, τοσοῦτον τὸ φύλλωμα συνέχεται καὶ καταπυκνοῦται, ὥστε δόρκωνες, ἔλαφοι καὶ αἶγες ἐλεύθεροι, συναθροίζονται περὶ τοὺς παγίους τῶν δένδρων κορμούς, καὶ ἔρχονται μέχρι τῶν χειλέων τῆς ὁδοῦ, ἵνα ἴδωσι μὲ ἔκθαμβον καὶ συμπαθητικὸν ὄμμα διερχομένας τὰς περιφερομένας ἁμαξας.

Τὰ ζῶα ταῦτα δὲν εἶναι ἄγρια. Βλέποντα τὸν σιωπηλὸν τῶν ἀνθρώπων χαρακτῆρα, ἀποκαθίστανται καὶ ταῦτα σιωπηλὰ καὶ οἱονεὶ μυστηριώδη. Οἱ ἄνθρωποι σπανίως ὁμιλοῦσιν ἢ κραυγάζουσι· τὴν δὲ σιωπὴν αὐτῶν μιμούμενοι οἱ κύνες τοῦ Λονδίνου οὐδέποτε ὑλακτοῦσι. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ πτηνὰ συναθροίζονται ἐπὶ τῶν δένδρων, ὁμάδας πολυαρίθμους καὶ σιωπηλὰς ἀποτελοῦντα, καὶ ἄν ποτε κἀνὲν αὐτῶν ἀποτολμήσῃ δειλήν τινα νὰ ἐκφέρῃ φωνήν, ἵσταται ἐκπεπληγμένον ὑπὸ τοῦ ἤχου τῆς φωνῆς αὐτοῦ. Τὰ στρουθία βαδίζουσιν ἀμέριμνα καὶ ἄφωνα πολλάκις ἐντὸς τῆς πόλεως μεταξὺ τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν πεζοδρομίων. Καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη μὴ ἐκληρθῇ ὡς ἀστεϊσμός· διότι ἅπαντες οἱ περὶ ἐμὲ τὴν αὐτὴν ἐποίησαν παρατήρησιν, καὶ εὑρίσκοντες αὐτὴν τοσοῦτον ἀληθῆ ὅσον παράδοξον, ἐξήγησαν τὸ αἴτιον τούτου εἰς τὸ πένθιμον, τὸ σοβαρὸν καὶ ὑγρὸν τῆς φύσεως, εἰς τὸ ὁμιχλῶδες τοῦ κλίματος, ἐπηρεάζοντος καὶ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

Ἡ Ἀγγλία παράγει τρία τινα, ἀπαντώμενα μὲν πανταχοῦ, ἐξαιρέτως ὅμως ἐν τῇ νήσῳ ταύτης, διακρινόμενα δὲ τῶν λοιπῶν διὰ τῆς ἐξόχου καὶ θαυμασίας αὐτῶν καλονῆς. Ταῦτα εἰσὶν αἱ γυναῖκες, τὰ δένδρα, καὶ οἱ ἵπποι. Περιπλέον, πᾶσα χώρα ἀξιοθαύμαστόν τι γένος ἵππων παράγουσα βρύθει καὶ γυναικῶν καλλιμόρφων. Ἡ Γεωργία εἶναι ἡ πατρὶς τῶν λαμπροτέρων τῆς Ἀνατολῆς ἵππων· αἱ πεδιάδες τῆς Καμαργης, αἱ διὰ τὴν περὶ αὐτὰς καλλονὴν τῶν γυναικῶν διαβόητοι, διατρέφουσιν ἵππους ἀγρίους αἵματος ἀραβικοῦ. Εἰς Μεκλεμβοῦργον θαυμάζεται τὸ εὐγενέστερον γερμανικὸν αἷμα, καὶ ὅταν ἁμαζόνειός τις φάλαγξ διέρχηται καλπάζουσα εἰς τὰς διόδους τῶν ἀλσῶν τοῦ Λονδίνου, ὁ ἔκθαμβος τοῦ διαβάτου ὀφθαλμὸς δὲν ἠξεύρει τί νὰ θαυμάσῃ πρῶτον, καὶ τί δεύτερον, τὸν ἀναβάτην ἢ τὸν ἵππον αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ νεᾶνίς τις ἀναχαιτίσῃ τυχαίως τὸν ἵππον αὐτῆς ὑπὸ τὸν πράσινον καὶ συνηρεφῆ μεγαλοπρεποῦς καὶ αἰωνοβίου τινὸς δένδρου θόλον, δύνασαι τότε νὰ ἴδῃς ἐν συνόλῳ τὰ τρία τῆς Ἀγγλικῆς γῆς θαυμαστὰ προϊόντα.

Αἱ καστανέαι, αἱ φιλύραι, αἱ συκομωρέαι, αἱ φηγοὶ καὶ μαλιστα αἱ πτελέαι τῆς παρόδου τοῦ Hampton-Court, ἀναμιμνήσκουσι τὰς ἀρχαίας ἐκείνας περὶ τῶν φανταστικῶν νυμφῶν διηγήσεις, καὶ περιμένει τις νὰ ἀνακαλύψῃ περὶ αὐτὸν μεμαγευμένον τι φρούριον. Ἡ θέα τοὐλάχιστον τῆς ἐξοχῆς ταύτης εἶναι μαγευτικωτάτη· οὕτω βεβαίως ἐπεφάνησαν τὰ μεγαλοπρεπῆ τῆς Ἐδὲμ ἄλση εἰς τὰ πρῶτα ἔκθαμβα τοῦ ἀνθρώπου ὄμματα, ἐγειρομένου ἐν τῷ μέσῳ ζώων νῦν μὲν ἀγρίων, τότε δὲ οἰκείων καὶ ἀγαθῶν, ὡς εὑρίσκονται καὶ τὴν σήμερον τοιαῦτα εἰς τὸν εὐρὺν τοῦτον τῆς Βρετανικῆς νήσου κῆπον.

Κατὰ μῆκος τῆς παρόδου ταύτης, ἣν ὁρίζουσιν ἑκα-

τέρωθεν διὰ τεσσάρων στίχων οἱ γίγαντες τῶν δασῶν, ἀπαντᾷ τις κήπους θαυμαστοὺς, τοίχους ἄνωθεν τῶν ὁποίων κατέρχονται ἐπὶ κλίνης ἐκ χλόης καταῤῥάκται ἀνθέων. Οὕτως εἰσέρχεταί τις, ὡς εἰς τὰ βασίλεια τῶν ἀρχαίων νυμφῶν, εἰς τὸ φρούριον ἐκεῖνο οὗτινος ἡ ἱστορία ἄρχεται ὡς διήγησίς τις τῶν χρόνων τοῦ Peau d' Ane.

(Ἕπεται συνέχεια.)

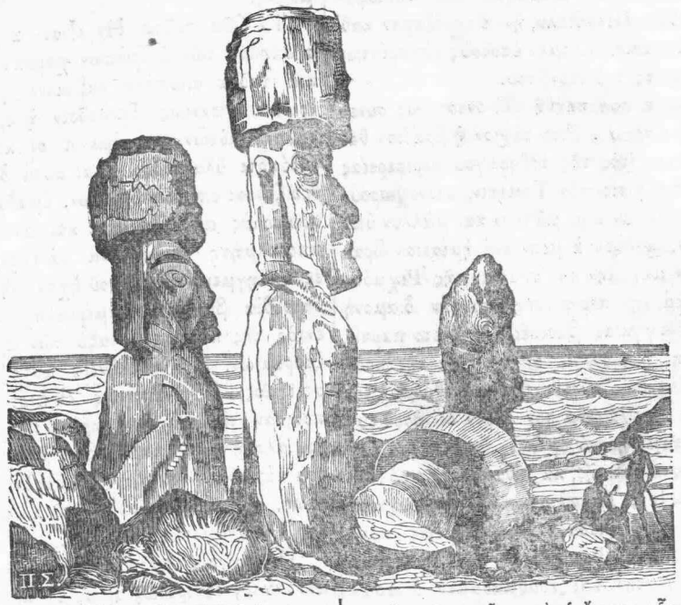

Η ΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ.

—ο—

Ἡ νῆσος τοῦ Πάσχα κεῖται εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανὸν, καὶ ὀνομάζεται ὑπὸ μὲν τῶν Ὁλλανδῶν Paassen, ὑπὸ δὲ τῶν Ἀμερικανῶν καὶ τῶν Ἄγγλων Eastern Island, ὑπὸ δὲ τῶν ἰθαγενῶν Waïhou. Σημαίνουσι δὲ ὅλα ταῦτα τὰ ὀνόματα *νῆσον τοῦ Πάσχα*, οὕτως ὀνομασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ὁλλανδοῦ ναυάρχου Roggeween, τοῦ ἀνακαλύψαντος αὐτὴν τὴν 6 Ἀπριλίου 1722, ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Ὁ Κὼκ ὀκτὼ διῆλθεν εἰς αὐτὴν ἡμέρας ἐν μηνὶ Μαρτίῳ τοῦ 1774· ὁ δὲ Λαπερούσιος διέμεινεν ὀγδοήκοντα ὥρας τῆς 6 Ἀπριλίου 1786. Τέλος ὁ Ῥῶσος πλοίαρχος Κοτζεβοὺ, ἠγκυροβόλησεν ἔμπροσθεν τοῦ Waïhon τὴν 28 μαρτίου 1816, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ· καθότι οἱ ἰθαγενεῖς, οἵτινες ἐφαίνοντο ὅτι εἶχον ἀπατηθῆ προηγουμένως καὶ κακομεταχειρισθῆ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἀντέστησαν εἰς τὴν ἀποβίβασίν του. Ἀναφέρουσιν ἐν τούτοις ἕτερον ναυτικὸν Beechey καλούμενον, ὅστις ἐπεσκέφθη τὰ βόρεια μέρη τῆς νήσου κατὰ τὰ 1826.

Οἱ ἰθαγενεῖς οὗτοι ἔχουσι τὸ χρῶμα τοῦ δέρματος ὄχι βαθύτερον τοῦ τῶν Ἰσπανῶν, σῶμα ἐστιγμένον ὡς τὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ κατὰ μέγα μέρος ἐνδεδυμένον, καὶ καλύβας πρὸς κατοικίαν των ἁπλῆς διασκευῆς. Ὑπάρχουσι δὲ καί τινες εἰς τὴν χώραν των οἰκίαι λιθόκτιστοι, θόλους ἔχουσαι, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ κάτοικοι ἔχουσι γνώσεις τινὰς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐκ δὲ τῆς καλῶς καλλιεργημένης γῆς καὶ τῶν περιφράκτων καὶ διακεκριμένων ἀπ' ἀλλήλας πεδιάδων ἐπίσης ἐννοεῖ τις ὅτι καὶ οἱ ἄγριοι οὗτοι ἔχουσι γνώσεις ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένας περὶ ἰδιοκτησίας. Τρέφονται δὲ ἀπὸ γεώμηλα, διασκούρια (d' ignames), γλυκοκολόκυνθα, βανανέας, καὶ ζακχαροκάλαμον.

Οὐδεμίαν θετικὴν ἰδέαν περὶ τῆς θρησκείας τῶν ἰθαγενῶν δύναταί τις νὰ δώσῃ. Ὁ Roggeween παρετήρησεν ἐπὶ τῆς ὄχθης βράχους χονδροειδῶς ἐξειργασμένους εἰς ἀνθρώπινον σχῆμα, ὡς παρισιᾶται ὑπὸ τῆς παρακειμένης ἡμῶν εἰκονογραφίας, καὶ ἐθεώρησεν αὐτοὺς ὡς εἰδωλα. Ὁ Κὼκ περιέγραψε τοὺς κολοσσαίους τούτους ἀνδριάντας, καὶ ἐγνωμάτευσεν ὅτι ἀνηγέρθησαν πρὸς μνήμην μεγάλων τινῶν ἀνθρώπων τῆς χώρας. Τινὲς αὐτῶν ἔχουσιν εἴκοσι ποδῶν ὕψος, καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των ὑπέρκεινται ὑπερμεγέθη καλύμματα (σκοῦφοι) κυλινδροειδῆ. Πλεῖστοι δὲ ἐξ αὐτῶν ἔχουσιν ἰδιαίτερα ὀνόματα, ἤγουν *Τόμο-Ἄϊ*, *Τόμο-Ἔρι*, *Χουχοὺ*, *Μάρα-Χέϊνα*, *Οὔμα-Ρίδα-Βινατοῦ*. Ἀρκετὴν ἀπέχθειαν αἰσθάνεται ὁ ταῦτα θεώμενος, διότι οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ αὐτῶν εἶναι κοῖλοι, ἐλλειπτικῶς καὶ ἀκανονίστως τεθειμένοι· τὸ δὲ μέτωπον ἐνίοτε ἐλλείπει· ὁ λαιμὸς εἶναι βραχύτατος, οἱ βραχίονες μόλις διακριτόμενοι, τὰ ὦτα ὑπερμεγέθη, καὶ ἡ κόμη εὐθεῖα καὶ μακρά.

Ὁ Κοτζεβοὺ παρετήρησε τὸ 1816, ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα εἶχον ἐκ τῆς βάσεώς των ἀποσπασθῆ καὶ ἀνατραπῆ. Μήπως τοῦτο ἦτον ἀποτέλεσμα καταιγίδος, ἢ ἀλληλομαχίας τινὸς τῶν ἰθαγενῶν, ἢ πολέμου μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Εὐρωπαίων; Εἶναι ἀδύνατον, ὡς ὁ Beechey λέγει, νὰ λάβωμεν περὶ τούτου πληροφορίαν τινά.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΛΟΚΚΙΟΣ.

Ὁ Ἰωάννης Λόκκιος (John Locke) ἐγεννήθη εἰς Βριγκτὼν, πόλιν ὀλίγας λεύγας ἀπέχουσαν τῆς Βριστόλης, ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ ὀνόματος τούτου, τὴν 29 Αὐγούστου 1632. Οὐδὲν σχεδὸν εἶναι γνωστὸν περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰμὴ ὅτι ὁ πατήρ του ἦτο γραμματεὺς εἰρηνοδίκου, καὶ ἀνεμίχθη εἰς τὰς πολιτικὰς ταραχὰς τοῦ 1640. Ὁ Λόκκιος ἔκαμε τὰς πρώτας σπουδάς του εἰς τὸ γυμνάσιον τοῦ Οὐεσμίνστερ, ἐν Λονδίνῳ, ἔνθα ἔμεινε μέχρι τῆς δεκαπενταετοῦς ἡλικίας του, καὶ ἐντεῦθεν μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Ὀξφόρδ. Πολλὰ ὀλίγον ἐνησχολήθη περὶ τὴν σχολαστικὴν φιλοσοφίαν, ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἐκεῖνο διδασκομένην, καὶ ἐνέκυψε πολὺ πλέον εἰς τὰς κλασσικὰς σπουδὰς καὶ εἰς τὴν ἰατρικήν. Κατεστάθη μάλιστα ἐν Ὀξφόρδ, περιώνυμος ἰατρὸς, καίτοι μηδέποτε μετελθὼν τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Τοιοῦται ὑπῆρξαν αἱ ἐνασχολήσεις του μέχρι τοῦ 1664· ἡ φύσις αὐτῶν, ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ πρὸς τὸ παρατηρεῖν τάσις, ἅπερ αὐτὰς προϋποθέτουσιν, προητοίματαν τὸ πνεῦμά του εἰς τὴν διεύθυνσιν, ἣν ὤφειλε νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς τὰς σπουδὰς τῆς φιλοσοφίας. Τὸ 1664, ὁ Λόκκιος συνώδευσεν ὡς γραμματεὺς τὸν Οὐίλλιαμ Σβὰν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Βερολίνου, καὶ ἐπανελθὼν μετὰ ἓν ἔτος εἰς τὸ Ὀξφόρδ συνηντήθη μετὰ τοῦ Ἀσσλέϋ Κοῦπερ, τοῦ μετὰ ταῦτα κόμητος τοῦ Σαφτεσβουρύ. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅστις καὶ ὡς φιλόσοφος καὶ ὡς πολιτικὸς, ἄφησε φήμην ἀμφίβολον, καὶ ἐφάνη πολυπράγμων, ἀλλ' ὄχι τόσον ἔντιμος εἰς τὸς πολιτικὰς ταραχὰς τῆς Ἀγγλίας, ἐπὶ Καρόλου τοῦ Β'., ἐλθὼν εἰς Ὀξφόρδ, χάριν τῆς ὑγείας του, ἐγνώρισε τὸν Λόκκιον, τὸν ἐσυμβουλεύθη ὡς ἰατρὸν, καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ ἠδυνήθη νὰ ἰατρευθῇ ἀπὸ δυσιάτόν τι πάθος· ἔκτοτε δὲν ἀπεχωρίσθη ἀπ' αὐτοῦ πλέον. Ὁ Λόκκιος συνεμερίσθη τὴν εὐημερίαν αὐτοῦ καὶ ἁπάσας τὰς διαφόρους δοκιμασίας του· ὑπῆγε καὶ τὸν εὗρεν εἰς τὴν ἐξορίαν, τῷ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν Ὁλλανδίαν καὶ ἐπεχείρισε βραδύτερον τὴν ἐξιστόρισιν τοῦ βίου του καὶ τὴν δικαίωσιν τῆς γνώμης του.

Ὁ Ἀσσλέϋ λοιπὸν ἀπέστασε τὸν Λόκκιον ἐκ τῆς εἰρηνικῆς ἐρημίας τοῦ Ὀξφὸρδ καὶ τὸν εἶχε ῥίψει ἐν τῇ λαμπρᾷ κοινωνίᾳ τοῦ Λονδίνου. Ἡνώθη ἐνταῦθα μετὰ τῶν ἐπισημοτέρων ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς. Οἱ ὀκτὼ ἄρχοντες, εἰς οὓς Κάρολος ὁ Β' εἶχε παραχωρήσει τὴν κυριότητα τῆς Καρολίνης, ἀπευθύνθησαν εἰς τὸν Λόκκιον πρὸς κατορτισμὸν συντάγματός τινος. Τοῦτο δὲ ἦτο καθαρῶς ἀριστοκρατικὸν καὶ δὲν ἐπροξένησεν εἰς τοὺς κατοίκους οὐδεμίαν εὐτυχίαν οὐδ' ἡσυχίαν, διότι τὸ 1719 ἐζήτησαν νὰ ὑποταχθῶσιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον κυριότητα τοῦ στέμματος. Ὁ Λόκκιος προσελήφθη τὸ 1668 μέλος τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ 1672, ὁ Ἀσσλέϋ γενόμενος κόμης Σαφτεσβουρὺ, καὶ ὑψωθεὶς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ μεγάλου καγκελαρίου τῆς Ἀγγλίας, ἔδωσεν εἰς τὸν προστατευόμενόν του ἐπίσημον θέσιν, τὴν τοῦ γραμματέως ἐπὶ τῶν παραστάσεων ἐπὶ ἀμοιβαῖς (aux bénéfices). Διάφοραι ὑπουργικαὶ μεταβολαὶ κατεβίβασαν καὶ ἀνεβίβασαν ἀλληλοδιαδόχως τὴν εὔνοιαν τοῦ Ἀσσλέϋ καὶ τοῦ Λοκκίου. Ἀλλὰ, τὸ 1679 νέα τις δυσμένεια ὑπῆρξε πρὸς ἀμφοτέρους σοβαροτέρα καὶ μακροτέρα τῶν προηγουμένων. Ὁ κόμης τοῦ Σαφτεσβουρὺ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν φάλαγκα τῆς ἀντιπολιτεύσεως, κατηγορήθη ὡς ἐπαναστάτης, ἐφυλακίσθη, ἐτέθη εἰς τὸν πύργον τοῦ Λονδίνου, καὶ ἠναγκάσθη ἀργότερα τὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἀγγλίαν καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς Ὁλλανδίαν, ἔνθα ἐτελεύτησε τὸ 1683. Ὁ Λόκκιος τὸν ἠκολούθησεν ἐκεῖ καὶ συνεμερίσθη ὅλην τὴν ἐχθροπάθειαν τῆς ἐναντίας μερίδος. Διεγράφη ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς ἀκαδημίας τοῦ Ὀξφὸρδ ἄνευ δίκης, ἢ κἂν ἄνευ προηγουμένης ἐξετάσεως. Μάλιστα ἐνοχοποίησαν τὸν Λόκκιον εἰς τὰς κατὰ τοῦ θρόνου τῶν Στυαρτῶν συνωμοσίας, καὶ ἐζήτησαν τὴν ἀπόδοσίν του. Ἀλλ' εὐτυχῶς, εὗρε φίλους ἐν Ὁλλανδίᾳ, οἵτινες τὸν ἔκρυψαν ἕως οὗ παρῆλθεν ἡ καταιγίς. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνεκρότησε μέ τινας ἐπιφανεῖς ἄνδρας, μέ τινας θεολόγους καὶ ἰατροὺς τῆς Ὁλλανδίας, μικρὰν φιλοσοφικὴν ἑταιρίαν ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας συνέγραψε τὰ πρῶτα αὐτοῦ συγγράμματα. Ἐνταῦθα ἐτελείωσε τὸ φιλοσοφικὸν σύγγραμμα, ὅπερ ἐπεχείρισε πρὸ πολλῶν ἐτῶν, καὶ ὅπερ ἐπεγράφη *Δοκίμιον περὶ τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως* (Essai sur l' entendement humain).

Τέλος πάντων ἐπῆλθεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1688. Ὁ Λόκκιος ἔτυχεν ἐν Λονδίνῳ, τὸ 1689, ἐντιμωτάτης ὑποδοχῆς. Ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος τῷ ἔδωκε πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Ἐὰν ἡ ὑγεία του καὶ ἡ μετριότης τῶν κλίσεών του δὲν ἀντέκειντο, ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τὰ μεγαλείτερα ἀξιώματα. Ἐκτὸς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ

συγγράμματος *περὶ τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως*, ἐδημοσίευσε πολλὰ, τὰ ὁποῖα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ στερεώσωσι καὶ νὰ καταστήσωσι κοινὴν ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν συνταγματικὴν κυβέρνησιν τοῦ 1689. Πρὸς ἀνταμοιβὴν δὲ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ καὶ τῆς φήμης τῷ παρεχωρήθη ἡ σημαντικωτάτη θέσις τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἀποικιῶν. Τὸ 1700, χάριν τῆς ὑγείας του, ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τῆς θέσεως ταύτης καὶ ν' ἀποσυρθῇ εἰς τὴν Ὀάτην (Oates), ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Ἐσσὲξ, ξενισθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Μασσὰμ, θυγατρὸς τοῦ φίλου του τοῦ περιωνύμου δόκτωρος Κουδβόρθ. Ἐνησχολήθη δὲ πρὸ πάντων, ἐν τῷ καταφυγίῳ τούτῳ, εἰς τῆς θείας Γραφῆς τὴν μελέτην, καρπὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρξεν ἡ *παράφρασις* τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου, δημοσιευθεῖσα μετὰ τὸν θάνατόν του. Τὸ 1703, αἱ προσβολαὶ τοῦ ἄσθματός του, γενόμεναι συνεχέστεραι καὶ ὀδυνηρότεραι, προητοίμασαν τὸν ταχὺν καὶ γαλήνιον θάνατόν του. Μὴ δυνάμενος νὰ ἡσυχάσῃ ὡς ἐκ τῶν πόνων του ἐν τῇ κλίνῃ, μετεκομίσθη εἰς τὸ σπουδαστήριόν του, καὶ ἐπὶ τοῦ σκίμποδός του, ἀφοῦ ἐγεύθη ὀλίγων στιγμῶν ὕπνον, καὶ ἤκουσε προσεκτικῶς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ψαλμῶν ὑπὸ τῆς Κ. Μασσὰμ, ἐξέπνευσε τὴν 28 Ὀκτωβρ. 1704 εἰς τὸ 73ον ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Τὰ πρώτιστα ἠθικὰ προτερήματα τοῦ Λοκκίου ἦσαν ἡ ὑψηλοφροσύνη καὶ ἡ ἀβρότης τῶν αἰσθημάτων καθ' ὅλας τὰς περιπετείας τῆς τύχης του· ἡ σύνεσις καὶ ἡ προφύλαξις, συνεχῶς πλήρους σταθερότητος, ἡ πλήρης καλοκἀγαθία καὶ ἡ ἀνοχὴ κατὰ τὰς ἀνωμαλίας τῆς ἐποχῆς του.

Τὰ συγγράμματά του φέρουσι λατινικὴν ἐπιγραφήν· Methodus adversariorum· τὸ πρῶτον εἶναι ὑπόδειγμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν πρέπει τις νὰ καταγράψῃ τὰς συλλογὰς καὶ τακτοποιήσῃ τὰ τῶν σπουδῶν του ἐρανίσματα, τὸ δεύτερον ἐπιστολή τις πολύκροτος πρὸς τὸν Λιμβὸρχ ἐπὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀνοχῆς. *Τὸ Δοκίμιον περὶ τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως* ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίνῳ τὸ 1700. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ὁ Λόκκιος ἐδημοσίευσε τὸ *Δοκίμιον περὶ τῆς πολιτικῆς κυβερνήσεως*, ὅπερ σκοπὸν εἶχε νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν νομιμότητα τῆς νέας δυναστείας. Ἡ πραγματεία αὕτη ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα εἰς τὸ *Κοινωνικὸν συνάλλαγμα* τοῦ Ῥουσσώ. Τὸν Αἰμύλιον τοῦτον ὡσαύτως ἐνέπνευσαν αἱ περὶ τῆς ἀγωγῆς ἐπιστολαὶ τοῦ Λοκκίου. Τὸ 1693 ἐδημοσιεύθη ἐπίσης τὸ σύγγραμμα, ὁ *Ἕλλογος Χριστιανισμὸς*, εἰς ὃ ὁ Λόκκιος ἐζήτει νὰ συνδιαλλάξῃ ὅλας τὰς διεπούσας αἱρέσεις. Τὸ *βιβλίον περὶ τοῦ ἐμπορίου*, εἶναι ἡ βάσις ὅλων τῶν συγγραμμάτων περὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα.

Ἀλλ' ὅτι καθιστᾷ περίδοξον τὸ ὄνομα τοῦ Λοκκίου, εἶναι τὸ *Δοκίμιόν του περὶ τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως*, ὅπερ ἔτυχεν ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς δημοσιεύσεώς του μεγίστης ὑποδοχῆς, ὡς ἐκ τῆς φήμης τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς κριτικῆς καὶ ἐλευθέρου κινήσεως τῶν πνευμάτων, ἐξάσκησεν ἄπειρον ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας. Ὁ Κ. Κουζῖνος ἐδημοσίευσε λεπτομερῆ ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος τούτου ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τῶν ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας μαθημάτων του. Ἡ κατωτέρω εἰκὼν παριστᾷ τὴν οἰκίαν, ἔνθα ὁ Λόκκιος ἐνεφανίσθη εἰς τὸν κόσμον.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΗΘΩΝ ΚΑΙ ΕΘΙΜΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΛΑΚΩΝΩΝ,

(Μαντατῶν.)

—o—

Τούτων τὰ οὐσιωδέστερα εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα.

Τὸ ἐκδικητικὸν,—ὅπερ τοσοῦτον εἶναι ἐῤῥιζωμένον ἐν ταῖς ψυχαῖς καὶ αὐτῶν τῶν γυναικῶν, ὥστε φαίνεται, πρὸς τὸ παρὸν τοὐλάχιστον, ὅτι οὐδεμία ἀνθρώπινος βοήθεια θέλει ἰσχύσει νὰ τὸ καταστρέψῃ.

Ἅπασα ἡ Λακωνία εἶναι διῃρημένη εἰς γενεὰς ἢ φατρίας, ἑκάστης τῶν ὁποίων προΐσταται εἷς ἢ καὶ πλειότεροι διά τε τὴν ἀνδρείαν ἢ τὴν περιουσίαν διακρινόμενοι, εἰς οὓς πάντα τὰ λοιπὰ τῆς γενεᾶς μέλη πείθονται. Ὅταν δὲ συμβῇ ἔρις μεταξὺ τῶν γενεῶν, ἅπαντα τὰ μέλη ἑκατέρας ἑτοιμάζονται πρὸς πόλεμον, εἰς ὃν ἂν συμβῇ φόνος ἐπί τινα τῶν μελῶν αὐτῶν, τὰ τῆς ἄλλης γενεᾶς, εἰς ἣν ἀνήκει ὁ φονεὺς, ἀνάγκη νὰ προφυλάττωνται, διότι καὶ ὁ μικρότατος αὐτῶν ἠμπορεῖ νὰ φονευθῇ πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ ἀποθανόντος, ἕως οὗ διαλλαχθῶσι, καὶ τότε ὁ φονεὺς χρεωστεῖ νὰ ὑπάγῃ νὰ προσκυνήσῃ, ὡς λέγουσι, τοὺς στενωτέρους τοῦ φονευθέντος συγγενεῖς. Οὗτοι δὲ εἶναι ὑπόχρεοι νὰ θεωρῶσιν αὐτὸν εἰς τύπον τοῦ φονευθέντος συγγενοῦς των, καὶ χρείας τυχούσης νὰ τὸν προστατεύωσιν. Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ τοιοῦτος πρέπει νὰ ὑπακούῃ καὶ συστρατεύηται ὅπου καὶ ὅταν οἱ συγχωρήσαντες αὐτὸν θελήσωσιν. Ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς συγχωρήσεως καλεῖται *ψυχικόν*. Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι πολλάκις ἡ διαλλαγὴ γίνεται διὰ ποσότητός τινος δραχμῶν, αἵτινες δίδονται παρὰ τοῦ φονέως πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ φονευθέντος, τὸ αἷμα τοῦ ὁποίου ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ μετ' ἀργυρίου ἀνταλλάσσεται. Ἂν δὲ οὐχὶ εἰς πόλεμον γενικὸν δύο γενεῶν, ἀλλ' εἰς ἔριν δύο ἀτόμων ἐναντίας ἢ καὶ ἐνίοτε τῆς αὐτῆς γενεᾶς συμβῇ φόνος, τότε εἰ μὲν ἦσαν οἱ εἰς ἔριν ἐλθόντες ἐναντίας γενεᾶς, οἱ εἰς τὴν γενεὰν τοῦ φονέως ἀνήκοντες, ἅπαντες πρέπει νὰ προφυλάττωνται, διότι οἱ τῆς ἐναντίας ὁποιονδήποτε ἐξ αὐτῶν φανερῶς τε καὶ κρυφίως φονεύουσι πρὸς ἐκδίκησιν τοῦ φονευθέντος· ἂν ὅμως οἱ συμπλακέντες ἦσαν τῆς αὐτῆς γενεᾶς, τότε οἱ οἰκεῖοι τοῦ φονέως πρέπει νὰ προφυλάττωνται, διότι πᾶς τις αὐτῶν ἐμπορεῖ νὰ φονευθῇ, ἀντὶ τοῦ πραγματικοῦ φονέως, ὅνπερ σπανιώτατα ἐπιτυγχάνουσι. Μέχρι δὲ τῆς ἐκδικήσεως οἱ στενώτατοι συγγενεῖς τοῦ παθόντος φέρουσι τὰ γένεια ὡς σημεῖον τῆς μήπω ἐκδικήσεως, μετὰ τὴν ὁποίαν τὰ κείρουσι μὲν αὐτοί, τὰ φυλάττουσι δ' οἱ ἕτεροι.

Ὑπὸ τὴν ὑπεράσπισιν ἑκάστης τῶν γενεῶν τούτων ὑπάρχει προσέτι καὶ πολὺς ἢ ὀλίγος ἀριθμὸς ἀδυνάτων τινῶν οἰκογενειῶν καλουμένων *φαμέγιων*, οἱ διὰ πόλεμον ἱκανοὶ ἄνδρες, τῶν ὁποίων στρατεύονται μὲν σὺν τοῖς κυρίοις αὐτῶν καὶ ποιοῦσιν ὅλα ὅσα καὶ ἐκεῖνοι, δὲν ὑπάγονται ὅμως εἰς ὅσα καὶ οἱ προστάται αὐτῶν, διότι οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα τὸ αἷμα αὐτῶν ἐξιλεόνει τοὺς παθόντας ἐχθρούς των, οἵτινες ἐν γένει πρὸς τούτους μεγίστην περιφρόνησιν δεικνύουσιν.

Ἡ φιλοξενία.—Ὅσον σκληροὶ καὶ μνησίκακοι ἂν ἴδοις οἱ Λάκωνες πρὸς τοὺς συμπατριώτας αὐτῶν, ἐχθροὶ ὄντες, τοσοῦτον φιλόξενοι φαίνονται πρὸς τοὺς ξένους τοὺς κατὰ τυχὴν ἐκ τῆς πατρίδος των διαβαίνοντας καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν καταλύοντας. Καὶ κατηγηροῦνται μὲν ὑπὸ πολλῶν, οὐδαμῶς ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς Λάκωνας γινωσκόντων, καὶ ὁλοτελῶς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά των ἀγνοούντων. Τὰ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὅμως γεγονότα, ὁπότε πλῆθος Πελοποννησίων οἰκογενειῶν εἰς τοὺς βράχους ἐκείνους κατέφυγον, καὶ ἀπαραδειγμάτιστον φιλοξενίαν καὶ περιποίησιν ἔλαβον, καὶ τὸ μέγιστον, ὁπότε αὐτὴ τῆς Λακωνίας ἡ ἱστορία οὐδεμίαν ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐν αὐτῷ συμβᾶσαν λῃστρικὴν πρᾶξιν καθ' ὁποιουδήποτε ξένου περιηγουμένου ἢ ἐν αὐτῷ παροικοῦντος μαρτυρεῖ, ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ κατηγορίαι ἐκεῖναι δὲν εἶναι εἰμὴ ψεύδη ὑπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν καὶ κακοήθων ἐπινοηθέντα.

Ὁ ἄνευ προικὸς γάμος.—Τὸ ἔθιμον τοῦτο φαίνεται διατηρηθὲν ἀπὸ τῆς τοῦ Λυκούργου νομοθεσίας, μετὰ προσθηκῶν τινῶν. Ἐπειδὴ ὁ πατὴρ ἢ οἱ τῆς νύμφης συγγενεῖς οὐ μόνον οὐδεμίαν ἄλλην προῖκα πλὴν τῶν ἐνδυμάτων, ἅτινα ἀναλόγως τῆς ἑαυτῶν καταστάσεως ἐμποροῦν νὰ ἦναι πολλὰ ἢ ὀλίγα, δίδουσιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ νυμφίου λαμβάνουσιν, ὁ μὲν πενθερὸς εἰ μὲν εἶναι ἀνωτέρας ἢ ἴσης γενεᾶς μὲ τὴν τοῦ γαμβροῦ, πολλὰς ἢ ὀλίγας δραχμὰς κατὰ τὴν συμφωνίαν· (ἐνίοτε μεταξὺ τῶν πτωχοτέρων 50 γρόσια) ἔπειτα ἀριθμόν τινα σφακτῶν, καὶ ἀνάλογον ἀριθμὸν ἄρτων ἀρκετὰ μεγάλων, καὶ διπλασίας τούτων ὀκάδας οἴνου. Κατόπιν ἐν τῷ παραδίδοσθαι τὴν νύμφην, ὁ νυμφίος, ὅστις οὐδέποτε πρὸ τῆς στιγμῆς ταύτης δύναται νὰ πλησιάσῃ τὴν νύμφην καὶ νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτῆς, εἶναι ὑπόχρεως νὰ δώσῃ δραχμάς τινας πρὸς τὸν παραδιδόντα αὐτῷ τὴν νύμφην, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς στενωτέρους συγγενεῖς αὐτῆς, ἐκ τούτων δὲ αἱ μὲν πρὸς τὸν παραδιδόντα διδόμεναι καλοῦνται *παραδοτικὰ*, αἱ δ' εἰς τοὺς συγγενεῖς τῆς νύμφης *παλικαρᾶτικα*. Σημειωτέον ὅτι ὁ θελήσας νὰ λάβῃ σύζυγον ἀνωτέρας οἰκογενείας, οὐ μόνον λίαν ἀκριβὰ πληρόνει αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ ὑπήκοος σχεδὸν τοῖς συγγενεῦσι τῆς νύμφης γίνεται· ἂν ὅμως ὁ γαμβρὸς ἦναι ἀνωτέρας οἰκογενείας, τότε ἀντὶ νὰ δίδῃ, λαμβάνει παρὰ τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, καὶ εἶναι ὑπόχρεως νὰ ὑπερασπίζηται αὐτόν τε καὶ τοὺς λοιποὺς συγγενεῖς του ἐν πάσαις περιστάσεσιν. Ἐξαιρεῖται ἡ περίστασις καθ' ἣν τὰ θήλεα δὲν ἔχουσιν ἀδελφοὺς, διότι τότε αἱ γυναῖκες κληρονομοῦσιν ἅπασαν τὴν πατρικὴν αὐτῶν περιουσίαν, πλὴν τῆς οἰκίας, ἥτις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἀνήκει πάντοτε εἰς τοὺς στενωτάτους συγγενεῖς αὐτῶν.

Ἀξία δὲ καταφρονήσεως συνήθεια εἶναι, τὸ ὅτι ἀποβάλλονται τῆς οἰκίας τοῦ ἀνδρὸς αὐτῶν ἅπασαι αἱ σύζυγοι ὅσας ἡ φύσις ἐστέρησε τῆς δυνάμεως τοῦ γεννᾶν, ἢ ἔλαβον τὴν δυστυχίαν νὰ χάσωσι τὰ τέκνα των μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῶν, ἡ περιουσία τοῦ ὁποίου τότε περιέρχεται εἰς χεῖρας τῶν στενωτάτων συγγενῶν του, ἡ δὲ δυστυχὴς σύζυγος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεθέξῃ οὐδενός.

Τελευταία δὲ συνήθεια εἶναι τὰ λεγόμενα *μνημόσυνα*, γινόμενα κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον·

Ὅταν τις ἀποθάνῃ, τὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν ἐνταφιασθῇ, οἱ στενώτατοι συγγενεῖς αὐτοῦ συνέρχονται εἰς τὴν οἰκίαν του, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν ἑτοιμασίαν τινὰ δείπνου, ἀφοῦ δὲ φάγωσιν αἱ γυναῖκες, σχηματίζουσαι κύκλον, ἐξάρχουσι τοῦ θρήνου (μυριολογοῦσιν), ὅστις λέγεται πάντοτε διὰ στίχων, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπιτυχῶς, καὶ εἰς ὃν ἀναφέρονται συνήθως τὰ προτερήματα ἢ ἐλαττώματα τοῦ ἀποθανόντος, καὶ τρόπον τινὰ χρησιμεύει ὡς πανηγυρικὸς αὐτοῦ. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ τὴν τρίτην καὶ τὴν ἐννάτην, καὶ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, καὶ τὸν ἕκτον μῆνα, καὶ τελευταῖον, τὸ ἔτος τοῦ ἔτους τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅτε ὅμως δύνανται νὰ παρευρεθῶσιν ὅσοι θέλωσιν, ἐννοεῖται ὅμως ὅτι οὐχὶ μὲ χεῖρας κενὰς, ἀλλ' ἄρτον καὶ ὄξον, καὶ οἶνον φέροντες.

Μ. Καλοποθάκης.

ΤΟ ΠΛΟΙΟΝ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ.

—o—

Κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον τοῦ 1813 ἀνεχώρησεν ἐκ Τουλὼν τὸ πολεμικὸν βρίκιον *ὁ Θωρακοφόρος* μεταφέρων εἰς Σμύρνην μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ τὸν Κ. . . . . Πρόξενον Γάλλον εἰς Ἀνατολήν. Ἐπιφορτισμένος δὲ ἰδιαιτέραν ἀποστολὴν, διετάχθην νὰ ἐπιβῶ εἰς τὸ αὐτὸ πλοῖον.

Ὁ *Θωρακοφόρος* ἦτο πλοῖον ὡραῖον, ἀνάλογον,

κομψὸν καὶ τυχὸν, τοῦ ὁποίου μάλιστα ἦτο χρεία, διότι ἡ θάλασσα ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἀγγλικῶν πλοίων. Πρὸς τούτοις εἶχεν εὐπρεπισθῆ ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Β. . . , ὅστις ἐγνώριζεν ὅτι ἐντὸς τοῦ πλοίου του εἶχε κυρίας, ἀντικείμενα παντὸς εἴδους πολυτελείας καὶ τέρψεως. Ἐντὸς τῆς αἰθούσης, κομψότατα κεκοσμημένης, ἐβλεπέ τις μέγα κλειδοκύμβαλον τοῦ Tetzold καὶ ἕτερα μουσικὰ ὄργανα, ἅτινα παρεῖχον εὐάρεστον ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τρόπαια τὰ ἐκ ξιφῶν καὶ ἀγχεβόλων συνήθη κοσμήματα τοιούτων μικρῶν. Τὰ γεύματά μας, εἰς ἃ ὁ πλοίαρχος προσεκάλει πάντοτε καὶ τινας τῶν ἀξιωματικῶν, ἐγίνοντο μὲ ὅλην τὴν ἐντέλειαν, ἣν, εἰς Παρισίους ὤν τις, δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ. Ὅτε ὁ καιρὸς ἦτον εὔδιος, διηρχόμεθα τὴν νύκτα εἰς τὸ νὰ συνομιλῶμεν καὶ νὰ περιδιαβάζωμεν ἐπὶ τοῦ καταστρώμματος, παρατηροῦντες τὸν κυανοῦν οὐρανὸν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀναπνέοντες τὴν εὐώδη τῆς Μεσημβρίας αὔραν. Ὅτε δὲ ὁ καιρὸς ἦτο ψυχρὸς ἢ ὁμιχλώδης, ἐμένομεν εἰς τὴν αἴθουσαν, τότε αἱ κυρίαι συνίστων μουσικὴν συμφωνίαν ἢ ἐρχόμεναι ἐκάθηντο μεθ' ἡμῶν πέριξ τοῦ πλοιάρχου, ὅστις διηγεῖτο ἡμῖν συμβεβηκότα τινὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἢ μάχας κατὰ τῶν Ἄγγλων. Αἱ ἑσπέραι αὗται εἶχον δι' ἐμὲ ἄφωνόν τι θέλγητρον, τὸ ὁποῖον ἐνεχάραξεν αἰωνίως εἰς τὴν μνήμην μου τὸν διάπλουν τοῦτον τὸν πρῶτον καὶ εὐχαριστότερον τῶν ὅσων ποτὲ ἔκαμον. Συμβεβηκός τι ὅμως λυπηρὸν, ὅπερ συνέβη ἡμῖν 14 ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκ Γουλὼν ἀναχώρησίν μας, θέλει ἐμποδίσει ἐν ἐμοὶ τὴν λήθην αὐτοῦ.

Ἡ Γαλλικὴ Αὐτοκρατορία ἐπολέμει ἤδη καθ' ὅλης τῆς Εὐρώπης καὶ ἂν καὶ ὁ *Θωρακοφόρος* ὑπῆρξε καλῶς ὡπλισμένος, καὶ τὸ πλήρωμα ἄριστον, ὁ πλοίαρχος, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν καὶ τῶν ἀποικιῶν, τοῦ Δουκὸς Δεκρεσίου, εἶχε διαταγὴν ν' ἀποφεύγῃ πάντοτε τὸν ἐχθρὸν, καὶ νὰ μὴ πολεμήσῃ εἰμὴ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ, ἕως οὗ νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν ὡρισμένον τόπον τὸν τῆς Σμύρνης Πρόξενον. Ἐν τῷ πλοί μας ἀπηντήσαμεν πολλὰ πολεμικὰ πλοῖα Ἀγγλικὰ ἢ Ῥωσσικά, ὅμως διὰ μακρῶν λοξοδρομιῶν ἀπηλλάχθημεν τῆς προσβολῆς των. Τέλος μετὰ ἱκανὰς ἡμέρας ἡ θάλασσα ἐφαίνετο πλέον ἐλευθέρα, καὶ ἠλπίζομεν διὰ τῆς ταχύτητός μας νὰ κερδίσωμεν τὸν ἀπωλεσθέντα χρόνον.

Τὴν νύκτα τῆς 20ης τοῦ Ἰουνίου ἐπλησίαζε νὰ σημάνῃ ἡ ἐννάτη ὥρα, καὶ ἡμεῖς εὑρισκόμεθα εἰς τὴν 2ο μηκ. γεωγ. καὶ 39ο Β. π. ὑπεράνω σχεδὸν τοῦ Ἀλγερίου. Ὁ καιρὸς ἦτον εὔδιος καὶ πολὺ καλὸς, ἀλλ' ὅμως οὖρα δριμεῖα πνέουσα ἐκ δυσμῶν ἠνάγκασε τὰς κυρίας μετὰ τὸ γεῦμα νὰ μείνωσιν ἐντὸς τῆς αἰθούσης. Ἡ ναῦς ἔπλεεν ἐν πελάγει πλησίστιος καὶ τὸ πᾶν ἦτον ἐν τάξει. Ὁ πλοίαρχος ἤρξατο νὰ διηγῆται ἡμῖν τὴν πρώτην του μάχην, τὴν τοῦ Τραφαλγὰρ, καὶ εὑρίσκετο εἰς τὸν θάνατον τοῦ λόρδου Νέλσωνος, ὅτε ἠκούσαμεν ἐπὶ τοῦ καταστρώμματος θόρυβον συγκεχυμένων φωνῶν καὶ βημάτων, ἐνταυτῷ δὲ καὶ ὁ δόκιμος τῆς ὑπηρεσίας εἰσῆλθε καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν πλοίαρχον, ὅτι ὁ σκοπὸς πρὸ ὀλίγου παρετήρησε μέγα πλοῖον. Ὁ πλοίαρχος διέκοψε τὴν διήγησίν του καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ καταστρώμματος παρετήρησε διὰ τοῦ τηλεσκοπίου του τὸ ῥηθὲν πλοῖον. Τῷ ὄντι ἦτο μέγα πλοῖον, πλέον κατὰ τὸν ἄνεμον, καὶ διευθυνόμενον εὐθὺ καθ' ἡμῶν.

Ὁ πλοίαρχος ἐνέθεσεν εἰς τὸ στόμα του τὴν ναυτικήν του σάλπιγγα.

— Ὅλοι ἐπάνω!

Καὶ ἐγένετο.

— Πολεμιστήριον πανταχοῦ.

Καὶ τοῦτο δ' ἐν ῥοπῇ ὀρθαλμοῦ ἐγένετο. Πάραυτα ἡ ναῦς σφοδρῶς ἐσαλεύθη, ὡς ἂν ἤθελε νὰ διασχίσῃ τὰ ὕδατα καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τοὺς βυθοὺς αὐτῶν· μετὰ ταῦτα κομψῶς ἐπανωρθώθη, καὶ ἤρξατο νὰ ἐπιδιώκῃ τὸν ἄνεμον μὲ θαυμασίαν ταχύτητα, τότε ἐκαθήσαμεν.

Ἀφοῦ πάντα διετάχθησαν οὕτω, καὶ τὸ ἄγνωστον πλοῖον ἐφαίνετο ὑπολειπόμενον ὑφ' ἡμῶν, ὁ πλοίαρχος κατέβη πάλιν, καὶ προπαρεσκευάζετο πρὸς ἔναρξιν τῆς διηγήσεώς του, ὅμως δὲν ἐγένετο χρεία σκέψεως.

Αἱ κυρίαι διηγοῦντο πρὸς ἀλλήλας ἱστορίας φοβερὰς πειρατῶν Ἀλγερίων.

Ὁ πλοίαρχος, κεκορεσμένος τοιούτων διηγήσεων, ἡσύχως ἐπορεύθη νὰ κοιμηθῇ ἐνδεδυμένος εἰς τὴν κλίνην του, προστάξας νὰ τὸν ἐγείρωσι παρευθὺς ἐὰν παρουσιασθῇ ἔκτακτός τις χρεία.

Ἐγὼ ἔμεινον σύντροφος τῶν κυριῶν, αἵτινες δὲν ἐκοιμήθησαν παντελῶς. Πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω ὅτι δὲν εἶχον πολλὴν διάθεσιν, οὐχὶ διότι ἐφοβούμην κατά τι τοὺς βαρβάρους πειρατάς, « ὁ Ἀλλὰχ μᾶς φυλάσσει, εἶπον πολλάκις, νὰ ἐγγίσωμεν κτῆμά τι τοῦ υἱοῦ τοῦ Ναπολέοντος ». Καὶ διὰ τοῦτο ἤμην ἀρκετὰ ἥσυχος, ἀλλ' ἡ ἀσφάλειά μου δὲν ἦτο πλήρης ἐκ μέρους Ἱσπανικῶν ἢ Ἀγγλικῶν πλοίων.

Ὅτε ἐφάνη ἡ ἠὼ; τῆς ἡμέρας, ὁ πλοίαρχος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ καταστρώμματος. Ὁ *Θωρακοφόρος* μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα πάντοτε ἔφευγε, καὶ τὸ ἕτερον πλοῖον ἐφαίνετο ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ἀκολουθοῦν τὴν ἡμετέραν πορείαν.

Περὶ τὴν ὀγδόην ὁ ἄνεμος ἐφύσα τοσοῦτον ὥστε οἱ ἱστοὶ ἐκάμπτοντο, οἱ τριγμοὶ τῶν μᾶς ἔκαμον νὰ φοβηθῶμεν μήπως συντριβῶσιν. Ἠναγκάσθησαν νὰ καταβάσωσι τινὰ πανία. Τότε ἡ ἑτέρα ναῦς ἔφθασεν ἡμᾶς καὶ τοσοῦτον ὥστε περὶ τὴν ἑνδεκάτην ἔπλεεν εἰς τὰ ὕδατά μας. Ἦτο μέγα πλοῖον μέλαν, καλῆς κατασκευῆς, ἔχον μορφὴν πειρατικοῦ, ὅμως περὶ τὸν λοιπὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τινὰ μηχανήματα ἦσαν συντετριμμένα, παρετηρεῖτο ἀταξία τις συνήθης εἰς τοιούτου εἴδους πλοῖα. Τέλος οὐδεὶς ἐφαίνετο, αἱ δὲ σφαιροβολίδες ἦσαν κεκλεισμέναι. Τὰ πλοῖα ἐβάδισαν χρόνον τινὰ ὁμοῦ. Εἶτα ὁ πλοίαρχος, συλλογιζόμενος ὅτι ὁ καιρὸς τῆς ἀποφυγῆς τῆς μάχης παρῆλθε, διέταξε τοιαύτην κίνησιν, ὥστε ἐτέθη ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ ἄγνωστον εἰς ἀπόστασιν σφαίρας πυροβόλου. Μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ ἴδιος πορευθεὶς ἔκλεισε τὰς κυρίας εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἐπέστριψεν ἐν μεγάλῃ στολῇ, τὸ ξίφος κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς χειρός του,

καὶ διὰ τῆς ἄλλης τὴν ναυτικὴν σάλπιγγα, τὸ τύμπανον ἐκρούσθη καὶ καθεὶς ἐτάχθη εἰς τὴν θέσιν του, τὸ πᾶν ἐσίγησε καὶ περιέμενον. Ὁ πλοίαρχος ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἀκροστολίου καὶ προσεκάλεσε τὸ ἄγνωστον πλοῖον.

— Ὦ! ἐκ τοῦ πλοίου, ὦ!

Οὐδεμία ἀπόκρισις.

— Ὦ! ἐκ τοῦ πλοίου, ὦ!

Οὐδεμία ἀπόκρισις, καὶ οὐδεὶς ἐφάνη.

— Ἀ! λοιπὸν εἶπεν ὁ πλοίαρχος, μήπως μᾶς .... σύρατε γαλλικὴν σημαίαν καὶ πυροβολήσατε μὲ πυρίτιδα μόνον.

Πάραυτα μεγάλη σημαία τρίχροος μεγαλοπρεπῶς ἐξετυλίχθη ὑψουμένη εἰς τὴν κεραίαν καὶ ὁ κεραυνὸς διεχύθη εἰς τὸ ἄπειρον.

Οὐδεμία σημαία ἐφάνη ἐπὶ τῆς σιωπηλῆς νηός.

— Εἶναι μοναδικόν! εἶπεν ὁ πλοίαρχος, πυροβολήσατε μὲ σφαῖραν.

Δευτέρα βολὴ πυροβόλου ἀντήχησε, τῆς ὁποίας ἡ σφαῖρα ἐτρύπησε πόδας τινὰς τὸ περίζωμα τοῦ πλοίου, καὶ ἔκοψε τοὺς κεροίακας τοῦ μεγάλου ἱστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκυματεῖτο ὡς σημαία· ὁ ἐχθρὸς ἔχασέ τι τῆς ταχύτητός του, ὅθεν συνεστείλαμεν καὶ ἡμεῖς τὰ ἱστία διὰ νὰ μείνωμεν εἰς τὴν θέσιν μας.

Ἡ βολὴ τοῦ κανονίου ἔμεινεν ἄνευ ἀνταποκρίσεως. Ὁ πλοίαρχος διεύθυνε τὸ τηλεσκόπιόν του διὰ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ περιζώματος τοῦ πλοίου, παρευθὺς ἡ μορφή του ἐξέφρασε μέγαν θαυμασμόν.

— Ἀ, λοιπὸν, εἶπε, μήπως εἶναι τεθνεῶτες: Παρατηρήσατε εἰς τὸν πόδα τοῦ μεγάλου ἱστοῦ κύριε.

Καὶ μετεβίβασε τὸ τηλεσκόπιον εἰς τὸν ἀκόλουθόν του.

— Πλοίαρχε, εἶπεν οὗτος, βλέπω δύω ἢ τρεῖς ἀνθρώπους χαμαὶ ἐξηπλωμένους, καὶ ἄλλον τινὰ ὄρθιον καὶ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ μεγάλου ἱστοῦ, ὅμως δὲν κινοῦνται.

— Ὦ, ἐκ τοῦ πλοίου, Ὦ.

Οὐδεὶς ἐκινήθη. Ὁ πλοίαρχος ἔλαβεν ἓν τηλεβόλον, ἐσημάδευσε τὸν ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ στηριζόμενον καὶ ἐπυροβόλησε . . . Ὁ ἄνθρωπος ἐκινήθη ἐλαφρὸς πρὸς τὸ ἔμπροσθεν, ὅμως ἐστάθη ὄρθιος.

— Βεβαίως κύριοι, εἶπεν ὁ πλοίαρχος θέτων τὸ τηλεβόλον κατὰ μῆκος ἐπὶ τοῦ περιζώματος, πρέπει νὰ ὑπάγωμεν νὰ τοὺς ἀναγνωρίσωμεν ἐκ τοῦ πλησίον, ἄγωμεν λοιπὸν, ἃς ἀποβιβασθῶσι δώδεκα ναῦται καὶ εἷς δόκιμος.

Οἱ ναῦται ἐδίστασον. Ἰδέαι δεισιδαιμονίας ἐκυρίευον τὸ πνεῦμά των. Γέρων τις φροντιστὴς τοῦ πληρώμστος ἐμουρμούρισε, μὲ τρόπον σχεδὸν ἀκατανόητον, τινὰς λέξεις μεταξὺ τῶν ὁποίων διέκρινον τὸ ὄνομα τοῦ *Ἀκταίωρος Ὀλλανδικός*.

— Μήπως . . . ἐμὲ, σωρὲ σχοινίων, εἶπεν ὁ πλοίαρχος· μήπως δὲν γνωρίζετε ἐπίσης καλῶς, ὡς καὶ ἐγὼ, δὲν εἶναι οὕτως ὅτι ὁ ἀκταίωρος Ὀλλανδικὸς δὲν πλέει, εἰμὴ εἰς τὰ παράλια τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος.

— Εἶναι ἀληθὲς λοιπὸν, ἀπεκρίθησαν πάντες οἱ τοῦ πληρώματος.

— Ἄγωμεν λοιπὸν, ἃς ἀποβιβασθῶμεν καὶ ἃς σπεύδωμεν.

Ἐζήτησα νὰ μετάσχω τῆς ἐκστρατείας καὶ ἐπεβιβάσθην εἰς τὴν λέμβον. Οἱ ἡμέτεροι ἄνθρωποι ἐκωπηλάτουν μετὰ γενναιότητος πρὸς τὸ ἄγνωστον πλοῖον, καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ διηρχόμεθα κάτωθεν τῆς πρύμνης του διὰ νὰ μάθωμεν τὸ ὄνομά του.

Ἴδομεν γεγραμμένον μὲ μεγάλα γράμματα « *Ὁ Εὐαγγελισμός.* »

Εἰσήλθομεν ὡπλισμένοι ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν διὰ τῶν πυροβολίδων τῆς αἰθούσης. Πάντα ἦσαν συντετριμμένα καὶ ἐν ἀταξίᾳ· οἱ σύρται παραβεβιασμένοι καὶ ἀνοικτοὶ, καί τινα χρυσᾶ νομίσματα, ἅτινα ἐκυλίσθησαν εἰς τὰς γωνίας, μᾶς ἔκαμον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ πλοῖον εἶχε λαφυραγωγηθῆ, μεγάλη σημαία κυανὴ, κυτρίνη καὶ ἐρυθρᾶ, καὶ ἀλύσεις τινὲς εὑρισκόμεναι ἐκεῖ, ἔτι πλέον ἐβεβαίωνον τὰς ἡμετέρας ὑποψίας περὶ τοῦ ὅτι ἔχομεν νὰ κάμωμεν μὲ σωματέμπορον Ἀμερικανόν.

Εἰς ὅλον τὸ πλοῖον ἐπεκράτει ἡ αὐτὴ ἀταξία. Ἐπεσκέφθημεν τὸ κοῖλον (ἀμπάρι) καὶ τὰς θέσεις, πρὶν ἀναβῶμεν ἐπάνω. Ἡ πυρίτις, οἱ ζωοτροφίαι, τὰ ὅπλα πάντα ἦσαν ἐβρεγμένα εἰς τὸ κοῖλον τοῦ πλοίου, καὶ οὐδὲν ἔμψυχον ἀντικείμενον παρίστατο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας. Ὅμως ἠνοίαμεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας θόρυβον συγκεχυμένον καὶ μοναδικόν. Αἱ θυρίδες (panneaux) ἦσαν ἀνοικταὶ, ἀνέβημεν τὸ ἀγχεβόλον εἰς τὴν μίαν χεῖρα καὶ τὸ ξίφος εἰς τὴν ἑτέραν ἔχοντες, ὅμως εὐθὺς ἀφοῦ ἐπατήσαμεν ἐπὶ τοῦ καταστρώμματος, ὀσμὴ δυσώδης μᾶς ἀπέπνιγε καὶ παρουσιάσθη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ τρομερώτερον θέαμα.

Ὀγδοήκοντα περίπου δυστυχεῖς ἦσαν ἐξηπλωμένοι καὶ καθηλωμένοι ἐπὶ τοῦ πλοίου κατὰ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, τὰ πτώματά των παραδόξου ἰσχνότητος, καὶ εἰς κατάστασιν ἐντελοῦς σήψεως, ἦσαν ἡμιφαγωμένα ὑπ' ἀναριθμήτου πλήθους σκωλήκων καὶ μεγάλων ποντικῶν, αἱ φωναὶ καὶ κινήσεις τῶν ὁποίων ἐπροξένουν τὸν παράδοξον θόρυβον, ὅντινα κάτωθεν ἠκούσαμεν. Εἷς τῶν ναυτῶν, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἦτον ὁ πλοίαρχος τῆς νηός, ἦτον ἐπίσης καθηλωμένος διὰ τῶν τεσσάρων μελῶν του, ὅμως ὄρθιος κατὰ τὸ μῆκος τοῦ μεγάλου ἱστοῦ· ὑπεράνω του ἐκρέμασαν, ἀναμφιβόλως πρὸς περίγελων, πίθον· πλήρη ἐδωδίμων καὶ ἕτερον γλυκέος ὕδατος, τὸ δὲ στῆθός του ἦτο διεπερασμένον ὑπὸ τῆς σφαῖρας τοῦ ἡμετέρου πλοιάρχου, καὶ ἔκλινε πρὸς τὰ πρόσω, ἀγωνιζόμενος, ὡς ἐφαίνετο, ν' ἀποσπάσῃ τὰς χεῖράς του διὰ νὰ φθάσῃ τοὺς πίθους. Ὡς ἐκ τῆς ἰσχνότητος πάντων τῶν πτωμάτων, ἦτο πιθανὸν ὅτι τὸ πλήρωμα καθηλώθη ζῶν, καὶ ἐκ τῆς πείνης ἀπέθανεν. Αἱ κνῆμαι τοῦ πλοιάρ-

χου ἦσαν καταφαγωμέναι ὑπὸ τῶν ποντικῶν μέχρι τῶν γονάτων, καὶ ἐφαίνοντο τὰ ὀστᾶ.

Ἤμεθα πάντες ὑπὸ φρίκης κατειλημμένοι, καὶ ἠγνοοῦμεν τίνα νὰ ὑποθέσωμεν αἴτιον τοῦ τρομεροῦ τούτου κακουργήματος, ὅτε ναύτης τις, ὑπολησθεὶς κάτω, ἀνέβη κρατῶν φιάλην, ἣν τινα εὗρεν εἰς σύρτην τινὰ τῆς αἰθούσης. Ἐσύραμεν χάρτην, ἀγγλιστὶ γεγραμμένον, τοῦ ὁποίου ἰδοὺ τὸ περιεχόμενον.

« Τὴν 27 Δεκεμβρ. 1812, εἰς τὰ παράλια τοῦ Πουέρτο μάγιορ-δὲ-λὰς-Ἐσμάνγας, ὁ πλοίαρχος Β. . . . ζ διοικητὴς τῆς φρεγάδας τῆς Α. Β. Μ. Χαμλέτας ἀπήντησε τὸν Ἀμερικανὸν σωματέμπορον ἐπὶ τοῦ πλοίου «ὁ *Εὐαγγελισμός*.» Συμφώνως μὲ τοὺς Ἀγγλικοὺς νόμους τῆς περὶ τῶν μαύρων συνθήκης, ὁ πλοίαρχος Χαμλέτας προσέταξε νὰ λάβωσιν ὅλον τὸ πλήρωμα, ὅπερ εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης. Ὅμως εὑρὼν εἰς τὸ κοῖλον μέρος τοῦ πλοίου (ἀμπάρι) τὰ πτώματα δύω Ἄγγλων, τὰ ὁποῖα δὲν ηὐκαίρησαν νὰ ῥίψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πραγματείας διαρπασθείσας ἐκ πλοίου τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ὁ πλοίαρχος Χαμλέτας ἀντεκδικούμενος, προσέταξε νὰ καθηλώσωσι τὸ πλήρωμα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τὸ πλοῖον πλησίστιον παρέδωκαν εἰς τοὺς ἀνέμους. »

Ἐν θαλάσσῃ τὴν 27 Δεκεμβρίου 1812.

Ὁ πλοίαρχος ὁ διοικῶν τὴν φρεγάδαν τῆς Α. Β. Μ. Β. Χαμλέτας. Β . . . . ζ

Οἱ δυστυχεῖς ἐπλανήθησαν οὕτω, παίγνιον τῶν ἀνέμων καὶ τῆς τρικυμίας, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὡς ἐκ θαύματος διῆλθον τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ ἡμετέρου πλοιάρχου, τὰ πτώματα ἀποκαθηλώθησαν καὶ ἐτυλίχθησαν ἐντὸς παλαιῶν πανίων. Ὁ πλοίαρχος ἐῤῥάφη ἐντὸς τῆς Ἀμερικανικῆς σημαίας του, καὶ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς τὴν βολὴν ἑνὸς πυροβόλου ἐῤῥίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἔθεσαν πῦρ εἰς τὸν *Εὐαγγελισμὸν*, ὅστις ἐκαίετο ὅλην τὴν νύκτα, καὶ περὶ τὴν αὐγὴν ἐβυθίσθη εἰς τὰ ὕδατα.

Μετά τινας ἡμέρας τὸ βρίκιον ὁ *Θωρακοφόρος* εἰσήρχετο εἰς τὸν λιμένα τῆς Σμύρνης.

Ἐφευρέσεις. — Εἶναι γνωστὸν ὅτι πρό τινων ἐτῶν ὁ καθηγητὴς Πάζης ἀφιέρωσε τὸν καιρὸν αὐτοῦ καὶ τὰς σπουδὰς εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀτμοῦ διὰ τῆς ἠλεκτρομαγνητικῆς δυνάμεως, ὡς μέσον τῆς κινήσεως. Πρώτη τις ἀπόπειρα εἶχεν ἀγγελθῆ ὡς γενησομένη ἐσχάτως εἰς Οὐασιγκῶνα ἔνθα τὸ κοινὸν ἔμελλε νὰ ἴδῃ κινουμένην ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου μηχανὴν ὑπὸ τῆς νέας ταύτης δυνάμεως. Ἡ συῤῥοὴ ἦτο μεγάλη, ὡς ἕκαστος ἐννοεῖ, ἵνα ἴδωσι τὴν πρώτην ταύτην πρακτικὴν ἔνδειξιν ἀνακαλύψεως, ἧς τ' ἀποτελέσματα δύνανται νὰ φέρωσι ῥιζικὴν μεταβολὴν εἰς τὸν βιομηχανικὸν κόσμον.

Μετ' ὀλίγον διεθρυλλήθη ὅτι περιστατικόν τι ἐπελθὸν εἰς τὴν μηχανὴν ἐμπόδιζε τὴν δοκιμήν, καὶ ἤδη πανταχόθεν ἀνεδείχθη ἡ ζωηροτέρα δυσαρέσκεια, ὅτε αὐτὸς ὁ καθηγητὴς Πάζης ἐμφανισθεὶς, ἀνήγγειλεν ὅτι πραγματικῶς δύο ἀγωγοὶ, τοὺς ὁποίους ἔμελλε νὰ μεταχειρισθῇ, ἐθραύσθησαν, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἄλλοτε, ἀφ' ἧς ἤρχησε τὰ πειράματά του τῷ συνέβη, ἀλλὰ καὶ ὅτι διὰ νὰ μὴ στερηθῇ τὸ κοινὸν θεάματος, δὶ ὃ συνηθροίσθη τόσον πολυπληθὲς, ἔμελλε νὰ κινήσῃ τὴν μηχανήν του. Πραγματικῶς, ἡ μηχανὴ ἐτέθη μετ' ὀλίγον εἰς ἐνέργειαν, ἄνευ τινὸς θορύβου, ἄνευ κλονισμοῦ, καὶ διέτρεξεν ἐν ἀνέσει, ἀλλὰ μετὰ μικρᾶς ταχύτητος, διάστημα ἑκατὸν περίπου μέτρων. Στᾶσα δὲ εἰς τι μέρος, ἐπανῆλθεν ὀπισθοδρομοῦσα, ἔλαβεν ἄλλον δρόμον καὶ ἀνεχώρησε διευθυνομένη εἰς Βαλτιμόρην· μετὰ τοῦτο ἐπέστρεψε καὶ ἐτέθη εἰς ἀμαξοστάσιον τῆς ἀποβάθρας.

Ἡ συμβᾶσα βλάβη εἰς τὴν μηχανὴν ἐμπόδισε τὴν περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ταχύτητος πληροφορίαν, μ' ὅλα ταῦτα τὸ πείραμα ἐπέτυχεν ἐντελῶς. Τοῦ λοιποῦ ἡ πρακτικὴ ἐπιστήμη θέλει παραδεχθῇ ὅτι ἡ ἠλεκτρομαγνητικὴ δύναμις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον κινήσεως. Ἡ ἀρχὴ αὐτῆς ἔγεινεν ἤδη πραγματικὴ καὶ οὐδεὶς θέλει παραγνωρίσει τὴν ἄπειρον σημαντικότητα τοῦ πράγματος, ὅταν σκεφθῇ, ὅτι αἱ πρῶται γενόμεναι δοκιμαὶ, πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν κίνησιν, δὲν ὑπῆρξαν σχεδὸν τόσον ἀποδεικτικαὶ ὅσον αὐτή.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Τὸ Περιδέραιον τῆς Βασιλίσσης ἀποπερατώθη ἤδη. Διὰ τοῦ προσεχοῦς φυλλαδίου τῆς Εὐτέρπης θέλουσι λάβει οἱ **Κ. Κ.** συνδρομηταί μας τὰ πρῶτα δύω φύλλα τοῦ μυθιστορήματος, ἐπιγραφομένου, **ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΣΙ ΕΤΗ**, ὑπὸ Ἀλεξ. Δουμᾶς. Τὸ μυθιστόρημα τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ δεύτερον μέρος τῆς τριλογίας τῶν Τριῶν Σωματοφυλάκων, τοῦ ὁποίου τὸ τρίτον μέρος εἶναι ὁ Ὑποκόμης τῆς Βραζελόνης. Ἡ τριλογία αὕτη, ἢ τὰ τρία ταῦτα συνδεδεμένα μυθιστορήματα συμπεριλαμβάνουσι τὴν περιεργοτέραν ἐποχὴν τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας τοῦ 18ου αἰῶνος.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.